Suriye İç Savaşında Kadın Militanlar:

YPJ ve DEAŞ Örneği

Ceren BAZ ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Eskişehir, 2024

SURİYE İÇ SAVAŞINDA KADIN MİLİTANLAR:

YPJ ve DEAŞ ÖRNEĞİ

Ceren BAZ ŞAHİN

T.C.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir, 2024

T.C.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ceren BAZ ŞAHİN tarafından hazırlanan **Suriye İç Savaşında Kadın Militanlar: YPJ ve DEAŞ ÖRNEĞİ** başlıklı bu çalışma 04.07.2024 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Mustafa YETİM	
Üye (Danışman) Prof. Dr. Ramazan ERDAĞ	
Üye Doç. Dr. Recep YORULMAZ	

ONAY

.../... /2024

Prof. Dr. Oytun MEÇİK

Enstitü Müdürü

04/07/2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Ceren BAZ ŞAHİN

İmza

ÖZ

SURİYE İÇ SAVAŞINDA KADIN MİLİTANLAR:

YPJ ve DEAŞ ÖRNEĞİ

BAZ ŞAHİN, Ceren

Yüksek Lisans, 2024

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ramazan ERDAĞ

Tarihsel süreçte kadınlar da terör faaliyetlerinin bir parçası olmuş, terör örgütleri içinde farklı roller üstlenmiştir. Başlarda daha pasif konumda olan kadınlar, sempatizanlığın ötesine geçerek günümüzde daha aktif olarak şiddet eğilimli terör faaliyetlerinde bulunmaktadırlar. 11 Eylül sonrası sıkça adından söz edilen radikalleşme ve yabancı terörist savaşçı kavramları, Suriye iç savaşıyla uluslararası alanda daha da önemli hale gelmiştir.

Suriye iç savaşının başlamasıyla bölgede güç kazanan DEAŞ terör örgütü ve PKK terör örgütünün Suriye kolu olan YPG'nin tamamı kadınlardan oluşan silahlı yapılanması YPJ, farklı bölgelerden kadın Yabancı Terörist Savaşçıların (YTS) bölgeye akın etmesine zemin hazırlamıştır. Bu çalışma DEAŞ ve YPJ terör örgütlerine katılan YTS kadınların örgüte katılımlarında, radikalleşmelerine neden olan faktörlerin neler olduğu temelinde motivasyon kaynaklarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Aynı iç savaş döneminde, dünyanın farklı yerlerinden gelerek her iki örgüte de katılan YTS kadınların katılım motivasyonlarında benzerlik ve farklılıkların bulunduğu varsayımından hareket edilmiştir. Bu temelde katılım motivasyonları birey, grup ve toplumsal dinamikler başlıkları altında incelenerek, aynı bölgede farklı ideolojileri benimsemiş iki örgüt içinde kadın YTS'ler için yapılacak analizin işlevsel olacağı iddia edilmiştir. Bahse konu iddiaya yönelik olarak YPJ ve DEAŞ terör örgütleri örnek olarak seçilmiş, araştırma sonucunda elde edilen röportajların analiziyle katılım motivasyonlarında benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Militanlar, Yabancı Terörist Savaşçı, Radikalleşme, YPJ, DEAŞ, Katılım Motivasyonları

ABSTRACT

FEMALE MILITANTS IN SYRIAN CIVIL WAR: THE CASES IN YPJ AND DAESH

BAZ ŞAHİN, Ceren

Master's Degree, 2024

Department of International Relations

Supervisor: Prof. Dr. Ramazan ERDAĞ

Throughout history, women have participated in terrorist activities and assumed different roles within terrorist organizations as well as men. Women, who were initially in a more passive position, have gone beyond sympathizing and are now more actively involved in violent terrorist activities. The terms radicalization and foreign terrorist fighter (FTF) which gathered great interest following 9/11, have become more important in the international arena with the Syrian civil war.

The DAESH terrorist organization and the YPJ, the all-female armed organization of the YPG, the Syrian branch of the PKK terrorist organization, which gained power in the region with the outbreak of the Syrian civil war, paved the way for the influx of female FTFs from different regions. This study aims to analyze the motivational sources of FTF women who joined DAESH and YPJ terrorist organizations on the basis of the factors that caused their radicalization.

It was assumed that there are similarities and differences in the joining motivations of FTF women who arrived from different parts of the world and joined either organization during the same civil war period. On this basis, by examining the motivations for joining under the titles of individual, group, and social dynamics, it is asserted that the analysis to be made for female FTFs in two organizations that have adopted different ideologies in the same region would be functional. Regarding the aforementioned assertion, YPJ and DAESH terrorist organizations were selected as examples, and similarities and differences in the motivations for joining were identified through the analysis of the interviews obtained as a result of the research.

Keywords: Female Militants, Foreign Terrorist Fighter, Radicalization, YPJ, DAESH, Motivations for Joining

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca tecrübe bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren ve çalışmalarımın gelişimine katkıda bulunan tez danışmanım Prof. Dr. Ramazan ERDAĞ'a, eğitim hayatım boyunca desteğini esirgemeyen değerli hocalarıma sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasına vesile olan ve eğitim hayatım süresince büyük bir fedakarlıkla bana yol gösteren, daima desteğini esirgemeyen sevgili anneme, babama ve kardeşlerime, bu zorlu süreçte yanımda olan sevgili eşime, kıymetli çalışma arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ iii
ÖZ iv
ABSTRACT v
TEŞEKKÜR vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLAR LİSTESİ ix
KISALTMALAR LİSTESİ x
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE 6
1.1. Yabancı Savaşçı ve Yabancı Terörist Savaşçı Kavramı 6
1.2. Bireylerin Terör Örgütlerine Katılım Nedenleri 9
1.2.1. Bireysel Nedenler 10
1.2.2. Grup Dinamikleri 14
1.2.3. Toplumsal Dinamikler 18
1.3. Kadınlar Neden Terör Örgütlerine Katılır? 23
1.3.1. Bireysel Dinamikler 25
1.3.2. Grup Dinamikleri 27
1.3.3. Toplumsal Dinamikler 29
İKİNCİ BÖLÜM 33
YPJ VE DEAŞ TERÖR ÖRGÜTLERİNE KATILAN KADIN MİLİTANLAR 33
2.1. YPJ'nin Kuruluşu ve Amacı 33
2.2. YPJ Terör Örgütüne Katılan Kadın Militanların Motivasyonları 37
2.2.1. Bireysel Dinamikler 37
2.2.1.1. Kimlik Arayışı 37
2.2.1.2. Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke Faktörü 38
2.2.1.3. Yardım Etme Düşüncesi 38
2.2.2. Grup Dinamikleri 39
2.2.2.1.Arkadaş Etkisi 39
2.2.2.2. Aile Etkisi 39
2.2.3. Toplumsal Dinamikler 39
2.2.3.1. Toplumsal İzolasyon ve Baskı 39
2.2.3.2. İdeoloji ve Din Etkisi 40
2.3. DEAŞ Terör Örgütü 41

2.4. DEAŞ'a Katılan Kadınların Motivasyonları 47
2.4.1. Bireysel Dinamikler 47
2.4.1.1. Kimlik Arayışı 47
2.4.1.2. Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke 48
2.4.1.3. Yardım Etme Düşüncesi 49
2.4.2. Grup Dinamikleri 49
2.4.2.1. Arkadaş Etkisi 49
2.4.2.2. Aile Etkisi 50
2.4.3. Toplumsal Dinamikler 51
2.4.3.1. Toplumsal İzolasyon ve Baskı 51
2.4.3.2. İdeoloji ve Din Etkisi 51
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 53
YPJ VE DEAŞ TERÖR ÖRGÜTLERİNE KATILIMLARIN KARŞILAŞTIRMALI MOTİVASYON ANALİZİ 53
3.1. Motivasyon Kodlamaları 53
3.2. Her İki Örgüt İçin Ortak Değerlendirme 58
3.2.1. Bireysel Dinamikler 58
3.2.1.1. Kimlik Arayışı 58
3.2.1.2. Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke 60
3.2.1.3. Yardım Etme Düşüncesi 61
3.2.2. Grup Dinamikleri 61
3.2.2.1. Arkadaş Etkisi 61
3.2.2.2. Aile Etkisi 61
3.2.3. Toplumsal Dinamikler 62
3.2.3.1. Toplumsal İzolasyon ve Baskı 62
3.2.3.2. İdeoloji ve Din Etkisi 63
SONUÇ 65
KAYNAKÇA 70

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Örneklemde Yer Alan YPJ'li YTS Kadınlar ve Motivasyon Kodlamaları..54
Tablo 2: Örneklemde Yer Alan DEAŞ'lı YTS Kadınlar ve Motivasyon Kodlamaları 55
Tablo 3: YPJ'ye Katılan YTS Kadınların Motivasyonları ve Söylemlerde Kullanım Sıklığı 56
Tablo 4: DEAŞ'a KatılanYTS Kadınların Motivasyonları ve Söylemlerde Kullanım Sıklığı 57
Tablo 5: YPJ ve DEAŞ'a Katılan YTS Kadınların Motivasyonlarındaki Benzerlikler ve Farklılıklar 58

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devleti

BBC: British Broadcasting Corporation

BM: Birleşmiş Milletler

BMGK: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi

DEAŞ: Irak ve Şam İslam Devleti

ETA: Bask Yurdu ve Özgürlük (Euskadi Ta Askatasuna)

FARC: Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia)

FMLN: Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi (Frente Farabundo Marti para la Liberacion Nacional)

JRA: Japon Kızıl Ordusu

LTTE: Tamil Elam Kurtuluş Kaplanları (Liberation Tigers of Tamil Eelam)

MLKP: Marksist Leninist Komünist Parti

PKK: Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkeren Kurdistane)

PYD: Demokratik Birlik Partisi (Partiye Yekitiya Demokrat)

RAF: Kızıl Ordu Fraksiyonu (Rote Armee Fraktion)

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

TMKF: Terörle Mücadele Küresel Forumu

YJA STAR: Özgür Kadın Birlikleri (Yekineyen Jinen Azad en Star)

YPG: Halk Savunma Birlikleri (Yekineyen Parastina Gel)

YPJ: Kadın Koruma Birlikleri (Yekineyen Parastina Jin)

YTS: Yabancı Terörist Savaşçı

GİRİŞ

Terörizmin küreselleşmesinin ardından gelişen süreçte terör örgütleri yalnızca bulunduğu bulundukları çevreden değil, dünyanın çeşitli bölgelerinden kendilerine katılımcı sağlamıştır. Bu durum ise Yabancı Terörist Savaşçı (YTS) kavramının karşımıza çıkmasına zemin hazırlamıştır. Hem erkek hem de kadın YTS'lerin terör örgütlerinde faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Terör kavramının sadece erkek egemen bir olgu olarak görülmesi, şiddetin erkek alanı olarak kabul edilmesi şeklindeki düşünceler özellikle son yıllarda terör örgütlerine katılan kadınların varlığına bakıldığında önemini yitirmiştir. Dünyada gittikçe daha çok örnekte terör örgütlerine kadınların katılımı gözlemlenmektedir. Bu örgütlere katılan kadınların bir kısmı erkeklerle aynı motivasyonlarla hareket etmesine rağmen kadınların bazılarının terör örgütlerine farklı motivasyonlar ve nedenlerle katıldığı görülmektedir.

Dünyanın farklı bölgelerinde kadınların terör örgütlerine katılımı konusunda yapılan akademik çalışmaların sayısında artış olmasına rağmen, araştırmadan daha verimli ve bilimsel niteliği yüksek bir sonuç alabilmek amacıyla bu çalışmanın araştırma konusunun kapsamı sınırlı tutulmuştur. Bu bağlamda araştırma konusu terör örgütlerine kadın militanların katılım nedenlerine odaklanırken örnek alanlar olarak Suriye iç savaşında faaliyet gösteren iki terör örgütü seçilmiştir. Bu terör örgütleri YPG'nin (Yekineyen Parastina Gel-Halk Savunma Birlikleri) kadın militanlardan müteşekkil kolu olan YPJ (Yekineyen Parastina Jin-Kadın Koruma Birlikleri) ve DEAŞ'tır (Irak ve Şam İslam Devleti).

Suriye'de iç savaşın başlamasıyla birlikte demokratik hak talepleriyle sokaklara dökülen sivil halkın yanı sıra farklı gruplar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu grupların bazıları iç savaş ortamı içinde kendi varlığını korumaya çalışan küçük çaplı oluşumlardır. Bununla birlikte 2011 yılı sonlarından itibaren Suriye'de sınır aşan nitelikte terör örgütlerinin faaliyetleri gözlemlenmeye başlamıştır. Bu terör örgütleri arasında en bilinenleri PKK'nın (Partiya Karkeren Kurdistane-Kürdistan İşçi Partisi) Suriye'de faaliyet gösteren kanadı PYD (Partiye Yekitiya Demokrat-Demokratik Birlik Partisi) ve YPG, El Kaide ve türevleri, DEAŞ gibi örgütlerdir. Bu örgütlerin yanı sıra ülkenin farklı yanlarında değişik ideolojilere sahip örgütler görülse de çalışmanın odak noktasının dağılmaması için sadece iki örgüte odaklanılmıştır.

Bu noktada akla gelen ilk soru dünyanın farklı yerlerinde kadınların terör örgütlerine katıldığı bilinirken neden Suriye'deki örgütlerin seçildiği olmaktadır. Bu soruya verilebilecek ilk yanıt Suriye iç savaşının ülkesel ve bölgesel bir sorun olarak ortaya çıkmasına rağmen terörizmin küresel bir sorun olduğunun en önemli örneklerinden birisine dönüşmesidir. Suriye'de iç savaş çıkıncaya kadar bu ülkenin haritada yerini göstermekte güçlük çekebilecek yüzlerce hatta binlerce insan Suriye'deki çatışmanın bir parçası olmak için gönüllü olarak bu ülkeye gitmiştir. Bir ülkeden bir başka ülkeye çatışmalara ve/veya terör örgütlerine katılım için yapılan bu girişimler yeni olmamakla birlikte Suriye örneğinde ön plana çıkmıştır. Bu nedenle Suriye'deki terör örgütlerine katılım süreçlerine dair yapılan çalışmalar dünyanın diğer ülkelerindeki örneklere göre çok daha dikkat çekici sayılara ulaşmıştır. Fakat bu çalışmaların çok azı ülkelerini terk ederek Suriye'ye giden bu teröristlerin terör örgütlerine katılım nedenlerine odaklanmıştır. Bunun da ötesinde bu teröristler arasında kadın teröristlerin örgütlere katılım süreçlerini inceleyen çalışmaların sayısı daha da azdır.

Akla gelen ikinci soru ise neden diğer örgütlerin değil de DEAŞ ve YPJ'nin seçildiğidir. Bu sorunun en temel yanıtı ise her iki örgüte katılım süreçlerine dair akademik bilgi toplanmasının daha mümkün olmasıdır. Her iki örgüt de sosyal medya başta olmak üzere çevrimiçi kaynakları kullanmaya son derece yatkındır. Bu nedenle bir akademik çalışmada kullanılabilecek veri toplama ve analizi için yeterli kaynağa erişim diğer örgütlere kıyasla daha kolaydır.

Bu iki temel neden çerçevesinde bu çalışmanın temel konusu Suriye iç savaşında, bölgedeki terör örgütlerine katılan kadın militanların radikalleşme süreçlerine etki eden faktörler ve motivasyonların incelenmesi olmuştur. Böylece terör örgütlerine katılan kadınların radikalleşme süreçleri ve bu süreçleri etkileyen faktörler üzerine detaylı bir çalışma yapılabilecektir.

Çalışmanın temel amacı ise, YTS adı verilen militan tipolojisi içinde DEAŞ ve YPJ terör örgütlerine katılan kadın militanların radikalleşme süreçlerini ve motivasyon faktörlerini açıklamaktır. Bu doğrultuda tezin temel sorusu şöyle tanımlanabilir: Suriye iç savaşında YPJ ve DEAŞ terör örgütlerine katılan YTS niteliğindeki kadın militanların radikalleşme süreçlerini etkileyen faktörler ve örgüte katılım sebepleri nelerdir? Bu temel soru çerçevesinde geliştirilen ve temel soruya yanıt verilmesini kolaylaştıracak alt sorular ise şunlardır:

1. YPJ terör örgütüne katılan YTS niteliğindeki kadınların katılım sebepleri ve motivasyonları nelerdir?

2. DEAŞ terör örgütüne katılan YTS niteliğindeki kadınların katılım sebepleri ve motivasyonları nelerdir?

3. YPJ ve DEAŞ terör örgütlerine katılan YTS niteliğindeki kadınların motivasyonlarının benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir? Bu benzerlikler ve farklılıklar hangi gerekçelerle açıklanabilir?

Çalışmada öncelikle kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Önceki akademik eserler incelenmiş; bilimsel nitelikli raporlardan, makalelerden, internet ve haber sitelerinden faydalanılmıştır. Bölgedeki güvenlik sorunu nedeniyle saha çalışması yapılamamış ve teze konu olan şahıslarla doğrudan görüşme imkânı bulunamamıştır.

Çalışma boyunca kullanılan veriler için 2011-2023 yılları arasında konuyla ilgili yayınlar incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde her iki örgüte katılan YTS niteliğindeki kadınlara ilişkin açık kaynak bilgileri toplanmıştır. Veri toplama süreci yürütülürken her iki örgüt için de kırılma noktası olarak görülen Ayn El Arab Savaşı, DEAŞ'ın Yezidilere yönelik eylemleri ve 2014 yılında sözde halifeliğin ilan edilmesi gibi önemli tarihlere dikkat edilmiştir. Söz konusu tarihlere özen gösterilmesinin nedeni bu dönüm noktalarında örgütlere katılımda artış görülmesidir. Bu noktada YTS'lerin röportajlarındaki tarihler net olarak bilinmemekle birlikte çatışma bölgelerinden kendi ülkelerine döndüklerinde, kamplarda bulundukları dönemlerde ve örgüt içerisinde faaliyetlerde bulundukları dönemlerde yapılan röportajlar incelenmiştir.

Elde edilen veriler analiz edilirken her iki örgütte farklı uyruklardan ve farklı ülkelerden katılan YTS'lerin incelenmesine dikkat edilmiştir. Böylece YTS kadınların motivasyonlarının benzer ve farklı yönleri ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Bu veri toplama teknikleri ışığında her iki örgüte katılan kadın militanların motivasyon faktörlerinin belirlenmesi amacıyla örgüt mensuplarıyla yapılan röportajlar ve haber sitelerinde yer alan haberler seçilerek içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen metinler çalışma içerisinde belirtilen kategoriler üzerinden nitel bir içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Yine aynı amaçla hem haber sitelerinden

hem de örgütlerin propaganda ve eleman temini amacıyla kullandıkları sitelerinde yer verilen röportajlar metne dönüştürülerek nitel içerik analizi metoduyla incelenmiştir.

Çalışmada ayrıca DEAŞ terör örgütünün internet tabanlı propaganda ve eleman temini için kullandığı farklı dillerde sözde yayın merkezleri aracılığıyla yayınlanan Rumiyah, Konstantiniyye, Dabıq gibi e-dergilerde yer alan metinler kullanılmıştır. Bahse konu dergiler DEAŞ terör örgütünün kullandığı internet sitelerinde yer alan yayınlardır. Ancak bu internet siteleri daha sonra kapatılmıştır. Kapatılan internet sitelerindeki yayınlar başka yayın organlarının ve sosyal medya platformlarının paylaşımlarından edinilmiştir.

Bunların yanı sıra Youtube üzerinden YPJ terör örgütü tarafından propaganda faaliyetleri amacıyla kullanılan "YPJ International, YPJ Media Center" isimli hesaplar tarafından yayınlanan röportajlara ulaşılmıştır.

Tüm akademik çalışmalarda olduğu gibi bu tezin de sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle Suriye'de bulunmalarına rağmen diğer terör örgütlerine katılmış kadın militanlar, Suriye'de yaşarken söz konusu terör örgütlerine katılan kadın militanlar ile örnek incelemesine tabi tutulan örgütlerdeki erkek militanlar çalışmaya dahil edilmemiştir. Bölgede bulunan kadın militanların sosyal, ekonomik ve kişisel bilgilerine doğrudan ulaşılma imkânı bulunmaması, çalışmanın sınırlılığına neden olmuştur. Bu bağlamda işlenen motivasyon kaynakları ve faktörler, bölgede bulunan tüm kadın militanlar hakkında kesin bir kanaat oluşturmamaktadır. Ayrıca çalışmada yer verilen YTS niteliğindeki kadın militanların röportajlarındaki incelemeler, kendi beyanları olması sebebiyle doğruluk ve kesin kanaat oluşturma konusunda net bir fikir açığa çıkarmamaktadır. Aynı şekilde çalışma içerisinde yer alan YTS kadınlar ile yapılmış olan röportajlara ait incelemeler, röportajlarda YTS kadınlar tarafından verilen bilgiler doğrultusunda yapılmış olup doğruluk ve kesin kanı oluşturmamaktadır.

Yukarıda belirtilen süreçlerden geçirilerek elde edilen veriler doğrultusunda yapılan değerlendirmeler neticesinde terörizm çalışmalarına katkı sunulması hedeflenmektedir. YPJ ve DEAŞ'a katılan kadın militanları bir arada ele alan ve karşılaştırma yapan yeterli sayıda kaynak bulunmamaktadır. Bu çalışmada her iki örgüte katılan kadınların durumlarının incelenmesi ve katılım motivasyonlarının açıklanmasıyla elde edilen bulguların ilgili literatüre fayda sağlayacağına

inanılmaktadır. Buna ek olarak uluslararası alanda güvenlik tehdidi olarak görülen YTS kavramı dâhilinde kadın militanların incelenmesi ve örgüte katılım nedenlerinin analiz edilmesi, terörist faaliyetlerin engellenmesine yönelik akademik çalışmalar için yararlı olabilecektir.

Tezin birinci bölümü olan kavramsal çerçeve başlığı temel olarak çalışmanın tamamında kullanılacak iki ana olguya odaklanmaktadır. Bu olgulardan birincisi, tezin ana inceleme aktörü olan yabancı savaşçı ve YTS kavramlarının ne olduğudur. Bu soruya yanıt vererek tezin sonraki bölümlerinde incelenecek aktörlerin kim olduğuna ilişkin bir tanıma ulaşılmaya çalışılacaktır.

İkinci olgu ise tezin asıl inceleme konusu olan terör örgütlerine kadınların katılma faktörlerini incelemektir. Ancak kadınların örgütlere katılım nedenlerine başlamadan önce bireylerin terör örgütlerine katılım nedenleri incelenecek olup, buradan yola çıkarak sonraki bölümlerde elde edilecek verileri incelemek üzere bir kavramsal arka plan oluşturulması hedeflenmektedir. Bireylerin terör örgütlerine neden katıldıkları sorusu için araştırma sırasında belirlenen ana başlıkların her birinin, tarihsel süreçte kadınların örgütler içerisinde farklı motivasyonlarla katılımlarını da karşıladığı görülmüş ve çalışmanın devamı için de bu başlıklar incelenecek iki örgüt içinde kullanılmıştır. Bu noktada her başlığın iki örgüte katılan kadınlar için de geçerli olup olmadığı ve tezin araştırma sorularından biri olan benzerlik ve farklılık karşılaştırmasına yardımcı olacağı öngörülmüştür.

Tezin ikinci bölümünde ise temel araştırma konusu olan YPJ ve DEAŞ terör örgütlerine katılan kadınların katılım motivasyonlarının neler olduğu incelenmiştir. Bu noktada ilk olarak örgütlerin kuruluşu, gelişimi ve ideolojik yapıları ve propaganda faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Çalışmanın devamında kadın militanlar her iki örgüt için ayrı ayrı ele alınarak ilk bölümde açıklanan ve motivasyon faktörlerinin ortaya konulmasında belirlenen başlıklar altında açıklanmaya çalışılmıştır.

Tezin son bölümünü oluşturan analiz kısmı ise araştırma sürecinde elde edilen röportajlar ile çalışma boyunca açıklanan ana başlıklar ve alt başlıklar kullanılarak 15 YPJ mensubu ve 15 DEAŞ mensubu YTS kadının bu örgütlere katılım motivasyonlarının kullanım sıklığı kodlanmıştır. Bu doğrultuda tezin temel varsayımını oluşturan örgütlere katılım hususunda benzer ve farklı motivasyonların olduğu görüşüyle birlikte başlıklar altında elde edilen veriler kullanılarak motivasyon faktörleri açıklanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yabancı Savaşçı ve Yabancı Terörist Savaşçı Kavramı

Yabancı savaşçı (*foreign fighter*) kavramı literatürde sıklıkla kullanılan bir kavram olmasına rağmen üzerinde ittifak edilen ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Yabancı savaşçı kavramı birçok yazar tarafından farklı şekilde tanımlanmıştır. Bu noktada benzer ve farklı tanımlamaların olduğu görülmektedir. Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında öne çıkan yabancı savaşçı kavramı, aşırı radikal grupların hareketliliğiyle bağlantılı hale gelmiştir. Yabancı savaşçı ve Yabancı Terörist Savaşçı kavramlarının, bu bölümde literatürde yer alan tanımlamalarına yer verilecektir.

Kavramın tartışılmaya başlandığı dönüm noktası olarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin Afganistan'ı işgali sonrasında, SSCB'ye karşı savaşmak için Afganistan'a giden kişilerin çoğalması gösterilse dahi 20. yüzyılda İspanya, Yunanistan ve Filistin gibi örnekler başta olmak üzere çok sayıda ülkede yabancıların uzak coğrafyalardaki çatışmalara gönüllü olarak katıldığı örnekler bulunmaktadır (Malet, 2010: 105-106).

Abdullah Azzam "Afganistan'da savaşmanın sadece Afgan halkının değil, İslam hukukuna göre dünyadaki bütün Müslümanların ferdi görevi olduğu" şeklindeki söylemleri "İslami direniş" için bölgeye gelen ve mücahit olarak adlandırılan kişilerce yani Afgan cihadının bireysel bir yükümlülük olduğunu ve genel seferberlik olması gerektiğini savunan yabancı savaşçılar için bölgeye akın etmeleri düşüncesine bir zemin oluşturmuştur (Azzam, 1984).

Arielli ve Rodogno ise çalışmalarında "ulus aşırı savaş gönüllüleri" ve "yabancı savaş gönüllüleri" kavramlarını kullanmıştır. Bu kişiler "hükümetleri tarafından gönderilmeyen, maddi kazanım kaygısı olmadan, yaşadığı veya vatandaşı olduğu ülkeyi terk ederek çatışmaya kişisel düşüncelerle katılan kişilerdir" (Arielli & Rodogno, 2016: 317).

Kavramın yaygın bir biçimde kullanımı beraberinde tanımlanması üzerine tartışmaların artmasını beraberinde getirmiştir. Yabancı savaşçılara ilişkin yapılan ilk tanımlamalardan birisi Moore ve Tumelty'e aittir. "Foreign Fighters and the Case of Chechenya: A Critical Assessment" isimli çalışmalarında Moore ve Tumelty, yabancı savaşçıyı maddi kazanç beklemeksizin akrabalık, ideolojik ve dini motivasyon ile

çatışma bölgelerine katılan ve yerleşik olmayan savaşçılar olarak açıklamaktadır. Moore ve Tumelty çatışma bölgelerine giden bireyleri yabancı olarak tanımlamamakta, her savaşçının ise terörist olarak nitelendirilmemesi gerektiğini vurgulanmaktadır (Moore & Tumelty, 2008: 422).

Yabancı savaşçı kavramının tanımını yapan öncü isimlerden olan Malet ise İspanya İç Savaşı, Arap-İsrail Savaşı, Afganistan İç Savaşı'ndaki ulus aşırı isyancı hareketliliği hakkında yaptığı çalışmada, yabancı savaşçıları "iç savaş sırasında çatışmalara katılan, çatışan devlet vatandaşı olmayan kişi" olarak tanımlanmaktadır. Bahsedilen iç savaşlarda resmi bir ordu çatısı altında bulunan yasal askeri birlikler ve paralı askerler tanıma dâhil edilmemiştir (Malet, 2013: 9).

Ancak aynı dönemde üst üste çalışmalar yapılmış olsa da bu çalışmaların hiçbirinde kavram üzerinde tam bir uzlaşı sağlanamamıştır. Nitekim yine alanın önde gelenlerinden Ranstorp ve arkadaşları yabancı savaşçıları "Müslüman olmayan gruplara karşı silahlanma arzusuyla Batılı ülkelerden ayrılarak cihatçı çatışma bölgelerine gelen aşırılıkçılar" olarak ele almıştır (Cilluffo vd.,2010: 3). Yabancı savaşçılar üzerindeki çalışmaları ile bilinen Hegghammer aynı kavramı "bir çatışmaya (ayaklanma) katılan ve bu bağlamda faaliyet gösteren, çatışan devletle akrabalık veya vatandaşlık bağı olmayan, resmi bir askeri kuruluşla bağı olmayan ve herhangi bir maddi kazancı olmayan" kişiler olarak nitelendirilmiştir (Hegghammer, 2010: 58-60). Fakat Hegghammer ilerleyen dönemde ilgili tanımını kısıtlamış ve yabancı savaşçıların, "Batıdan ayrılarak herhangi bir terör faaliyetine ya da askeri faaliyete katılanlar" şeklinde tanımlamıştır (Hegghammer, 2013). Hegghammer kadar tanınmış bir başka yazar olan Mendelsohn ise yabancı savaşçıları, çatışan taraflarla vatandaşlık bağının olmaması gerektiğini vurgulamıştır (Mendelsohn, 2011). Mitchell ise yabancı savaşçıları kendi ulus ve vatandaş kimliğinin ötesinde başka bir ülke veya coğrafyadaki gruplarla kurduğu ideolojik etnik ve dini bağ ile tanımlamaktadır (Mitchell, 2008: 819).

Yabancı savaşçılara dair ulusal alan yazınındaki önemli bir katkıyı ise Haldun Yalçınkaya sağlamıştır. Yalçınkaya "yabancılık", "gönüllülük", ve "bir davaya sahip olma" şeklindeki üç önemli kavrama vurgu yaparak; yabancı savaşçıyı "çatışan taraflarla vatandaşlık ve akrabalık bağı olmayan farklı bir ülkeden çatışma bölgesine giden, maddi bir kazancı olmadan bir dava saikiyle iç savaş ya da terör faaliyetinde

bulunan orduya veya bir gruba katılan kişiler" olarak tanımlamıştır (Yalçınkaya, 2017: 25).

2011 sonrasında ise Suriye İç Savaşının başlamasıyla özellikle bölgede hakimiyet sağlayan terör örgütlerinin çağrılarına kayıtsız kalmayan farklı ülkelerden on binlerce kişi farklı amaçlarla çatışmalara katılmak için bölgeye akın etmişlerdir. Bu durum yabancı savaşçı kavramının yerini Yabancı Terörist Savaşçı (YTS) kavramına bırakmasına neden olmuştur. Yabancı savaşçı olarak adlandırılan kavramın küresel bir terör dalgasının beraberinde getirdiği etkiyle birlikte terörizmle anılmaya başlanmıştır.

Bu kapsamda 2011 yılında Terörle Mücadele Küresel Forumu (TMKF) tarafından YTS konusunda oluşturulan, Yabancı Terörist Savaşçılar Çalışma Grubu'nun Eylül 2013'te yayınladığı "Yabancı Terörist Savaşçı Fenomeni ile Daha Etkili Mücadele için İyi Uygulamalar Hakkında Lahey- Marakeş Memorandumu" ile kavram ilk defa kullanılmıştır (Global Counterterrorism Forum, 2014). Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK)'nın 2170 numaralı kararında yabancı terörist savaşçı kavramı belirtilmiş, ancak ayrıntılı bir tanımlama yapılmamıştır. Devam eden süreçte, 2178 sayılı karar ile "yabancı terörist savaşçı" kavramı tanımlanarak devletlerce ortak kabul gören bir tanım haline gelmiştir. Söz konusu kararda yabancı terörist savaşçılar, "*ikamet ettikleri ya da vatandaşı oldukları devletlerden terör eylemleri işlemek, planlamak ya da terör eylemlerine hazırlık yapmak veya katılmak ya da silahlı çatışmayla bağlantılı olanlar dâhil terörist eğitimleri vermek veya almak için başka bir devlete seyahat eden birey"* olarak tanımlanmıştır (United Nations Security Council Resolution, 2014).

Bununla birlikte uluslararası alanda DEAŞ terör örgütüne katılanlar için yabancı terörist savaşçı kullanılsa da aynı bölgede PKK'nın Suriye kolu olan PYD/YPG/YPJ terör örgütlerine katılanlar yabancı terörist savaşçı olarak tanımlanmaktan öte, "özgürlük savaşçısı" veya "yabancı savaşçı" olarak gösterilmektedir. PKK pek çok Avrupa ülkesinde terör örgütü listesinde yer alsa da PYD/YPG/YPJ terör örgütü olarak kabul edilmemektedir.

Yukarıda yapılan tanımlar ışığında bu çalışmada kabul edilecek olan YTS kavramı, 2178 sayılı karar içeriğinde yer verilen tanımlama doğrultusunda incelenecektir. Bu bağlamda çalışmada Suriye'deki iç savaşa hem DEAŞ hem de PKK/PYD/YPG/YPJ terör örgütleri bünyesine katılan bireyler yabancı terörist savaşçı olarak değerlendirilecektir.

1.2. Bireylerin Terör Örgütlerine Katılım Nedenleri

Çalışmanın bu bölümünde bireylerin terör örgütlerine katılma motivasyonları radikalleşme kavramı çerçevesinde açıklanacaktır. Bununla birlikte bireylerin terör örgütlerine neden katıldığı veya grupların nasıl aşırıcılık yanlısı olup, şiddete başvurdukları konusunda yapılan araştırmaların yeni olmadığının altını çizmek gerekmektedir. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra değişen terörizm konseptiyle birlikte devletlerin terörle mücadele yaklaşımları süreç içinde radikalleşme kavramını da öne çıkarmıştır.

El Kaide'nin Avrupa'daki eylemleri sonucunda devletler radikalleşme ile mücadele için çeşitli yollar izlemeye başlamıştır. Eylemlere katılan teröristlerin nasıl radikalleştiği ve sürecin nasıl gerçekleştiği gibi konuların araştırılması da hızla önem kazanmıştır. Fakat 11 Eylül saldırılarıyla birlikte kavram "radikal İslam" ile bağlantılı olarak daha çok Batı ülkelerinde Müslümanların radikalleştikleri ve şiddete katıldıkları yönünde çalışmaları arttırmıştır (Patel, 2011:8).

Radikalleşme en genel tanımıyla, bireyin ve/veya grubun benimsedikleri ideolojiyi giderek artan bir şekilde aşırılıkçı hale gelerek değişmez ve katı bir biçimde savunmasıdır. Kruglanski ve Weber radikalleşmeyi "kişilerin belirli bir soruna veya hedefe yönelik radikal araçları desteklemeye veya benimsemeye yöneldiği bir süre" olarak tanımlamıştır (Kruglanski vd., 2014: 69).

Bu noktada yapılan çalışmaların çoğunda, radikalleşmenin bir süreç olduğu ve bireylerin bir günde radikalleşmeyeceği kabul görmektedir. Bazı akademisyenler, radikalleşmeyi bilişsel bir süreç olarak tanımlarken (Vidino & Brandon, 2012: 9), bazıları ise şiddetin arttığı bir süreç olduğundan bahsederek şiddet içeren ve şiddet içermeyen radikalleşme arasında ayrım yapmaktadır (Bartlett & Miller, 2012: 2).

Radikalleşme, bireylerin ve grupların, siyasi çatışmaya verdikleri desteğin artması yönünde inanç, duygu ve davranışlarında meydana gelen değişiklikler olarak tanımlanmaktadır (McCauley & Moskalenko, 2008).

Bu çalışmada bireylerin radikalleşmesine neden olan etmenler bireysel dinamikler, grup dinamikleri ve toplumsal dinamikler olmak üzere üç kategoride sınıflandırma yapılarak incelenmektedir. Belirtilen üç ayrı dinamikte radikalleşmeye neden olan faktörlerin nedenleri hakkında sorulara yanıt aranacaktır. Bu kapsamda

yapılacak sınıflandırma motivasyon sebeplerinin daha iyi anlaşılmasına zemin oluşturacaktır.

Radikalleşme sürecinin tek bir nedeni olmadığı düşünüldüğünde, ilk olarak bireysel dinamikler alt başlığında, bireylerin radikalleşmesinde kişisel faktörlerin tetikleyici nedenleri, ikinci olarak grup dinamiğinde ise belirli bir grup içerisinde ilişki kuran aşırılıkçı bireylerin, kişisel faktörlerin de etkisiyle başka bir kişi veya grup tarafından radikalleşmesine neden olan motivasyonları incelenirken, son olarak toplumsal dinamikler alt başlığında, toplumun kişiler ve gruplar üzerinde oluşturduğu etkiyle ortaya çıkan tetikleyici nedenlerle birlikte grupların bir araya gelerek daha etkili şekilde radikalleştiklerinden bahsedilecektir.

1.2.1. Bireysel Nedenler

Radikalleşme sürecini ele alan ilk çalışmalar ağırlıklı olarak bireysel düzeye odaklanmıştır. Borum, terörizme dahil olma ve şiddet içeren aşırıcılık içeren eylemlere katılma tanımına vurgu yaparken, her radikal ideolojinin terör örgütlerine katılıma etki etmediğini iddia etmiştir (Borum, 2011:3). Literatürdeki çalışmalarda terör eylemlerinin, sonuçları itibariyle kişilerin aşırıcı davranışları, kişilik veya zihinsel problemlerden kaynaklandığı şeklinde analiz edilmemektedir. Çalışmalar, sadece sapkın kişilerin terör faaliyetlerine katıldığı gibi bir anlam ortaya çıkarmamıştır. Ancak yapılan bazı çalışmalarda, çoğu akıl hastası olmasa da bu kişilerde anti sosyal davranışların mevcut olduğu anlaşılmıştır (Venhaus, 2010: 4).

Radikalleşen bireylerin aynı zamanda intihara meyilli bireyler oldukları ya da depresyon halinde bulundukları gibi sonuçlar da elde edilmiştir (Weenink, 2015: 18). Bu noktada psiko-sosyal sorunlar, yani bireyin sorunlu olarak nitelendirilen davranışlarda bulunması, toplum, arkadaş ve akrabalarından kendini izole etme eğilimi göstermesine neden olmaktadır. Kişi bu durumda sosyal izolasyona maruz kalarak radikalleşmeye açık hale gelmektedir. Çünkü kendini yalnız hissederek arkadaşlığa, bir grup içerisinde kimlik sahibi olmaya veya bir gruba ait olmaya istek duymaktadır (Lützinger, 2012:56). Özellikle radikalleşmenin bir durum değil, süreç olduğu yönündeki çalışmalar, bu süreç boyunca çeşitli faktörlerin birey üzerinde etkili olacağını ve tek bir açıklayıcı faktörden bahsetmenin mümkün olmayacağını göstermiştir (Borum, 2011: 4).

Radikalleşme sürecinde bireysel bazda yapılan değerlendirmelerden ilki, şiddet ile bireyin kişisel özellikleri bağlamında ele alınmıştır. Buna göre, bireylerin kontrol edilmesi zor duyguları aşırı ideolojilerle birlikte şiddet içeren eylemlere neden olmaktadır (Meloy & Pollard, 2017: 1644). Benzer şekilde saldırganlık, aşırı kaygı gibi durumlar da tipik özellikler arasında yer almaktadır (Gøtzsche-Astrup, 2018: 96). Aynı zamanda heyecan arayan davranışlarla birlikte, daha önceden şiddet içeren bir suç geçmişine sahip olmak veya uyuşturucu madde kullanımı gibi faktörler de radikalleşmeyi tetikleyen sebepler arasında bulunmaktadır (Pisoiu vd., 2020: 3).

Voutryas ise radikalleşmenin "olumlu veya olumsuz bir şey olmadığını çeşitli olasılıklara alan açan bir an olarak görülmesi gerektiğini" vurgulamıştır (Voutyras, 2016: 235). Kişi yaşadığı kritik olaylar ile öğrendiği yeni bilgiler temelinde, bulunduğu konumu ve gelecekteki yaşamını düşünerek radikalleşme sürecine açık hale gelebilmektedir (Wilner & Dubouloz, 2011: 423).

Çünkü birey bulunduğu durumdan memnun değildir ve bu durumdan kurtulmaya çalışmaktadır. Kişinin içinde bulunduğu durumda çaresiz hissetmesi ve bir çıkış yolu araması, dışarıdan gelecek herhangi bir aşırıcı düşünceyi olumlu olarak algılamasına neden olabilecektir. Bunlara ek olarak toplum içerisindeki statüsünün ve önem duygusunun yitirilmesi, yoksunluk duygusuna neden olacak ve kişi kaybettiğini hissettiği değerlerini tekrar aramaya başlayacaktır (Kruglanski vd., 2014: 75). Böylece yoksun olduğu duyguların yerini doldurma arayışıyla, kendisini değerli hissettirecek gruplara dâhil olmaya yönlenecektir.

Kişilerin travmatik bir olaya maruz kalması, örneğin önem verilen bir kişinin yaşamını kaybetmesi veya cinsel saldırıya uğraması, intikam duygusunu tetikleyerek terör örgütlerine katılımı etkileyen bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. McCauley ve Moskalenko'nun çalışmasında, kişisel mağduriyetler bireylerin radikalleşmelerindeki ilk basamaktır. Yaşamış oldukları olumsuz olaylar sonucunda bireyler terör eylemlerine dâhil olabilmektedir. Örneğin sevdiklerine, kendisine karşı yapılan haksızlıklar sonucunda veya sevdiği birini kaybetme gibi etmenler intikam alma isteğini açığa çıkarmaktadır. Yine kişilerin maruz kaldıkları siyasi çatışmalar veya olaylar sonucunda tepki olarak radikal şiddete yönelmesi de siyasi şikayet olarak literatüre kazandırılmıştır (McCauley & Moskalenko, 2008: 418-422).

Kişinin öz değerlerine yönelik tehditler de radikalleşmeye iten nedenler arasında yer almaktadır. Duygusal durumların kişilik özellikleriyle etkileşim içerisinde olması da başka bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin ahlaki değerler, adaletsizlik durumunda kişinin hissettiği öfke ve çaresizlik gibi. Yine aşağılanma, öfke, hayal kırıklığı gibi durumlarda kişinin radikalleşmesi sürecine etki eden faktörler arasında bulunmaktadır (Borum, 2015: 69). Borum'un "Dört aşamalı modelinde" bireyin, terörizmi meşrulaştırmada bir ideoloji geliştirdiği düşünce süreci açıklanmaktadır. Şikayetlerin nasıl başka bir gruba yönelik nefrete dönüştüğü, bu nefretin ise şiddet için bir itici güç ve gerekçe olduğu analiz edilmiştir.

Söz konusu modelde kişi, hoşnut olmadığı bir durumu veya olayı "bu doğru değil" olarak yorumlar ve kendi durumunun istenmeyen olduğuna karar verir. İkinci aşamada ise istenmeyen ilan ettiği kendi durumunu başka kişilerin sahip olduğu cazip koşullarla kıyaslayarak, eşitsizlik, adaletsizlik, haksızlık olarak kabul eder ve durumu "bu adil değil" olarak ifade eder. Üçüncü aşamada adaletsizlik durumunu bir kişiye, bir politikaya veya gruba yükleyerek "sizin suçunuz" olarak ifade eder. Son aşamada ise suçlanan ve sorumlu kabul edilen taraf, "siz kötüsünüz" denilerek şeytanlaştırılır ve böylelikle şiddet meşru olarak kabul edilir (Borum, 2011: 39-39).

Moghaddam'ın "terörizme giden basamaklar" yaklaşımında ise, radikalleşme ve bireylerin terör örgütlerine katılım süreçlerini açıklamak için altı basamaklı bir merdiven metaforu kullanmıştır. Her basamakta farklı psikolojik etkiler içerisinde bireylerin radikalleşme seviyeleri artarak, bir sonraki basamağa geçiş yapmaktadır.

Radikalleşme yolundaki zeminde, bireyler yoksunluk duygularına dayalı olarak hayal kırıklığına uğradığını düşünür ve radikalleşme sürecine girer. Algılanan adaletsizlik durumuyla mücadele etme girişiminde bulunanlar birinci basamakta yer alırlar. Adalet arayışına giren bireyler durumlarını iyileştirmek amacıyla karşılaştıkları problemleri çözmeye çalışır. İkinci basamakta bu hoşnutsuzluk bir hedefe yönelir ve adalet arayışı, yerini saldırganlığa bırakır. Yaşadıkları öfke ve hayal kırıklığıyla hedeflerini "düşman" olarak nitelendirirler. Üçüncü basamağa geçen bireyler örgüt stratejisini kabul ederek örgütün yöntem ve ahlaki değerlerini benimseye başlar. Birey bu noktada örgüte katılım sağlamaya hazırdır. Dördüncü basamakta ise bireylerde "bize karşı onlar" düşüncesi tamamıyla yerleşmiş olur. Örgüt içinde roller üstlenir ve örgütü meşru görür. Böylece son basamağa geçen bireyler her türlü eyleme istekli olmaktadırlar (Moghaddam, 2005:161-169).

"İki Piramit Modelinde" ise Moskalenko ve McCauley 2017 yılında yaptıkları çalışmalarında radikalleşmeyi iki piramit halinde incelemişlerdir. 12 mekanizmalı çalışmalarında bahsettikleri üç seviyenin bir aşama modeli olmadığı ve mekanizmaların iç içe geçtiği vurgulanmaktadır. Kitle düzeyindeki mekanizmaların birey ve grupları, birey düzeyindeki mekanizmaların ise grup ve kitlesel düşünceyi etkileyebileceğinden bahsedilmiştir. Örneğin yalnız kurt tarzı teröristlerde bireysel düzeyde radikalleşmenin mümkün olduğuna ve terör eylemlerinin gerçekleştiğine değinilmiştir.

McCauley ve Moskalenko'nun çalışmalarındaki "radikal gruba katılmak-kaygan zemin" başlığında bireylerin sempatizanlıktan aniden radikalleşme aşamasına geçişi ifade edilmektedir. Ancak bu aşama büyük bir risk ve fedakârlık gerektireceği için nadir olduğuna değinilmiştir. "Radikal bir gruba katılma-sevginin gücü" başlığında ise radikalleşme sürecinde terörist gruplara katılımların kişisel bağlantılarla yapıldığına değinilmektedir. Söz konusu bu bağlantılar aile, arkadaş, sevgili ile olabilmektedir. Yoldaşlık, aşk, güven gibi duygular da radikal gruplara katılımlarda önemli bir etkiye sahiptir. Yoldaşlara olan bağlılık, katılım sağlamayı kolaylaştırması kadar, gruptan ayrılmaya da engel teşkil etmektedir. Aynı fikirdeki gruplarda aşırılık kayması, grup içerisinde aşırıcılık yanlısı bir kişinin zamanla daha aşırı bir hale gelmesi olarak ifade edilmiştir (McCauley & Moskalenko, 2008: 418-422).

Bahsedilen mekanizmaların çoğu, sevgi, korku, nefret gibi duygu durumlarıyla ilişkilidir. Bireysel ve grup mekanizmalarında radikalleşmenin eyleme yönelik olduğu, kitle düzeyinde ise kamuoyu radikalleşmesini meydana getirdiği belirtilmiştir (McCauley & Moskalenko, 2017: 209). Çalışmada "düşünce piramidi" ve "eylem piramidi" olmak üzere iki ayrı piramit yer almaktadır. İki piramitli radikalleşme modelinde eylemin radikalleşmesinden ayrı olarak düşüncenin radikalleşmesi resmedilmiştir.

İki piramit modelinin ilki olan düşünce piramidinin üç katı bulunmaktadır. Tabanında, olayların siyasi nedenine inanmayan "tarafsızlar" bir üst katında siyasi olaylara odaklanan, ancak şiddeti meşru görmeyen "sempatizanlar", son katta ise davayı savunmak amacıyla şiddet uygulamayı ahlaki bir yükümlülük olarak gören "haklı çıkarıcılar" yer almaktadır (McCauley & Moskalenko, 2017: 211-212).

İkinci piramit modeli olan eylem piramidinde ise dört kat bulunmaktadır. Tabanında inandıkları dava ya da siyasi grup için herhangi bir şey yapmayan "hareketsizler" yer alırken, daha üstte yasal yollarla siyasi eylemlerde bulunan "aktivistler" konumlanmıştır. Üçüncü basamakta legal olmayan eylemlerde bulunan "radikaller", en tepede ise sivilleri hedef alacak eylemlerde bulunan "teröristler" yer almaktadır. Ayrıca eylem piramidinin bir merdiven modeli olmadığına, bireylerin basamaklarda aşağı ve yukarı hareket ederken seviyeleri atlayabileceklerine değinilmiştir (McCauley & Moskalenko, 2017: 212).

Bireysel nedenler, psikolojik etmenler, yoksunluk hissedilen duygular, kişisel mağduriyetler, intikam, öfke gibi duygular, onur ve gururunu geri kazanma isteği, sevdiği birini kaybetme, istismara uğramak, tecavüz gibi yaşanılan travmatik olaylar kişinin radikalleşmesinin altında yatan temel nedenler olarak görülmektedir. Söz konusu nedenler itici faktörler olarak tanımlanan durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aynı zamanda bireyler, sahip oldukları itici faktörlerin yanı sıra, olumlu olarak kabul ettikleri ve onları örgüte çeken çekici faktörlerle de radikal gruplara ilgi duymaktadır Bu noktada tüm bu bireysel eğilimler tek başına radikalleşmeyi açıklamakta yeterli kalmayacaktır. Çünkü grup ve toplum dinamiklerinin teşkil ettiği sosyal koşullar bu sürece etki etmektedir.

1.2.2. Grup Dinamikleri

Radikalleşme çalışmalarında bireysel dinamikler kadar ön plana çıkan diğer bir unsur da insanların grup dinamiklerinden etkilenmeleridir. Bu konuda alanın önde gelenlerinden Horgan radikalleşmenin bir süreç olduğuna, bireysel davranış ve sosyal dinamiklerin birbiriyle etkileşim içinde eyleme dönüştüğüne vurgu yapmıştır (Horgan, 2008: 87). Radikalleşmenin bir süreç olduğu düşüncesine bakıldığında kişilerin bir gecede bu süreci tamamladığını ve aşırıcılığı benimsediğini düşünmek doğru olmayacaktır (Schmid, 2013).

Buna göre temelde sosyal çevre ve kişinin sahip olduğu duygular, bir etkileşim içinde radikal gruplara katılımlarda önemli bir rol oynamaktadır. Bir gruba dahil olan kişiler arasındaki sosyalleşmeyle birlikte bireylerin birbirlerine karşı sorumluluk hissetmesiyle artan dayanışma duygusu, süreç içerisinde güçlenerek aşırılığın artmasına neden olmaktadır. Bireyler grup içerisinde bulunan diğer kişilerin

düşüncelerine fazlasıyla önem verir. Grup içerisinde var olmak, kolektif bir kimliğin oluşturulmasıyla birlikte bireyin sahip olduğu hedeflerin de üzerinde bir yer alarak, grup değerlerine artan bir odaklanmaya sebep olmaktadır. Son aşamada kişilerin bağlılıklarının giderek artmasıyla birlikte grup için kendini feda etmeye götürecek bir motivasyon ortaya çıkarmaktadır (Moghaddam, 2005). Bu anlamda bireylerin örgütlere katılımlarında, bir başka kişinin veya grubun etkisiyle, grup dinamikleri de bireysel dinamiklerle birlikte kişilerin radikalleşmesinde önem taşıdığı görülmektedir.

Grup içi dinamiklerde psikolojik düzeyde üyelik, katılımları arttıran bir uygulamadır. Bireyin grup içerisindeki bir başka kişinin aşırıcı düşüncelerine destek vermesine yol açar ve daha sonra bu düşünceyi grup içerisinde pekiştirmeye çalışarak aktif olarak destek vermeye başlar. Kişinin grup içerisinde kendi potansiyelini değerlendirme fırsatı bulmasını ve grup içerisinde verilen görevlerle kendini ait hissetmesini sağlamaktadır (Sageman, 2004). Radikal gruplar bireylerin kendilerini diğer üyelere kanıtlama şansı vermektedir.

Böylelikle kişiler başkaları için önemli olmanın nasıl bir şey olduğunu deneyimleyebilmektedir. Aynı zamanda grup içerisinde davranışlarının sürekli olarak ödüllendirilmesi bireyin üyeliğinin hayatının vazgeçilmez bir parçası olduğu düşüncesini güçlendirmektedir. Bireyin, kendisine verilen sorumlukları yerine getirdikçe gruba olan bağlılığı da gün geçtikçe artacaktır.

Radikalleşme sürecinin aile dinamiklerinden etkilendiği yönündeki çalışmalarda, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi ve davranışlarındaki eksikliklerin, bireylerde kimlik kazanma, ahlaki yoksunluk ve sosyal açısından olumsuzluklara neden olduğuna yer verilmiştir. Aynı zamanda radikalleşmenin bir süreç olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu süreç içerisinde birden fazla deneyimin etkili olduğu ve bireylerin çocukluktan yetişkinliğe yaşadığı olumlu-olumsuz deneyimlerin kimlik inşasında önemli bir faktör olduğu da nazara alınmalıdır. Aile içerisindeki adaletsizlik karşısında duygularını belli edemeyen bireyler alternatif olarak radikal bir görüş benimseyebilmektedir (Sieckelinck vd., 2019: 673).

Sageman, örgütlere katılımlarda akran ve aile baskısının önemine vurgu yaparak, teröristlerin %68'inin önceden var olan dostluk bağlarının etkisinin önemli bir rol oynadığından, %75'inin örgütte bulunan üyelerle aile bağlarının olduğunu belirterek, bu kişilerin arkadaşlarıyla veya akrabalarıyla birlikte katılım sağladıklarını

açıklamıştır (Sageman, 2004). Örneğin 11 Eylül saldırılarındaki Hamburg hücresinde arkadaşlar arasındaki yakın etkileşimle birlikte, grup içerisindeki güçlü bağlardan söz etmek mümkündür. Bireyler kendilerine olan öz saygıyı, akran grubun desteğini ve paylaşılan risk duygusuyla artan aidiyet duygusunu sürdürmeye çalışmaktadır (Crenshaw, 2000: 409).

McCauley ve Moskalenko'nun çalışmasındaki grup düzleminde dört başlık yer almaktadır. "İzolasyon ve tehdit altında aşırı bağlılık" başlığında, özellikle küçük gruplardan bahsedilerek, grup üyelerinin birbirlerine aşırı bağımlı olduklarından ve bu bağımlılığın grup içerisinde bir uyum meydana getirdiğini analiz etmiştir. Bireylerin kişisel şikayetler, söylentiler ve kitle iletişim araçları ile üyesi oldukları küçük gruplarında radikalleştiklerinden bahsedilerek, tehdit ve baskı durumunda grup üyelerinin belirtilen bu özelliklerini sergileyecekleri ifade edilmektedir.

"Aynı destek tabanı için rekabette" ise gruplar arasında yaşanan çekişmeden, daha geniş bir taban kazanmak isteyen ya da daha etkin olduğunu göstermek isteyen gruplar arasındaki rekabetten söz edilmektedir.

"Devlet İktidarıyla Rekabet" sadece grup içinde yaşanan rekabet değil aynı zamanda devlet iktidarıyla yaşanan rekabet de radikalleşmeye sebep olmaktadır. Devletin bir gruba karşı baskısının artması ve müdahalede bulunması sonucunda zarara uğrayan kişiler arasında bağın artacağı ifade etmektedir. Devletin yapmış olduğu müdahale kişilerde intikam duygusunun artmasına ya da henüz radikalleşme aşmasındaki bireylerin teröriste dönüşmesine neden olabilmektedir.

Grup içi rekabetin çatışmalara neden olabileceği siyasal fikirlerin farklılık göstermesinin, kişisel düşmanlıklara sebep olacağından bahsedilmektedir. Bu durum grup içinde bölünmeler meydana getirmektedir (McCauley & Moskalenko, 2008: 422-426).

Grup düzeyindeki diğer bir analiz biçimi Quintan Wiktorowicz'in "al-Muhajiroun İslamcı Radikalleşme Etkileri" isimli çalışmasında bulunmaktadır. Wiktorowicz "İslami aşırıcılık yanlısı" dini motifli bir gruba katılacak bireyleri katılım sürecine yönlendiren dört aşamalı bir sürece değinmektedir.

Toplumsal çevre ve kişisel dönüşüm bir arada incelenmiştir. Bu süreç, "bilişsel açılım, dini arayış, çerçeve uyumu ve sosyalleşme" olarak ifade edilir. İlk aşamada bireyin, iş kaybı, dışlanma, ailesinden birini kaybetme, siyasi ayrımcılık gibi kişisel,

ekonomik, sosyo-kültürel ve siyasi, yani herhangi bir alanında yaşamış olduğu olumsuzluklar tarafından tetiklenerek bir kriz yaşamasına yol açabilmektedir.

Kişi, radikal gruplardan gelebilecek, daha önceden önemsemediği fikirlere açık hale gelir. Bu durumda gruplar kişilerin yoksun olduğu durumdan istifade ederek bireyle aralarında bir bağ kurmaya çalışırlar. İkinci aşama olan dini arayış evresinde ise birey, içinde bulunduğu durumu anlamak ve çözmek için bir dini arayış içerisine girerek bu süreçte çevresindeki kişilerden veya online olarak çözüm arayışına başlar. Böylelikle kişi "çerçeve uyumu" olarak tanımlanan üçüncü aşamaya geçerek grup tarafından yönlendirilir ve grubun düşünleri ile kendi düşüncelerinin örtüştüğünü düşünür. Böylece grubun gösterdiği dikteler tatmin edici hale gelir. Son aşamada ise kişi grubun kimliği ve ideolojisini benimseyerek katılmış olur. Grup ideolojisini içselleştiren bireyin kimliği yeniden inşa edilmektedir (Wiktorowicz, 2004: 7-13). Bu kapsamda bireylerin radikalleşme süreçlerinde, dernekler, ibadethaneler gibi ortamlarda gerçekleşen yüz yüze etkileşimler üyeler arasındaki bağın artmasını ve kişilerin bulundukları toplumdan ayrışmalarını tetikleyebilmektedir. Aynı zamanda kişinin yeni tanımlamaya çalıştığı kimliğinin ve yaşam şeklinin yeniden inşa edilmesine yardımcı olabilmektedir.

Benzer şekilde FBI bünyesindeki terörizm birimi tarafından bu süreç ile ilgili yapılan sınıflandırma dört başlık altında incelenmiştir. İlki ön radikalleşmedir. Radikalleşme motivasyonuyla birey bir dönüşüm sürecine girmiştir. Radikalleşmeye neden olan faktör bireyin kendisi olabileceği gibi internet, cami, okul, iş gibi ortamlarda olabilmektedir. Bu süreçte birey arayış içerisindedir. İkinci aşamada kişi kendini aşırıcı bir davaya ait hissederek radikalleşmiş bir ideolojiyi ve yeni kimliğini kabul etmektedir. Yaşam tarzındaki değişikliklerle kişi sahip olduğu ideolojiyi geliştirmek ve yeni hayatını nasıl inşa edeceğiyle ilgili bir rehbere ihtiyaç duyar. Üçüncü aşamada birey bir gruba katılarak içinde bulunduğu grupta roller üstlenir ve davası için eylemin gerekli olduğunu düşünmektedir. Son aşamada birey davasını destekleme amacıyla harekete geçmektedir. Radikal eylemlere dâhil olarak terör saldırılarını gerçekleştirmeye hazır hale gelir (FBI, 2006).

Günümüzde bireylerin örgütlerle tanışması ve sonrasında örgütlere katılmasında internetin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle kendini yalnız hisseden ve radikalleşmeye meyilli, aşırıcı bireyler online ortamda arkadaşlıklar kurabilmektedir. Sonrasında ise bu kişilerle yüz yüze görüşeme fırsatı bulan bireyler,

tanıştıkları kişiler aracılığıyla farklı kişilerle görüşme ve iletişime geçmeye, kendisi gibi düşünen ve kendisine aidiyet sunabilecek bir gruba dahil olmaya başlayabilmektedir. Aynı zamanda internette çatışma bölgelerinde doğrudan bulunan kişilerle iletişim kurabilmektedir. Özellikle örgütlerin propagandalarından etkilendikten sonra Suriye ve Irak'a giderek terör örgütlerine katılmak isteyen bireyler, eleman temininden sorumlu örgüt mensupları ile iletişim kurarak, online ortamlarda kazandıkları örgütsel ideolojiyi ve aidiyeti, fiziki hale getirme arayışlarına girmişlerdir.

Grup dinamiklerinin etkisiyle kişiler, bireysel etmenlerle birlikte başka bir kişi veya grupla etkileşime girerek radikalleşmektedir. Grup dinamikleri incelendiğinde kişilerin bir grup içinde radikalleşmesine neden olduğu düşünülen başlıca etmenler, arkadaş, aile, online radikalleşme, yüz yüze radikalleşme sevgili eş gibi kendisi dışında başka bir kişi veya grup tarafından motive edildiği faktörlerdir.

1.2.3. Toplumsal Dinamikler

Bireysel dinamiklerin tetikleyici rolü, grup dinamiklerinin de etkisiyle kişilerin radikalleşme yol haritasında önemli bir yer almaktadır. Bireylerin belirli bir yapı içerisinde grup dinamiklerinin etkisiyle örgütlere olan aidiyetinin arttığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tüm bu nedenler bireylerin örgütlere katılım motivasyonlarında hızlandırıcı bir etki yaratmaktadır. Bu noktada grupların sahip olduğu ve onları aşırıcılığa iten şikâyetlerin temel nedenlerinden biri olan toplumsal yapıya karşı, bir araya gelerek daha hızlı şekilde tepki vermesi kaçınılmazdır.

Belirli bir yapı içerisinde toplumsal dinamiklerin etkisiyle grupların daha etkili şekilde radikalleştiğine değinmek gerekmektedir. Bu noktada bir dış grup ile yaşanan çatışmanın kitlesel radikalleşmeyi arttırdığı ve küçük gruplar içerisinde uyum ve dayanışmayı güçlendirdiği belirtilmektedir (McCauley & Moskalenko, 2008).

Sistemlerden kaynaklı problemlerin kişiler veya gruplar üzerindeki şikâyetlerin temeli olduğu varsayıldığında, grupların bir araya gelerek verecekleri tepki örgütlere katılımda önemli bir rol oynayacaktır. Tıpkı bir bütünün parçası gibi bireylerin veya grupların radikalleşmesi de toplumu etkileyecektir. Aynı zamanda ideoloji ve din gibi toplumun temel yapıtaşlarının da bireylerin motivasyonunu etkileyeceğinden kültürel kodlarında etkisinin kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir.

Devlet yetkililerine zarar vermek ve onları devirmek amacıyla gerçekleştirilen terör eylemleri ya da devleti güvenilir bulmama düşüncesi, radikal ve aşırıcılık yanlısı bireylerin mevcut siyasi düzeni ve meşruiyeti sorgulama eğiliminde olduklarını göstermektedir (Schmid, 2013). Aynı zamanda hükümetlerin adil olmadığı düşüncesiyle de bireyler terör örgütlerine katılabilmektedir. Bireylerin terör örgütlerine katılımlarında demokratikleşme düzeyi ve rejim türünün etkisi araştırmalara sıkça konu olmuştur. Siyasi katılım, siyasi özgürlük, devletin meşruiyeti, hükümete güvenmeme, baskıcı politikalar, otoriter rejimler, demokratik olmayan sistemler potansiyel nedenler arasında yer almaktadır (LaFree & Schwarzenbach, 2021: 190).

Siyasi motivasyonlarla örgütlerde faaliyet gösteren çoğu bağımsızlık düşüncesiyle örgütlere katılan bireyler, diplomatik ilişkiler ve arabuluculuk sonucunda barışın kalıcı bir çözüm getirmediğine inanmaktadır. Uluslararası alanda herhangi bir müdahalenin yapılamamış olması ve hükümetlerin sessiz kalması, bireylerin kendilerini çaresiz hissetmesine neden olurken, kişiler meydana gelen sorunları, kendisinin örgüte katılarak çözebileceğini düşünmektedir.

İdeolojiler radikal grupların sahip olduğu fikir ve değerlerin yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Pek çok farklı örgütte faaliyet gösteren bireyler, ideolojik etkilerle radikalleşmekte, belli bir fikir akımı etrafında bir araya gelerek bu düşüncelerini uç seviyelere taşıyarak aşırıcı hale gelmektedirler. İdeolojilere dayanan radikal hareketler genellikle sorunlu bir toplumsal yapıyı temsil etmektedir. Daha iyi bir toplumun inşası için Helfstein radikalleşmeyi radikal bir ortamda ideolojiyi sosyalleştirmeyle bütünleştiren bir süreç olarak tanımlamıştır. Bu noktada sosyal bağların ideolojiyi sosyalleştirmenin anahtarı olduğundan bahsetmiştir. İdeoloji risk, fedakârlık gibi etmenlerle birlikte eylemlere anlam kazandıran sembollere ve toplumsal normlara etki ederek kişinin radikalleşmesi aşamasında düşmanların şeytanlaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Helfstein, 2012).

Kimi grupların terörizme yönelmesinde ise etnik ve milliyetçi nedenler etkili olmaktadır. Etnik gruplar hem temsil edilmedikleri hem de ayrımcılığa maruz kaldıkları düşünceleriyle radikalleşerek kendilerine meşru bir sistem oluşturmaya meyilli olmaktadır. Dezavantajlı duruma düşmek ve ortak bir şikâyetin var olması, grupların devlete karşı şiddet içeren eylemlere başvurmasını meşru olarak görmesine sebep olmaktadır. Grup kendi görüşlerini destekleyen ve kendi gibi düşünen bir

devlete ihtiyacı olduğunu hissederek, kendi hakkını savunması gerektiğine odaklanmaktadır. Çünkü gruplara göre, kendilerini destekleyen veya savunan bir yapı bulunmamaktadır. Aynı zamanda tanınma isteği de gruplar için diğer bir tetikleyici neden olarak görülebilmektedir.

Toplum değerleri içerisinde önemli bir yere sahip olan din/dini inanış, bireylerin toplum ile bütünleşmesinde rol oynamaktadır. Dini motivasyonların ise radikalleşmede bir araç olarak kullanılması yaygın bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiler, dinlerini özgürce yaşayamadığını veya dinlerinin tehdit altında olduğunu düşünerek aşırıcılık yanlısı gruplara dâhil olmaktadır. Stren'e göre, bu süreçte akademisyenler uzun bir süre kişilerin şiddet içeren aşırıcılık yanlısı gruplara katılmalarına etki edecek kişisel niteliklerinin veya ihtiyaçlarının tanımlanmasından kaçınmış ve teröristlerin iddia ettikleri siyasi mağduriyetlere odaklanmıştır (Stern, 2016: 104).

New York Polis Departmanı (NYPD) istihbarat bölümü tarafından dört aşamalı bir radikalleşme modeli geliştirilmiştir. Silber ve Bhatt tarafından Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da beş önemli terör vakası analiz edilmiştir. Model, sonrasında Amerika'da yetişen şahıslara ait üç terörizm olayına ve New York'ta bulunan iki aşırılıkçı gruba uygulanmıştır. Bu çalışmada "cihatçı, cihatçı selefi" ideolojiyle Batılı devletlerde doğan veya yaşayan ve ülkesinde eylem yapan şahıslar incelenmiştir.

Geliştirilen modelde ilk aşama olan "radikalleşme öncesinde" yazarlar, bireylerin radikalleşme süreçlerinin öncesine, yani maruz kaldıkları ideolojiyi benimsemeden önceki yaşamlarına işaret etmektedir. Kendini tanımlama evresinde kişi hem iç, hem de dış faktörlerden etkilenerek "Selefi İslam'ı" keşfetmeye başlar.

İkinci aşamada kendi kimliklerinden uzaklaşarak, bu süreçte kendileri gibi düşünen bireylerle aynı ideolojiyi benimsemeye başlamaktadırlar. Kişileri bu sürece iten faktörler ise inancının sarsılmasına neden olan bir krizdir. Bu krize sebep olan ekonomik, sosyal, siyasi ve kişisel faktörler gibi pek çok etmen bulunmaktadır.

"Beyin yıkama" olarak adlandırılan üçüncü aşamada ise birey tamamen ideolojiyi benimseyerek ve inançlarını giderek yoğunlaştırmaktadır. Birey desteklediği davayı ilerletmek için eylemin gerekli olduğu koşulların mevcut bulunmasının ve radikal görüşlerin teşvik edilmesi için kendisi gibi düşünen bireylerle ilişki kurmanın önemini kavramaktadır.

Son aşama olan “cihada katılma” da ise bireyler militana dönüşerek kendilerini “mücahit” veya “kutsal savaşçı” olarak isimlendirirler. En sonunda birey terör saldırısı için planlamaya ve hazırlık yapmaya başlamaktadır (Silber & Bhatt, 2007: 6-7).

Benevento’ya göre radikalleşme tanımının yapılmasında ve bulguların tartışılmasında sosyo-kültürel, politik ve tarihsel hususların dikkate alınması gerekmektedir (Benevento, 2023: 1). Yapılan çalışmaların çoğunda şiddet eylemlerinin Batılı devletlerdeki azınlık grupları, yani çoğunlukla Müslümanları kapsayacak şekilde ele alındığı görülmektedir. Bu durum ise tanımlamanın yapılmasında dar bir bakış açısına neden olmaktadır.

Toplum düzeyinde radikalleşme ile ilgili McCauley ve Moskalenko‘nun çalışmasında kitle düzlemi üç başlıkta incelenmiştir. İlk başlık olan “dış grupla çatışmada kitlesel radikalleşme- Jijutsu siyaseti” başlığında jijutsu siyaseti “düşmanın gücünü düşmana karşı kullanmak” benzetmesiyle, bir dış grup ile yaşanan çatışmanın kitlesel radikalleşmeyi arttırdığı ve küçük gruplar içerisinde uyum ve dayanışmayı güçlendirdiği belirtilmektedir. İkinci başlık olan “Nefret” başlığında ise çatışma içindeki gruplarda diğer olarak atfedilen kişileri insani olarak görmemeye başlarlar. Yüksek düzeyde düşmanlık, nefret olarak tanımlanmaktadır.

Son olarak “Şehitlik” kavramının kitleler üzerindeki etkisi göz ardı edilmeyecek kadar önemlidir. Radikal gruplar bu kavrama büyük bir önem atfederek gruplar üzerindeki etkisini canlı tutmaya çalışmaktadırlar (McCauley & Moskalenko, 2008: 426-427).

Terör örgütlerine katılımlara etki eden diğer bir faktör ise ekonomik problemlerdir. Ekonomik eşitsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve yoksulluk, kişilerde dışlanma hissini açığa çıkarabilmektedir. Ekonomik eşitsizlik kişilerde şikayetlere neden olurken hoşnutsuzluklarını dile getirmek amacıyla mevcut düzene meydan okumak için şiddete başvurmaya ve terör örgütlerine katılmaya sebep olabilmektedir.

Kriger ve Meierreiks çalışmasında gelir eşitsizliğinin sosyo-ekonomik gelişmeyi ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyerek, kişilerde hayal kırıklığına neden olduğunu ve bu durumunun terörist faaliyetleri teşvik edebileceğini vurgulamaktadır (Krieger & Meierrieks, 2015: 17).

Aynı zamanda tarihsel olarak yaşanan travmalar, bölgesel çatışmalarda radikalleşmeye neden olan sebepler arasındadır (Wilner & Dubouloz, 2010: 39). Batı'nın Müslümanlara yönelik dış politikaları ve yapılan müdahaleler, örneğin ABD'nin Irak ve Afganistan'ı işgali, Arap-İsrail çatışmaları gibi olaylar Müslüman toplumlar tarafından batının kendilerine karşı bir savaş içinde olduğu görüşünü hâkim kılmıştır.

Terör örgütlerine katılıma neden olan bir başka faktör ise sosyal izolasyon ve ötekileştirilmedir. Bireylerin karşıt bir grup tarafından aşağılanması eyleme geçme motivasyonuna etki eden travmaları ortaya çıkarmaktadır. Özellikle azınlık gruplara yönelik uygulanan yabancı düşmanlığı, göçmen karşıtlığı gibi olumsuz tutumlar, bu gruplara mensup bireyler tarafından toplumdan izole edildikleri ve ötekileştirildikleri algısına neden olmaktadır.

Avrupa'da yabancı düşmanlığı İslamofobi ile birleşerek Müslümanların küresel bir tehdit olduğu yönündeki söylemleri beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda ikinci ve üçüncü nesil göçmenlerin birçoğu kendi anavatanlarıyla kültürel bir bağ kuramadıkları ve yaşadıkları toplumdan dışlandıkları için aidiyet bağı kurmaları güç hale gelmiştir (Hafez & Mullins, 2015: 931-963).

Devlet tarafından gerçekleştirilen gruplar üzerindeki baskıcı uygulamalar, grup üyelerince gayrimeşru olarak gösterilerek, destekçilerinin sempatisini kazanma ve ortaya çıkan memnuniyetsizlik kamuoyuna duyurulmaya çalışılmaktadır. Kitlelerin ve siyasi grupların ise diğer siyasi gruplarla ya da devletlerle çatışarak, kendilerine bağlı bireylerin radikalleşmesi için uygun ortam oluşturdukları da ileri sürülmektedir (McCauley & Moskalenko, 2008: 415-418).

Özetle bireyler terör örgütlerine neden katılır sorusunun yanıtını üç düzlemde verebilmek mümkündür: Birinci düzlem olan bireysel dinamikler, ana hatlarıyla yoksunluk hissedilen duygular, heyecan arayışı, psikolojik etmenler, kişisel mağduriyetler, intikam, öfke gibi duygular, onur ve gururunu geri kazanma isteği, sevdiği birini kaybetme, istismara uğramak, tecavüz gibi yaşanılan travmatik olaylar; ikinci düzlem grup dinamikleri başlığında ise bireylerin arkadaş aile gibi kendisi dışında radikalleşmesine sebep olan yapılar; son olarak toplumsal dinamikler ise devlet ve hükümetler tarafından uygulanan politikalar ve siyasi nedenler, temsil edilememe, adaletsizlik, iç savaş, ekonomik eşitsizlik, baskıcı uygulamalar, uluslararası alandaki

müdahaleler ile bunların yanı sıra sosyal izolasyon, aşağılanma, ideolojik nedenler, din, şehitlik gibi kavramlar görülmekte olup, bunların motivasyonlar üzerinde etkili olduğundan bahsetmek mümkündür.

Bireysel dinamikler ile bireylerin sahip olduğu motivasyonların ve örgütlere katılımlara neden olan itici faktörlerin varlığına değinilmiştir. Grup dinamiklerinde, kişilerin sahip olduğu motivasyonların kendisi gibi düşünen kişi veya gruplar aracılığıyla daha etkili şekilde harekete geçmesi, yani kişilerin radikalleşmesinde bir köprü görevi gördüğüne vurgu yapılmıştır.

Bu çalışmada genel hatlarıyla dış grup olarak devlet ve hükümet sistemine vurgu yapılmıştır. Toplumsal dinamiklerle grupların bir araya gelerek daha etkili şekilde radikalleştiğine değinilmiş, sonraki bölümlerde ise söz edilen başlıklar kullanılarak kadınların neden terör örgütlerine katılacağı incelenecektir.

1.3. Kadınlar Neden Terör Örgütlerine Katılır?

Tarihsel bağlamda farklı ideolojik yapıda bulunan pek çok örgütte kadınların varlığından bahsetmek mümkündür. Çoğu zaman geri planda görülen kadın militanlar, tıbbı yardım, istihbarı faaliyetler, iyi bir eş, anne gibi rollerin yanı sıra, örgütler içinde silahlı çatışma, intihar bombacısı ve örgüt içi liderlik gibi konumlarda aktif rollerde üstlenmiştir.

Bir önceki başlıkta da bahsedildiği gibi bireylerin terör örgütlerine katılımlarına etki edecek pek çok faktör bulunmaktadır. Yine bireysel düzeyde, grupsal etmenlerle ya da toplumsal düzeyde etki eden motivasyonların radikalleşmeye olan etkisiyle terör örgütlerine katılımlar kadın militanlar için de geçerlidir. Kişisel sebepler, siyasi etmenler ve çevre etkisiyle birlikte ortaya çıkan fikir akımları, sosyal alanda gerçekleşen olumsuz koşullar kadınların terör örgütlerine katılımlarını etkilemektedir.

Özellikle küreselleşmenin etkisiyle kadınların sosyal alandaki konumu ve rollerinin değişmesiyle birlikte, örgütlerde de kadınların daha görünür hale geldiği gözlemlenmiştir. Kadınların terörün mağduru mu yoksa faili mi olduğu sorusu sıkça tartışılan bir konu olarak literatürde yerini almıştır. Bu sorunun yanıtı ise kadınların tarihsel süreçte farklı örgütler bünyesinde yer alarak terörün faili olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

Her ne kadar son dönemde kadınların terör örgütlerindeki varlığına yönelik araştırmalara ağırlık verilse de, tarihsel süreçte 19. yüzyıldan itibaren kadınların terör örgütlerine katıldığı görülmektedir. Siyasi gelişimlerin etkisiyle Rusya'da St.Petersburg Valisi Fyodor Trepov'a karşı gerçekleştirdiği suikast girişimiyle Vera Zasuliç (Gibson, 2019: 43), Rus imparator II. Aleksander'ın 1881 yılında St.Petersburg'da suikastıyla Gesya GELFMAN (Gapova, 2016: 13), devam eden süreçte ise Rus Sosyalist Devrimci (SRS) üyesi Fanny Kaplan (Weinberg & Eubank, 2011: 23) dönemin bilinen ilk kadın teröristleridir.

1960'lı ve 1970'li yıllardan itibaren aktif olarak örgütler içerisinde faaliyet gösteren kadınlar özellikle sol terör örgütlerinde kendini göstermiştir. Alman Kızıl Ordusu Fraksiyonunda (RAF) bünyesinde Kızıl Zora olarak adlandırılan kadınların oluşturduğu bir yapının olduğu ve bu örgütün üyelerinin üçte birinin kadın olduğu varsayılmaktadır (Schraut & Weinhauer, 2014: 20). Japon Kızıl Ordusunda (JRA) ise Fusako Shingenobu gibi tanınmış isimlerin yer aldığından bahsetmek mümkündür. Bask Yurdu ve Özgürlük (ETA) üyelerinin aktif olarak yaklaşık %10'unu kadınların oluşturduğu bilinmektedir (Hamilton, 2007: 136).

1970'li yıllarda Amerika'da Vietnam Savaşı karşıtı olarak faaliyet gösteren Weather Underground Örgütünün ideolojisinin yürütülmesi amacıyla oluşturulan Kadın Tugaylarının varlığından bahsedilmektedir (Weinberg & Eubank, 2011: 31). Ayrıca Almanya'daki RAF adlı örgütte Ulrike Meinhof ve Gudrun Ensslin gibi kadın teröristler örgütün en önde gelen isimleri arasındadır (Sjoberg & Gentry, 2011: 60).

Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (FARC) örgütünün yaklaşık %40'tan fazlası kadınlardan oluşmaktadır (Stanski, 2006: 140). Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi (FMLN) bünyesinde 13.000 FMLN militanının yaklaşık olarak üçte birinin, ayrıca sivil destekçilerin ise %80'inin kadın olduğu varsayılmaktadır (Silber & Viterna, 2009: 331).

Tamil Elam Kurtuluş Kaplanları (LTTE) içerisinde faaliyet gösteren Birds of Freedom-Özgürlük Kuşları bünyesinde ise Kara Kaplanlar olarak adlandırılan yapılanmada intihar saldırılarının %30-%40'ının kadınlar tarafından gerçekleştirildiği bilinmektedir (Dissanayake, 2017: 4).

1978 yılından itibaren Türkiye'de faaliyet gösteren PKK terör örgütünde, ilk intihar bombacısı kadın terörist Zilan kod adlı Zeynep Kınacı ve sonrasında örgüte

katılan pek çok kadın teröristin Marksist söylemler, radikal feminist ideoloji, sözde ezilen Kürt milliyetçiliği düşüncesi ve kadın-erkek eşitliği gibi söylemlerle örgüte katılım sağladığı bilinmektedir (Erdem, 2017: 14-17).

1980'li yıllar itibariyle de dini istismar eden terör örgütleri içinde kadınların faaliyetlerini sürdürdüğünden bahset mümkündür. İntihar saldırıları ile Çeçen Karadulları o dönemde adından söz ettirmiştir. Kadınların El Kaide terör örgütü içerisinde faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Irak'ta 2006 yılında Belçikalı Muriel Degauque isimli kadının intihar saldırısı gerçekleştirdiği bilinmektedir (Peresin & Cervone, 2015: 498).

Boko Haram terör örgütü bünyesinde toplum tarafından ikinci planda tutulan kadın ve kız çocukları özgürlük arayışı, cinsel istismar, ekonomik sebepler nedeniyle örgüte katılmış, 2011 yılından itibaren örgüt adına yapılan intihar saldırılarının yarısından fazlası kadınlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Örgütte bulunan kadınların bir kısmını ise kaçırılan kadın ve kız çocuklarının oluşturduğu, zorla bu görevlerde kullanıldığı da düşünülmektedir (Gonzalez-Perez, 2020).

Yapılan pek çok araştırmada "kadının doğası gereği barışçıl olduğu" varsayımıyla birlikte, geleneksel batılı söylemlerle ve cinsiyet kavramına atıfta bulunularak terör örgütlerine katılımlar açıklanmaya çalışılmıştır (Pearson & Winterbotham, 2017: 61). Çoğunluk olarak karadullar ve cihatçı gelinler gibi kavramlarla anlatılan kadınlar, belirli bir tasvirle sınırlandırılmıştır. Ancak kadınların erkeklerde olduğu gibi çeşitli motivasyonlarla örgütlere katılım sağladığı bilinmektedir (Bakker & de Leede, 2015; Pearson & Winterbotham, 2017).

Kadınların terör örgütlerine katılım süreçlerine etki eden birçok farklı unsur oluğundan bahsetmek mümkündür. Kadın militanlar farklı motivasyon faktörleriyle terör örgütleri bünyesinde faaliyet göstermiştir. Kadınların motivasyonları bir önceki bölümde değinilen bireysel dinamikler, grup dinamikleri ve toplumsal dinamikler başlıkları altında incelenerek ortaya konmaya çalışılacaktır.

1.3.1. Bireysel Dinamikler

Kadınların örgütlere katılırken kişisel sebeplerinin daha ağırlık olduğu görüşü uzun süre kabul edilen bir düşünce olarak literatürde yerini almıştır (Bloom, 2007: 95). Kadınlar tarafından gerçekleştirilen eylemlerden sonra araştırmacılar tarafından kadınların nerede büyüdüğü, eğitim seviyesi ve onu şiddete yönelten nedenlerin ne

olduğuna yönelik bir "psikolojik otopsi" ortaya konulmaya çalışılmıştır (Bloom & Lokmanoglu, 2023: 400).

Bir önceki bölümde de yer verildiği üzere erkeklerde olduğu gibi, kadınların da psikolojik problemleri üzerinde durularak depresyon durumu, akıl sağlığındaki bozukluklar benzeri etmenlerle bu kişilerin normal olmayan bireyler oldukları yönünde varsayımlara yer verilmiştir. Bu varsayımlar kadınların sadece psikolojik nedenlerle motive oldukları şeklinde bir görüşün ortaya çıkmasına neden olurken, diğer motivasyon unsurlarının ise göz ardı edilmesine sebep olmuştur. Psikolojik etmenler kadınların motivasyonlarında tetikleyici bir rol oynayabilmektedir. Öfke, intikam, yalnızlık hissi ve kaygı durumu gibi düşünceler kadınların katılımlarına etki etmektedir.

Kimlik arayışı ve inşa etme süreci kadınların örgütlere katılımında önem bir etkiye sahiptir. Bu dönemde kendini ve yaşamını anlamlandırmaya çalışan kadınlar, çoğu zaman yalnızlık ve ait olmama hissiyle örgütlerin propagandalarına açık hale gelmektedirler. Bu süreç toplumsal yapının da etkisi altında kadınların izole edildiği ve baskı altında olduğu düşüncesiyle etkileşim içine girerek bulundukları çevrede arayışa yönelmelerine neden olmaktadır.

Pek çok kadın ailelerini, evlerini ve yaşadıkları toplumu korumak için terör örgütlerine katılmıştır. Örneğin LTTE üyesi kadınların, aileleri ve erkek çocukları için kendilerini feda ettikleri bilinmektedir. Tecavüze uğradıkları toplum tarafından görmezden gelinen kadınlar, sonrasında anne ve eş gibi rolleri üstlenerek örgüte katılmıştır (Cunningham, 2003: 181). Bu noktada fedakârlık faktörü önemli bir etmen olarak değerlendirilmiştir. Farklı olarak cihada katılan kadınlar için düşmanla mücadele etmek, evlerini ve ailelerini koruma olarak tanımlanmıştır.

Aile bireylerini ve genellikle sevdiği bir kişiyi kaybetmek ise bir başka motivasyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Latin Amerika'da faaliyet gösteren FMLN bünyesinde, savaşta ailesini kaybeden ve kamplarda mahsur kalan kadınların örgüte katılım sağladığı bilinmektedir. Kadınlar, örgüt içerisinde gerilla kamplarında yemek pişirme, sağlık alanında görevlendirme gibi roller üstlense de istihbarat, politika ve savaş alanında da faaliyet göstermiştir (Silber & Viterna, 2009: 331-332).

Yine Çeçen kadınlar savaş sırasında kaybettikleri kocalarının intikamını alabilmek için terör örgütlerine katılmıştır. "Karadullar" olarak adlandırılan kadınlar

Ruslara karşı besledikleri öfkeyle birlikte yaşadıkları travmalar ve aşağılanma duygusuyla motive olmuşlardır (Speckhard, 2008: 1000).

Genellikle kadınların korunması gereken varlıklar olarak değerlendirilmesi ve annelik ahlakına toplum içerisinde atfedilen değerler bazı örgütlerde geri plana atılmıştır. Ulrike Meinhof ve Gudrun Enslin yeraltı faaliyetlerine katılırken çocuklarını geride bırakarak söz konusu bu değerlere meydan okumuştur (Melzer, 2011: 91). Ancak bazı örgütlerde annelik duygusu örgüte katılımlarda önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelecekteki halifenin annesi olmak ve İslam devletine asker yetiştirmenin dini bir sorumluluk olduğu düşüncesinde olan kadınlar DEAŞ terör örgütüne katılım sağlamıştır.

Kadınların maruz kaldığı istismar ve tecavüz gibi travmalar örgütlere katılımlarına etki eden diğer bir motivasyon kaynağıdır. Hem kendileri hem de çevresindeki kadınlara karşı gerçekleşen olaylar sonucunda kadınlarda intikam duygusu tetiklenmektedir. Yine LTTE bünyesine katılan kadınların ortak nedenlerinden biri, askerler tarafından cinsel istismara maruz kalmalarıdır. Maruz kalınan olaylar sonucunda hissedilen utanç duygusu ve kaybedilen onurun geri kazanılması isteğiyle birlikte kadınlar, toplumdaki bu sorunlara karşı bir çözüm olarak kendilerine duyulan saygıyı arttırmak amacıyla örgütlere katılmıştır. İçinde bulundukları bu durum kadınları intihar saldırılarına gönüllü olmaya teşvik eden bir motivasyon kaynağı olarak da karşımıza çıkmaktadır (Hellmann-Rajanayagam, 2008: 9).

1.3.2. Grup Dinamikleri

Martha Crenshaw "sadece bireysel nedenlerin terör örgütlerine katılımı tam olarak açıklamayacağı, terörün bir grup faaliyeti olduğu ve ideolojik olarak bağlılık ve grup dayanışmasının bireysel nedenlerden daha önemli bir belirleyici olduğunu" belirtmiştir (Crenshaw, 2004: 409).

Bir önceki bölümde de belirtildiği gibi terörün bir grup faaliyeti olduğu göz önünde bulundurulduğunda, grup içerisindeki dayanışma ve ideolojik bağlılık kadınların örgütlere katılımlarında da önemli bir etmen olmuştur. Bu kapsamda bir grup içerisinde veya bir kişi tarafından örgüte katılımı desteklenen ve bu doğrultuda motive olan kadınların terör örgütlerine katılımlarından söz etmek mümkündür.

Kadınların özellikle arkadaşlık bağlarının etkisiyle terör örgütlerine katıldıkları gözlemlenmiştir. Örneğin LTTE bünyesindeki kadınlar, arkadaşlarının hali hazırda örgüt içinde militan oldukları düşüncesiyle örgütün bir parçası olmaya karar vermiştir. Daha çok arka planda yer alan ve destek unsuru olarak faaliyet gösteren ve "Eterras" olarak isimlendirilen ETA destekçisi kadınların örgüte erkek arkadaşları veya erkek aile fertleri aracılığıyla katılım sağladıkları anlaşılmaktadır (Eager, 2008: 147-152).

Özellikle radikalleşmiş erkeklerle olan ilişkilerin örgütlere katılmaya olanak sağladığı bilinmektedir. DEAŞ terör örgütü tarafından yapılan online propaganda yöntemleri kadınların örgütte bulunan "karizmatik mücahitlerle" evlenmelerine yol gösterici olmuştur. Cihatçı gelin olarak tanımlanan, internet aracılığıyla tanıştıkları erkekler tarafından örgüte davet edilen kadınların bazıları tek başlarına çatışma bölgesine seyahat ederken, diğer bir kısım ise tanıştıkları eşleriyle ya da erkek arkadaşlarıyla seyahat etmişlerdir (Hoyle vd., 2015: 10).

Yine örgüt içerisinde eleman temini faaliyetlerinde bulunan kadınlar tarafından örgüte dahil edilen diğer kadınların çoğu kız kardeşlik düşüncesiyle motive edilmiştir. Kendileri gibi düşünen ve benimsedikleri ideoloji dahilinde hareket eden başka kadınların da olması bu durumu tetiklemiştir.

Yine pek çok terör örgütünde online propaganda üzerinden örgüte katılan kadınlara çizilen imaj kadın kavramını yücelterek sempati besleyen bireyler üzerinde itici bir sebep olmuştur. Örneğin YPJ terör örgütündeki kadınların uluslararası alanda bilinen dergilerde kapak fotoğrafı olduğu ve "mükemmel kadınlar, özgürlük savaşçıları" gibi tanımlamalarda bulunularak sempati besleyen aşırıcılık yanlısı kadınları örgüte çekmekte önemli bir faktör oldukları gözlemlenmiştir

Eğitim, inanç temelli kurumlar, kitapevleri, işyerleri, dernekler, hayır kurumları, hapishaneler gibi önceden var olan bağlar sayesinde tanıdık yüzler görmenin, kişinin adaptasyon sürecine etki ederek güven duygusunu arttırmak suretiyle örgütle bağ kurmasını sağladığı da gözlemlenmiştir. Grup içerisindeki birkaç kişinin kendini davaya adaması, diğer kişilerinde onlara ayak uydurmasını tetiklemektedir. Çünkü kişiler, suçluluk duygusu ve farklı psikolojik düşüncelerle geride kalmaktansa, grup düşüncesiyle arkadaşlıklarını veya eş ilişkilerini sürdürmek isterler.

Kadınların terör örgütlerine katılımlarında grup dinamiklerinin etkisinin önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir. Bu noktada arkadaş, akran, eş, aile etkisi, online propagandanın yanı sıra, çeşitli kurum, dernek gibi yapılar vasıtasıyla yüz yüze görüşmelerin de kadınların motivasyonlarına etki ederek radikalleşmeye sürüklediği anlaşılmaktadır.

1.3.3. Toplumsal Dinamikler

Erkeklerin ve kadınların terör örgütlerine olan eğilimlerinin benzer olduğu, ancak kadınların yaşadıkları toplum içerisindeki kültürel yapı tarafından sınırlandırılabileceği ve toplumsal cinsiyet rollerinin kısıtlayıcı etkileri olduğu bilinmektedir. Eşitlik, bağımsızlık için mücadele etmek gibi ideolojik veya politik nedenlerin motivasyon kaynağı olması durumu, bir önceki bölümde açıklandığı üzere kadınlar için de terör örgütlerine katılımlara etki etmektedir. Ancak kadınlara özgü olarak terör örgütlerine katılımlarda tarihsel süreçte incelendiğinde Feminist düşüncenin çoğu örgütte hakim olduğu görülmektedir. Toplumun anası olarak nitelendirilen kadınlar ve onların koruyucusu olan erkeklere yüklenen rollerle kadınlar cinsiyet eşitliği konusunda ataerkil sistemle karşı karşıya gelmiştir. El Kaide gibi dini motivasyonlu örgütlerde kadınların katılımları büyük ölçüde cinsiyet eşitliğinde kadına yönelik baskı olarak tanımlanmaktadır.

Diğer bir motivasyon kaynağı ise politik sebeplerdir. Politik baskılar, temsil edilmeme düşüncesi, etnik milliyetçi düşünceler, politik istikrarsızlıkla toplumda meydana gelen güç boşluğu, adaletsizlik, siyasi alanda temsil edilmemem veya siyasi kurumlarda ayrımcılığa maruz kalma gibi sebeplerle kadınların örgütlere katıldığı bilinmektedir.

Anti kolonyal dönemde milliyetçi ideolojilerin yükselmeye başlaması, self determinasyon hakkı kapsamında ortaya çıkan ideolojilerle kadınların örgütlere katılımları devam etmiştir. Batı Almanya'da kurulan RAF bünyesinde sol tandanslı ideoloji etkisiyle birlikte öğrenci hareketleriyle çok sayıda kadının katılımından bahsetmek mümkündür. Sri Lanka'nın bağımsızlığından sonra çoğunluğu oluşturan Sinhaliler Budizm kimliği inşasıyla, vatandaşlık, eğitim, dil konularında Tamil halkının ötekileştirilmesi azınlığı oluşturan Tamil Hindu nüfusunda bir milliyetçi hareketin gelişmesine neden olmuştur. LTTE, Sinhalillerin Tamil nüfusu üzerinde uyguladığı baskıcı politikalar sonucu bağımsız bir Tamil devleti kurma ve değişim için

devrimci bir hareket olarak örgütlenmiştir. Sri Lanka hükümetinin kadınlara uyguladığı kültürel kısıtlamalardan kurtulmak ve özgürlüklerini kazanmak amacıyla LTTE bünyesinde Birds of Freedom-Özgürlük Kuşları kadın kadrosu oluşturulduğu bilinmektedir. Özellikle 1987 yılında kadınlar için eğitim kampları kurulmuş ve askeri eğitim alan kadınlar çatışmalara katılmıştır. Tamil kadınlarının maruz kaldığı cinsel şiddet ile toplumsal eşitlik ve kadın hakları gibi konular örgüte katılımı tetiklemiştir (Alison, 2003).

1970'li yıllarda Amerika'da Vietnam Savaşı karşıtı olarak faaliyet gösteren Weather Underground örgütü Marksist Leninist çizgide batı emperyalizmine karşı komünizmi ilerletmek amacıyla silahlı mücadele yürütmüştür. Amerika'da hükümet binaları, polis merkezleri ve okullar olmak üzere çok sayıda yere bombalı saldırı gerçekleştirmiştir. Örgüt ideolojisini yürütülmesi amacıyla "Kadın Tugayları" adında bir yapı kurularak bu dönemde örgüt içerisinde öğrenci hareketleriyle birlikte feminist düşüncenin yer almasıyla bünyesindeki üniversite öğrencilerinin çoğunlukta olduğu kadın teröristler eliyle etkili eylemler gerçekleştirmişlerdir (Rocha, 2014: 15-30).

İslamofobi, göçmen karşıtlığı, yaşadıkları yerlerde karşılaştıkları yabancı düşmanlığı gibi olumsuz deneyimler kadınları toplumdan uzaklaştırmakta, azınlık psikolojisiyle aidiyet arayan kadınlar için terör örgütlerine katılımı kendi yaşamlarına bir alternatif olarak gösterebilmektedir. Bu durum da kadınlar tarafından toplumdan dışlanıp izole edildikleri hissiyle birlikte tetiklenebilmektedir. Müslüman kadınlara yönelik uygulanan peçe ve başörtüsü yasağı, dinlerini özgürce yaşayamamalarına ve kendilerini baskı altında hissetmelerine neden olmaktadır. Bu durum ayrıca kadınların kamusal alana erişimlerini de engellenmektedir. Kadınlar toplumda aşağılandığı ve değer görmediğini düşünerek savunmasız hale gelmektedir. Bu durum kadınlar için yeni bir düzen ve kimlik arayışına girmelerine neden olmaktadır. Terör örgütlerinin propagandasına açık hale gelen kadınların ütopik bir yaşam için örgütlere katılmalarına sebep olmaktadır.

Ayrıca bu durum dini motivasyonlu örgütlerin dışında farklı ideolojilere sahip örgütlerdeki kadınlar için tetikleyici bir durumdur. Örneğin tecavüze uğrayarak hamile kalan kadınların, aileleri ve toplum tarafından dışlanması sonrasında veya etnik kimliği nedeniyle izole edilen kadınların bu hislerle örgütlere katıldığı bilinmektedir.

Din, erkeklerde olduğu gibi kadınlar için de örgütlere katılımlarda önemli bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Eymen el Zevahiri'nin eşi Umayma El Zevahiri'nin Müslüman kadınlara yazdığı ve El Kaide terör örgütüne katılmaları için cihadın dini bir sorumluluk olduğu vurgusunun yapıldığı bir mektupta, kadınlar için cihat çağrısında bulunulmuş, peygamber dönemindeki kadınlar örnek gösterilerek, bu kadınların savaş döneminde erkeklere göre daha fazla cesaret gösterdiği, kadınlar için savaşmanın kolay olmadığı, ancak kocalarının cihada katılmalarına destek olmaları ve çocuklarını cihat aşkıyla yetiştirmeleri gerektiği vurgulanarak kadınlar için birçok yol bulunduğunu anlatılmıştır (Lahud, 2010). Yine aynı zamanda sözde hilafet devleti sınırları altında şeriat hükümleri altında yaşamak isteyen birçok kadının DEAŞ terör örgütüne katılmak üzere bölgeye geldiği bilinmektedir.

Şehitlik düşüncesi ise çoğunlukla örgütler tarafından istismar edilen bir diğer kavramdır. Özellikle dini referans alan örgütlerde şehadet düşüncesi kadınların örgüte katılmalarında etkili bir motivasyon kaynağı olmuştur. Kadınlar yaşadıkları tecavüz ve istismar sonucunda kendilerini "kirlenmiş" olarak hissedip, şehit olduklarında arınacakları ve intikam alabilecekleri, aynı zamanda da ümmetlerine karşı sorumluluklarını yerine getirecekleri düşüncesiyle intihar bombacısı olarak örgüt içerisinde yer almışlardır. Aynı zamanda kadınlar şehit olduklarında cennetin kapılarını açarak günahlarından arınmış bir şekilde sevdikleriyle bir araya geleceklerini düşünmektedir. Yalnızca dini motivasyonlu örgütlerde değil, sol tandanslı örgütlerde, örneğin PKK/PYD/YPG/YPJ terör örgütünde de şehitlik önemli bir itici faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekonomik problemler nedeniyle de kadınların terör örgütlerine katıldığı bilinmektedir. FARC bünyesindeki kadınların büyük çoğunluğu kırsal alanda yaşayan kadınlardır. Ekonomik fırsatların eşitsizliği, kadınların işsizlik oranının erkeklerden daha fazla olması ve erkeklere göre daha az ücret almaları gibi problemler kadınların örgüte katımlarına neden olmuştur. Aynı zamanda örgüt kadınlara 350 dolar maaş vererek gelir de sağlamaktadır. Yine eğitim alanında kırsal bölgelerde yaşayan kadınların bu olanaklara erişimlerindeki problemler ve örgütün sunduğu eğitim sistemi de kadınlar için motivasyon kaynağı olmuştur (Hudson, 1999: 106).

Toplumsal dinamikler başlığı altında kadınların radikalleşmesinde genel olarak toplu olarak hareket edildiği ve bu noktada bir önceki bölümde de bahsedildiği üzere

grupların bir araya gelerek toplumsal yapı altında daha hızlı radikalleşebildikleri şeklinde belirtmiş olduğumuz varsayımın, kadınların katıldığı birbirinden farklı ideolojilere sahip örgütlerde de geçerli olduğunu söylemek mümkündür.

Genel anlamda literatürde kadınların neden terör örgütlerine katıldığı konusunda incelenen başlıklar temelinde; psikolojik etmenler, intikam, öfke, kişisel mağduriyetler, cinsel istimara maruz kalma, kimlik arayışı, sevdiği birini kaybetme, yardım etme düşüncesi, ailevi problemler, arkadaş, akran, eş, aile etkisi, politik-siyasi nedenler, sosyal izolasyon, dışlanma, din ve ideolojik nedenler ile ekonomik problemlerin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YPJ VE DEAŞ TERÖR ÖRGÜTLERİNE KATILAN KADIN MİLİTANLAR

2.1. YPJ'nin Kuruluşu ve Amacı

PKK terör örgütü ile YPJ terör örgütü arasındaki bağın, ideolojik olarak görünen bağdan daha da derin olduğu bilinmektedir. Örgütün Suriye'deki faaliyetleri 1980'li yıllara kadar dayanmaktadır. Terörist başı Abdullah Öcalan'ın Suriye'ye geçişinden sonra, Türkiye'den örgüte katılım sağlayan teröristler de Suriye'de oluşturulan kamplarda faaliyet göstermiştir. Bu noktada oluşturulan kamplar eleman temini ve diğer ihtiyaçlarını karşılayan örgüt için birer üs vazifesi görmüştür. Aynı zamanda örgütün farklı zamanlarda düzenlediği kongrelerin bazıları da Suriye'de gerçekleştirilmiştir. 1998 yılına gelindiğinde örgüt mensuplarının Suriye'deki faaliyetlerinin son bulması yönündeki girişimler sonucunda bu bölgedeki hâkimiyeti azalmış olan örgüt, eğitim kamplarını kapatmış ve Öcalan Suriye'den ayrılmıştır (Self & Ferrıs, 2016: 8).

Örgüt faaliyetlerinin devam etmesi amacıyla 2003 yılında PYD, PKK'nın bir kolu olarak Suriye'de kurulmuştur. 2004 yılında Kamışlı'da başlayan Kürt rejim karşıtı ayaklanmalar sonrasında PKK silahlı varlığını yeniden kurmaya başlamıştır. Suriye iç savaşının başlamasıyla birlikte geçmiş dönemlerden itibaren bölgede PYD çatısı altında faaliyet gösteren örgüt tarafından, meydana gelen iç karışıklıkların fırsata çevrilmesi düşüncesi hakim olmuştur (Orton, 2017: 21). Abdullah Öcalan'ın kardeşi Osman Öcalan "PJAK'ı kurduğum gibi PYD'yi de kurdum. Suriye rejimini kışkırtmak istemediğimiz için partinin başlığında Kürdistan kelimesini kullanmadık. PYD PKK ile bağlantılıdır ve PKK'nın emriyle hareket eder" şeklinde açıklamada bulunmuştur. (Soylu, 2016).

Bu doğrultuda 2011 yılında tamamı erkeklerden oluşan YPG ve 2013 yılında tamamı kadınlardan oluşan YPJ adları altında silahlı kanatları kurulmuştur. Feminizm, ekoloji ve devletsiz demokrasi söylemlerini temel alan bir siyasi ideoloji olan "demokratik konfederalizm" fikri benimsenerek toplumda bu ideolojinin uygulanması amaçlanmıştır. Bu noktada kendi kendini organize eden ve yöneten, merkezi olmayan, aşağıdan yukarıya karar alma mekanizmasına sahip bir toplum yapısını gerektirdiğinden bahsedilmektedir (Nabiyyin, 2023: 86-86).

2014 yılında "demokratik konfederalizm" fikriyle birlikte Rojava adı altında oluşturulan bölge, batıda Afrin, merkezde Ayn El Arab (Kobani) ve doğuda El Haseke (Cezire) olmak üzere üç özerk kantona ayrılmıştır (Acun & Kesin, 2017: 21). Oluşturulan kantonların bir erkek ve bir kadın eş başkana sahip olması gerekmektedir. Rojava'da kadınların siyasi yönetimde her düzeyde temsil edildiğine sürekli olarak vurgu yapılarak karar alma mercilerinde temsiliyetlerinin %40 ve %60 arasında olduğu yönünde bilgiler mevcuttur (Shahvisi, 2021: 999). Örgüt bünyesinde faaliyet gösteren kadınların sayısı net olarak bilinmemekle birlikte 2014 yılı sonlarında 7.000-10.000, 2016 Kasım'da 20.000, 2017 Mart'ta 24.000 olduğu tahmin edilmektedir. Örgüt bünyesinde sol ideolojiye sahip olarak faaliyet gösteren Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP) gibi grupların da varlığından bahsetmek mümkündür (Şen & Wibisono, 2020: 179).

Kadın militanlar, "demokratik konfederalizm" ve militarizmin birleşerek ataerkil baskıya karşı direniş olduğunu savunmaktadır. Kadınların rejim tarafından cinsiyet ve etnik olarak baskı altında olduğu, aynı zamanda toplumsal alanda erkek egemen sistem tarafından kısıtlandığı öne sürülmüştür (Shahvisi, 2021: 1009).

YPJ'li örgüt mensubu Şilan Karaçoh; "YPG kurulmadan önce örgütteki kadın militan sayısının az olduğunu, ancak PKK'nın silahlı kadın yapılanması olan YJA Star militanlarının Rojava'ya gelip YPJ'li militanları eğittiğini, genç kadınların silah eğitimi almasına yardımcı olduklarını ve kendilerini nasıl koruyacaklarını öğrendiklerini ifade etmiş, sürecin devamında ise daha fazla kadının katılım sağladığını vurgulamıştır. YPJ'nin kuruluş amacının ise Rojava'yı korumak ve kadın özgürlüğü için mücadele etmek olduğunu, YPJ'nin başlangıçta her kantonda bir kadın birliğinin bulunduğunu, daha sonrasında bu sayının artarak daha fazla birliğin oluşturulduğunu, bu birliklere farklı milletlerden kadınlarında katılım sağladığını, kadın savunma akademisi oluşturulduğunu ve kadınların burada çeşitli eğitimler aldığını" söylemiştir (Knapp vd., 2016).

Bu noktada örgüt üyelerinin söylemleri üzerinden PKK'nın kadın yapılanması olan YJA (Star Özgür Kadın Birlikleri-Yekineyen Jinen Azad en Star) bünyesinde faaliyet gösteren kadın teröristlerin YPJ'yi eğittiği anlaşılmaktadır. Yine pek çok benzer söylemle birlikte YPJ'nin kuruluş amacı, kadınların özgürleştirilmesi gerektiği inancıyla YPG ile eşit değerde ve sadece kadınlardan oluşan bir özerk alan olarak

ataerkil sistemle mücadele etme ve toplumsal cinsiyet rollerini reddetme anlayışıyla şekillenmiştir.

PKK terör örgütünde de olduğu gibi Öcalan tarafından kadın özgür olamadığında toplumun da özgür olamayacağı şeklindeki söylemleri, kadın özgürleşmesi adı altında kadınların katılımları teşvik edilmiştir. Bahse konu özgürleştirmeyle birlikte "jinoloji" terimi ortaya çıkarılmıştır.

PKK ile ideolojik ve yapısal birlikteliklerinin önemli bir göstergesi olarak YPJ'nin temel argümanlarından biri de "jinoloji" kadın bilimi olarak adlandırılan düşünce üzerine inşa edilmiştir. Feminizm bilincini arttırarak kadınların sosyal alanda yeniden kendini göstermeyi amaçlandığı, kadın erkek eşitliğini topluma aktarması gerektiği yönünde ideolojik söylemler benimsenmiştir (Schäfers & Neven, 2017).

Cartier'e göre bu ideoloji beş ilkeden meydana gelmektedir. Bu ilkeler, sömürgeciliğin ve kadınlara dikte edilen asimilasyonun kabul edilmemesi, kadınların özgürce kendi kararlarını verebilmesi, kadınların örgütlenebilmesi, kadınların alternatifler yaratması ve mücadele ederek haklarını kazanması, toplum veya erkekler tarafından dayatılan güzellik kalıplarına bağlı kalmaması olarak ifade edilmiştir. (Cartier, 2016: 8)

YPJ'ye katılan kadınlar için silahlı eğitimlerle birlikte kültür, dil ve kadın haklarıyla ilgili eğitimler verilmektedir. Bu doğrultuda kadınların eğitimlerinde ideolojiyi daha iyi anlayarak, toplumdaki rollerinin neler olduğunu benimsemesi ve kadın devriminin kadınların zihninde başlaması gerektiğine inanılmaktadır. Toplum tarafından kadınlar üzerinde yaratılan yetersizlik duygusuna meydan okuyabilmeleri için bir alan yaratıldığı düşünülmektedir. "Demokratik konfederalizm" ideolojisi, kadınlara toplum tarafından yüklenen, örneğin çocuk doğurmak ve ev işleri yapmak gibi geleneksel rollerden, YPJ yardımıyla kendilerini eğitebilmelerini ve erkeklerle eşit bir statüye sahip olarak toplumda yer edinebilmelerini sağlayacak şekilde sıyrılabilecekleri söylemlerine yer vermektedir (Sharif, 2018).

Temmuz 2014'te DEAŞ'ın Ayn El Arab'a yönelik başlattığı büyük saldırı örgüt için önemli bir tehdit teşkil etmiştir. Devam eden süreçte yaşanan çatışmalar, ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyonun desteğiyle DEAŞ'ın yenilgiye uğratılmasıyla sonuçlanmıştır (Acun & Görücü, 2023: 23-24).

2014 yılında DEAŞ'ın Ayn El Arab'a yönelik saldırısından sonra Batı medyası tarafından özellikle DEAŞ'ın YPJ tarafından yenilgiye uğratılması yönünde geliştirilen algıyla birlikte, kadınların bu savaşta merkezi bir rol oynadığı ileri sürülerek uluslararası alanda büyük bir ilgi oluşturulmuştur (Dean, 2019: 10). DEAŞ'ın uluslararası alanda ortak düşman ilan edilmesi ve büyük bir tehdit olarak görülmesinin neticesi olarak PYD/YPG/YPJ, gerçekleştirdiği eylemlerle ve propaganda faaliyetleriyle görünür hale gelmiştir. Ön plana çıkarılan YPJ'li kadın teröristler övülerek DEAŞ'a karşı mücadelenin görünür yüzü olarak lanse edilmiştir (Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, 2023: 48-51). Amerika'da gazetelerin ve popüler dergilerin çoğunda manşetlere çıkan YPJ'li teröristler kapak fotoğrafı yapılmıştır. Marie Claire gibi tanınmış dergilerde röportajlara yer verilerek "Bu Olağanüstü Kadınlar IŞİD'le savaşıyor. Kim olduğunu Bilmenin Zamanı Geldi" (Griffin, 2014), Elle dergisinde "10.000 Kadının Yanında IŞİD'e Karşı Savaşan Kanadalı ile Tanışın" gibi birbirine benzer içerikli yazılar yayınlamıştır (O'Malley, 2017).

Örgüt, eleman temin etmede kullandığı DEAŞ'a karşı savaşmak, çocuk ve kadınları korumak, özgürlük gibi propaganda söylemleriyle de kadınları bünyesine kazandırmaya çalışmıştır. Özellikle DEAŞ'ın sahip olduğu kötü şöhretten faydalanan örgüt uluslararası alanda da destek bularak eleman temini faaliyetlerine küresel bir boyut kazandırmıştır. Örgüte katılan kadınlar Batı medyası tarafından özgürlük için savaşan, kendi topraklarını düşmana karşı koruyan ve zulme uğrayan kadınları kurtaran bir model olarak sunulmuştur. Ancak benzer durumda DEAŞ'a katılan kadınlar için ise "cihatçı gelinler" gibi kavramlar kullanılmıştır.

YPJ'li örgüt mensubu Bengin Melsa; "Kürt olmayan birçok kadının katılım sağladığını ve bunların içerisinde Arap ve Süryanilerin de olduğunu, ayrıca feodal evlilik kavramının hala Kürt ailelerinde hakim olduğunu, ailelerin örgüt içinde romantik ilişkilerin yaşanmadığını bildikleri için kızlarının örgüte katılımını destekliklerini, örgüt içerisinde kadın erkek militanların eşit olduğu için romantik ilişkiler yaşanmadığını, bu tarz ilişkiler yaşandığında örgütten ayrıldıklarını" söylemiştir (Knapp vd., 2016). Ancak İçişleri Bakanlığı'nın kadın ve çocuk istismarına yönelik hazırladığı raporda, cinsel istismara uğrayan örgüt üyeleri tarafından, kendilerine üst düzey yöneticiler veya diğer erkek militanlar tarafından bu eylemlerin gerçekleştirildiği, tecavüz edildikten sonra öldürülen kadınların olduğu, açık şekilde

örgüt içerisinde kadınların istismar edildiği vurgulanmıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2017: 44).

Bengin Melsa, YPJ'ye katılım şartlarında yaşı küçük çocuklar, ailenin tek çocuğu veya çocuklu kadınların katılımlarını kabul etmediklerini söylemiş, zorla ya da tehditle evlendirilmeye çalışılan çocukların kabul edildiğini, ancak onların da savaştırılmadığını belirtmiştir (Knapp vd., 2016). Ancak İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2015 tarihli raporunda, 18 yaş altı çocukların militan olarak örgüt içerisinde faaliyet gösterdiğini belirtmektedir (Human Rights Watch, 2015).

2.2. YPJ Terör Örgütüne Katılan Kadın Militanların Motivasyonları

YPJ Terör örgütüne katılan YTS niteliğindeki kadınların katılım motivasyonlarının neler olduğunu belirlenmek amacıyla, bölüm incelenen röportajlardan elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Çalışmada YTS niteliğindeki kadınların terör örgütlerine katılımlarına neden olan motivasyon kaynaklarının neler olduğu sorusuna Bireysel Dinamikler başlığı altında; Kimlik Arayışı, Heyecan, İntikam ve Öfke, Yardım Etme Düşüncesi, Grup Dinamikleri başlığı altında; Aile Etkisi, Arkadaş Etkisi, Toplumsal Dinamikler Başlığında ise; Toplumsal İzolasyon ve Baskı, İdeoloji ve Din Etkisi başlıkları irdelenerek cevap aranmaya çalışılacaktır.

2.2.1. Bireysel Dinamikler

2.2.1.1. Kimlik Arayışı

Çalışmanın önceki bölümlerinde de bahsedildiği üzere kimlik arayışı kadınların örgütlere katılımında önemli bir motivasyon unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar, yaşamlarında yapmak istemedikleri şeyleri yapmak zorunda olduklarını ve hayatlarını bu şekilde devam ettirmeleri gerektiği şeklindeki düşüncelerinin artık kendilerini rahatsız ettiğini vurgulamaktadırlar. Bu durum sonunca ortaya çıkan memnuniyetsizlik duygusuyla birlikte kendileri için bir şeyler yapma istemeleri örgüte katılımlarına etki etmektedir.

Bu doğrultuda kadınların yeni bir yaşam kurma arzusu örgüte yönlendiren önemli bir unsur olarak görülmektedir. Bulundukları yerlerden ayrılarak istedikleri

şekilde yaşamak için örgüte katılan kadınlar yeniden hayata başlamak istediklerini dile getirmektedir (moviereviewsnmore, 2017).

Kadınların geçmişte yapmış olduğu ve kendilerince kötü olarak değerlendirdikleri eylemleri sonrasında "kefaret" için örgüte katıldıkları anlaşılmaktadır (Reuters, 2015). Bundan sonraki yaşamlarında daha mutlu olacaklarına yönelik düşüncelere sahip olan kadınlar örgüte katıldıklarında yapacaklarının kendilerine iyi geleceğini düşünmektedirler.

2.2.1.2. Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke Faktörü

İntikam ve öfke duygusu kadınların örgüte katılımına etki eden bir başka motivasyon unsuru olarak görülmektedir. Bu noktada örgüte katılan kadınlar özellikle DEAŞ'ın Ayn El Arab kuşatması ve Yezidi kadınlara yönelik uyguladığı şiddetten bahsetmektedirler. Genel olarak DEAŞ terör örgütü tarafından çaresiz kadın ve çocuklara yönelik tecavüz ve işkencelerin yapıldığına değinilmektedir. Özellikle Yezidi kadın ve çocukların seks kölesi olarak kullanılması veya satılmasından sık sık bahsedilmektedir. Bu durum karşısında duyulan öfkeye de vurgu yapılmaktadır. Gerçekleşen olaylar kadınların intikam duygusunu tetikleyerek örgüte katılımlarına etki eden bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Blake, 2017).

DEAŞ'ın bölgede saldılar düzenleyerek işgal etmek amacıyla yıkımlara neden olduğu, bu durum sonucunda insanların evlerini kaybettiği ve bölgenin düzenini yok etmeye çalışmaları gibi konularda da duyulan öfkeden söz edilmektedir (Lulla, 2016). Örgütün propaganda amaçlı yayınladığı videolarda yer alan kafa kesme ve canlı canlı insan yakma gibi içeriklerden duyulan öfkeyi arttırmaktadır.

Örgütün Avrupa'da gerçekleştirdiği eylemlere karşı, tepkisel olarak radikalleştikten sonra bu bölgelerden/ülkelerden PYD/YPG'ye katılan erkek teröristler kadar, kadınların da öfkesini kabartarak YPJ terör örgütüne katılım yapmalarında katalizör işlevi görmüştür.

2.2.1.3. Yardım Etme Düşüncesi

Örgüte katılan kadınlar için diğer bir motivasyon unsuru ise bölgede bulunan kişilere yardım etme düşüncesidir. Özellikle örgüt bünyesinde faaliyet gösteren Yezidi kadınların DEAŞ'ın kendilerine ve topraklarına saldırmasına karşılık olarak örgüte katıldıkları bilinmektedir. Bahse konu kadınlar, yaşadıkları topraklara geri dönmenin ve olası benzer bir duruma karşı bir arada olarak ortak düşmana karşı birlikte mücadele

vermenin önemini vurgulamaktadır (İMC-TV, 2015). Özellikle DEAŞ'ın Yezidilere karşı söylemleri ve eylemlerinin de etkisiyle birlikte, DEAŞ'a karşı sözde mücadele eden Yezidi kadınların da örgütteki varlıkları, YTS kadınların YPJ'ye katılımlarında önemli bir tetikleyici faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Örgüte katılarak yaralılara yardım etmek gibi düşüncelere sahip olan kadınlardan da bahsetmek mümkündür. Örgüt bünyesinde doktor olarak faaliyet gösteren kadın YTS'lerin bölgede bulunan hastanelerde çalıştığı da bilinmektedir (Hürriyet, 2018). DEAŞ terör örgütünün gerçekleştirmiş olduğu eylemlere karşı, bölgede bulunan kişilerin varlığıyla birlikte, DEAŞ ile mücadele propagandasına maruz kalarak bu algıya inanan bazı kadınların da yardım etme arayışıyla YPJ'ye katılım sağladığı anlaşılmaktadır.

2.2.2. Grup Dinamikleri

2.2.2.1.Arkadaş Etkisi

Çalışmada açıklanan arkadaş/akran etkisiyle ilgili incelenen örneklerde herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu başlıkla ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

2.2.2.2. Aile Etkisi

Kadınların terör örgütlerine katılımlarına etki eden faktörler arasında aile faktörü radikalleşme süreçlerinde önemli bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda YPJ'ye katılan kadınların yetiştikleri ailelerin yapısından etkilenip, sahip oldukları düşünceleri benimseyerek yaşantılarını bu doğrultuda şekillendirdikleri anlaşılmaktadır.

Ailelerinin sahip olduğu ideolojiyi kendi ideolojileri olarak kabul eden kadınlar bu ideoloji çerçevesinde karşıt ideolojilerle mücadele etme amacıyla harekete geçebilmektedir. Bu nedenle doğrudan ya da dolaylı olarak kadınların örgüte katılmalarını tetikleyen bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Blake, 2018).

2.2.3. Toplumsal Dinamikler

2.2.3.1. Toplumsal İzolasyon ve Baskı

Yaşadıkları toplumda uygulanan ataerkil ve baskıcı politikalardan uzaklaşmak önemli bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınların toplumsal

cinsiyet rollerinin sık sık dikte edildiğine ve bu durumdan uzaklaşmak istediklerinden bahsettikleri anlaşılmaktadır. Genel anlamda bu düşünceler sözde Rojava devrimi ile oluşturulmak istenen kadın özgürlüğü ve eşitlik gibi konuların örgüt tarafından bir ideolojik unsur olarak kabul edilmesi ve bu söylemlerin propaganda araçları da dahil olmak üzere sürekli olarak kullanılası örgüte katılan kadınlar için temel motivasyon unsurları arasında görülmektedir.

Devletin veya siyasi otoritenin uygulamış olduğu politikaların yanlış olduğu ve kendileri için bir baskı yarattığı düşüncesinde olan kadınlar genel anlamda kapitalist sisteme karşı oldukları şeklindeki söylemlere sık sık yer vermektedir. Belirtilen bu baskılar kadınların yaşadıkları yerlerden ayrılmalarına ve örgüte katılmalarına neden olan önemli bir faktördür. Benimsedikleri ideolojilerin aksine kendilerine dikte edilen düşüncelerin değiştirilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler (YPJ International, 2022b).

2.2.3.2. İdeoloji ve Din Etkisi

Din etkisinin ise YPJ'ye katılımlarda kadınlar için bir motivasyon kaynağı olduğu yönünde bir örneğe rastlanılmamıştır. Bu nedenle çalışma boyunca başlık İdeoloji Etkisi olarak incelenmiştir.

Kadınların "demokratik konfederalizm" düşüncesiyle birlikte sözde Rojava devrimi adı altında toplumdaki mevcut durumları için bir çıkış yolu olarak seçilen örgüt, kendi ideolojisinin temelinde de cinsiyet eşitsizliğinin önemli bir sorun olarak göstermiş ve bu doğrultuda ataerkil toplumsal cinsiyet rollerinin aşılması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Ataerkil bir düzene karşı meydan okuma isteği ise örgüt içinde DEAŞ'a karşı verilen askeri bir direniş ve meydan okuma olarak kabul edilmiştir. Hem zihinsel hem de fiziksel bir mücadeleye vurgu yapılarak, doğrudan fiziksel bir mücadele içerisinde kadınlar DEAŞ ile savaştıkları ve İslami ataerkil bir grupla mücadele ettikleri yönünde söylemler geliştirilmiştir. Kadın militanların DEAŞ'a karşı fiziksel olarak savaşması, ataerkil tahakküme direkt olarak karşı çıkması olarak değerlendirilmiştir (Truly, 2017). Bu durum kadınların YPJ'ye katılımlarına neden olan önemli bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine bahsedildiği gibi bu durum özellikle medyanın da sık sık gündeme getirdiği şekliyle kadınların örgüte katılımını tetikleyerek eleman teminine yardımcı olan bir araç haline gelmiştir.

Cinsiyete dayalı askeri söylemlerin de sık sık kullanıldığından yola çıkılarak kadın militanların erkek dominant savaş tabusunu yıktığı yönündeki inanışla birlikte DEAŞ saflarında savaşanların kadınlar tarafından öldürülürse cennete gidemeyeceklerine inanmaları ve bu durumun kadınlardan korkmalarına neden olduğu görüşüne de sık sık yer verilmiştir. Bu doğrultuda militarizmin aktif olarak kullanılması ataerkil tahakküme karşı direnişin sembolü olarak gösterilmiştir (CNN, 2015)

YPJ'nin yalnızca DEAŞ'la mücadele etmek için değil, aynı zamanda yüzyıllardır kadını yetirince korumayan cinsiyetçi ataerkil bir toplumdan kurtulmak için mücadele ettiği ve bu ortak düşmana karşı birlikte hareket edilmesi gerektiği yönünde söylemleri de kullanıldığı bilinmektedir.

2.3. DEAŞ Terör Örgütü

Arap Baharı sonrasında Irak ve Suriye'de yaşanan olaylar sonucu oluşan kaotik ortamdan beslenen radikal/selefi örgütler sadece bölgesel değil, aynı zamanda dünya çapında büyük bir yankı uyandırarak varlıklarını devam ettirmişlerdir. Bu örgütler, dini metinleri ve kavramları ideolojileri ekseninde yorumlayıp, menfaatleri doğrultusunda farklı anlamlar yükleyerek İslam dinini istismar etme yoluna gitmişlerdir. Bahse konu örgütlerin başında Suriye ve Irak'ta alan hâkimiyeti sağlayarak 2014 yılında sözde Hilafet ilan eden DEAŞ terör örgütü gelmektedir. Bu terör örgütleri ideolojik anlamda Selefilik inanışından beslenmektedir. Propaganda amaçlı yayınladıkları dokümanlarda ideolojik yönleriyle ilgili bilgilere yer verdikleri gözlemlenmiştir.

DEAŞ terör örgütü tarafından yayınlanan Konstantiniyye Dergisinin 1. sayısında *"İlmi ve siyasi birçok konuya değinerek özellikle halkımızı akidevi, fıkhi, siyasi ve menheci konularda bilgilendirerek selefi salihinin akidesi ve usulünü tanıtmaya gayret edeceğiz."* şeklinde açıklamalara yer verilerek, örgütün dini yorumlarını bu Selefi tavırla sınırlı tutacağı belirtilmiştir (Konstantiniyye 1, 1436: 3). Ayrıca bu ifadelerle örgütün ideolojisinin dinin çok katı, lafızcı bir yorumunu içerdiği ve İslam düşüncesindeki tarihsel ekolleri dışladığı görülmektedir.

DEAŞ terör örgütünün Suriye'nin yüzde altmışı, Irak'ın yaklaşık yüzde kırkı üzerinde hâkimiyetiyle birlikte yüz otuzdan fazla farklı devletten kırk bin yabancı savaşçının bölgeye gelerek örgüt saflarına katıldığı bilinmektedir (Speckhard &

Ellenberg, 2020: 82). Gerçekleştirdiği kanlı eylemlerle sadece bu bölgede değil, aynı zamanda Avrupa, ABD ve Afrika'da da çok sayıda insanın yaşamını yitirmesine sebep olmuştur.

DEAŞ terör örgütünün sözde devlet olma iddiasıyla bir anda kurulmuş bir örgüt olmadığı aşikardır. 1979-1989 yılları arasında Sovyetler Birliği-Afganistan arasında meydana gelen savaş ve bu savaşta önemli rol oynayan Yusuf Abdullah Azzam DEAŞ terör örgütünün ideolojisinin bugünkü halini almasında önemli derecede etkili olmuştur. Söz konusu savaşta, Sovyetler Birliği'ne karşı savaşmak amacıyla Afganistan'a gelen şahısları Afgan direnişi adı altında toplayarak radikalleşmelerini ve cihat adı altında Sovyetler Birliği'ne karşı savaşmalarını sağlamıştır (Azzam, 1984). 1988 yılına gelindiğinde Azzam'ın fikirlerinden etkilenen Usama Bin Ladin, El Kaide'nin kurulmasına öncülük etmiş ve Azzam'ın 1989 yılında öldürülmesinden sonra örgütün lideri olmuştur. Bin Ladin Azzam'ın cihat anlayışının takipçisi olarak kişilerin engeli olması durumu haricinde cihadın tüm Müslümanlar için zorunlu olduğunu dile getirmiştir (Compilation of Usama Bin Ladin Statements 1994-January 2004, 2009: 126). Bin Ladin'in ölümünden sonra örgütün başına geçen Eymen el-Zevahiri de Azzam'ın fikirlerini devam ettirmiştir.

DEAŞ'ın kurucusu savaş sürecinde Afganistan'da bulunan Ebu Musab ez-Zerkavi, savaşın bitmesiyle birlikte doğup büyüdüğü ülke olan Ürdün'e dönmüştür. Burada örgütsel eylemlerini ve faaliyetlerini sürdüren Zerkavi, 1999 yılında tekrar Afganistan'a dönmüş ve Bin Ladin ile tanıştıktan sonra İran sınırına yakın Herat'ta bir eğitim kampı kurmuştur. Devam eden süreçte 2001 yılında meydana gelen 11 Eylül saldırılarının ardından Zerkavi, beraberinde bulunan şahıslarla önce Pakistan'a, sonra da İran'a kaçmış ve ABD'nin Irak işgalinden sonra Irak'a geçmiştir. ABD ile savaşma söylemleriyle Irak topraklarına gelen Zerkavi, beraberindeki birkaç yüz kişiyle birlikte Tevhid ve Cihat isimli yapılanmayı oluşturmuştur. Yaklaşık iki yıl içinde binden fazla savaşçısı bulunan örgüt çok sayıda eylem gerçekleştirmiştir (Manne, 2017: 120-121). Sonrasında ise mevcut yapılanması ile 2004 yılında El Kaide terör örgütüne biat ettiğini ilan ederek Irak El Kaidesi adı altında eylem ve faaliyetlerini devam ettirmiştir (Gerges, 2010: 258).

ABD'nin Irak müdahalesi sürecinde, özellikle Kürt ve Şii gruplarla yakın ilişki içerisinde olması ve ortaya çıkan toplumsal ayrışmalar, ülkede geçmişten beri olan Şii-Sünni gerginliğinin tırmanmasına neden olmuştur. Durum böyleyken ideolojik

öğretiler doğrultusunda zaten Şii kesimleri hedef alan Zerkavi'nin anılan kesimlere yönelik kin ve nefreti daha da artmıştır. Yaşanan gerginlik ortamını lehine çevirmek isteyen Zerkavi, Irak'ta bulunan Sünni silahlı grupları yanına çekme arayışlarına girmiştir. Burada bulunan Sünnilerin koruyucusu ve savunucusu olma fırsatını bulmuştur. Aynı zamanda ABD karşıtı söylemleri destek kazanmıştır (Gerges, 2021: 12). Bu doğrultuda 2006 yılında Irak El Kaidesi'nin Sünni direniş gruplarıyla birleştiği ve Mücahitler Şura Konseyi isimli yapılanmanın kurulduğu ilan edilmiştir. Aynı yıl içerisinde ABD tarafından gerçekleştirilen operasyonlarda Ebu Musab ez-Zerkavi öldürülmüştür. Onun ölümünün ardından Mücahitler Şura Konseyine bağlı tüm yapılar Ebu Ömer El Bağdadi'ye biat etmiş ve sözde Irak İslam Devleti kurulmuştur. 2010 yılında yine ABD tarafından gerçekleştirilen operasyonlarda Ebu Ömer El Bağdadi de öldürülmüş, yerine Ebubekir El Bağdadi örgüt lideri olarak seçilmiştir (Gürler & Özdemir, 2019: 464-468).

Ebubekir El Bağdadi'nin örgüt lideri olduğu dönemde "Duvarları Yıkma Harekâtı" isimli bir strateji başlatılmıştır. Bu strateji doğrultusunda Irak'ta bulunan cezaevlerine bombalı ve silahlı eylemler düzenlenmiş, müzahir/sempatizan şahısların cezaevlerinden kaçması sağlanarak örgütün silahlı kanadı güçlendirilmiştir. Elde edilen silahlı güç ve Suriye'de meydana gelen kaos ortamı ile birlikte örgüt, eylem ve faaliyet alanını genişleterek Suriye'ye kadar uzanmaya başlamıştır (Lewis, 2013: 7). Devam eden süreçte Suriye'deki eylemlerini ve faaliyetlerini yoğunlaştıran örgüt, Irak ve Suriye'de alan hakimiyetini arttırarak 2013 yılında Irak ve Şam İslam Devletinin (IŞİD/DEAŞ) kurulduğunu ilan etmiştir. Meydana gelen anlaşmazlıklar sonucunda El Kaide terör örgütünün o dönemki lideri olan Eymen El Zevahiri, "DEAŞ terör örgütünün El Kaide terör örgütünün bir kolu olmadığı ve hiçbir eyleminden sorumlu olmadıkları" yönünde açıklama yapmıştır. Artık tamamen bağımsız bir şekilde Irak ve Suriye'de faaliyet gösteren DEAŞ terör örgütü, 2014 yılında örgüt sözcüsü Ebu Muhammed El Adnani'nin açıklamaları ile sözde hilafet devletinin ilan edildiğini ve sözde Müslümanların Halifesi olarak Ebubekir El Bağdadi'ye biat edildiğini duyurmuştur (Lister, 2016: 5).

DEAŞ terör örgütü, sözde devlet olma düşüncesini, Irak ve Suriye'de hâkimiyeti altında tuttuğu alanların dışına da çıkarmak istemiştir. Bu doğrultuda örgüt sözde devletleşme stratejisini, *"Bir avuç toprak ya da Skyes ve Picot tarafından çizilen hayali sınırlar için cihad etmiyoruz. Yine aynı şekilde Batılı bir Tağutun Arap bir*

Tağutun yerini alması için cihad etmiyoruz. Bizim cihadımız daha yüce ve daha üstün" şeklinde söylemlere yer vererek hâkim olmadığı sınırların ötesinde de hâkimiyet sağlamak amacıyla cihad edildiğinden söz edilmektedir (Dabıq 8, 1453: 3). Demokratik ve anayasal sistemleri reddeden örgüt, bu sistemlerle bağlantılı olan kurum ve kişileri hedef göstererek bidat (dinde olmayan) bir yönetim şeklinde ifade etmiş ve nefret duygusunu tetiklemeye çalışmıştır. Örgüt tarafından yapılan sözde Hilafet ilanıyla birlikte Hilafete katılmanın farz-ı ayn (dini olarak yerine getirilmesi gereken) olduğu yönünde çağırılar yapılarak hicrete katılmanın zorunlu olduğu vurgulanmıştır. Hicretin devletin oluşumunda her kesimden kadın-erkek ve meslek fark etmeksizin farklı roller üstlenecek bireylere yönelik yapıldığı görülmektedir (Dabıq 1, 1453: 11). Aynı şekilde her Müslümanın sözde İslam devletine hicret etmesi gerektiği söylemleriyle, kıyamet gününde hesap vermemek için sözde hilafete katılmaları çağrıları yaparak (Dabıq 3, 1435: 26), aşırıcılık yanlısı bireylerin örgüt saflarına katılmalarında dini değerlerin ve kavramların istismar edildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumla ilgili olarak örgüt tarafından yayınlanan Konstantiniyye dergisinin 1. sayısında yer alan *"Hala neyi bekliyorsunuz neden devletinize, Allah'ın hükmüne, Muvahhid kardeşlerinizin yanına gelmiyorsunuz. Yoksa Allah muhafaza müşrikler size daha mı sevimli geldi? Müşriklerle beraber kalmak mutlu mu ediyor sizi Öz vatanımız varken neden yabancı bir memlekette yaşayalım, kendi evimiz varken neden misafir kalalım, Müslümanlar varken neden müşriklerle beraber yaşayalım. Her sabah kendi kardeşimi görüp selamlamak varken neden düşmanımı görüp yüzümü ekşiteyim. İslam diyarında her gün sevap işleme fırsatı varken neden her gün günah işlemek zorunda kalayım*." şeklindeki ifadeler örnek gösterilebilir (Konstantiniyye 1, 1436: 31).

Örgütün benimsediği sözde küresel cihat söylemleri doğrultusunda kendi yayınlarında yer verdiği bir diğer konu ise *"Melhame-i Kübra"* olarak dini kaynaklarda yer verilen Dabık Savaşıdır. Örgüt tarafından yayınlanan Rumiyah Dergisinin 3. sayısında yer verilen "Büyük Dabık Savaşına Doğru" başlığı altında "Melhame-i Kübra" ile ilgili beyanlara yer verilmiştir. Bu beyanlar, hadis rivayetleri ile desteklenerek örgütün stratejisinin meşru zemine oturtma arayışına girişildiği anlaşılmaktadır (Rumiyah 3, 1438: 28).

DEAŞ terör örgütü tarafından yapılan sözlü, yazılı ve görsel propaganda faaliyetlerine bakıldığında ideolojisi doğrultusunda kullandığı tağut, tekfir ve şehitlik

gibi kavramların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Kendi ideolojisi dışında faaliyet gösteren tüm rejim ve yönetimleri tağut olarak ifade eden örgüt, gerçekleştirdiği/planladığı örgütsel eylemleri "tağut rejimlerin kafir halklarına" karşı yapılan bir eylem/faaliyet olarak göstererek meşru zemin arayışlarına girmiştir. Bu şekilde dini kavramlar suiistimal edilerek desteklenen propaganda faaliyetleriyle örgüt, gerçekleşen/planlanan saldırıları meşru gösterme arayışlarına girmiş ve bu yönde görseller yayınlayarak sözde İslam devletine karşı olan kafir olarak nitelendirdiği kişilerin öldürülmesini desteklemiştir (Konstantiniyye 7, 1437: 53-54).

Tağut kavramının yanı sıra şehitlik kavramı da örgütün propaganda faaliyetleri içerisinde yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu kavram özellikle istişhad (canlı bomba) ve ingimasi (fedai) eylemi gerçekleştirecek örgüt mensuplarının motive edilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Örgüt tarafından yayınlanan Rumiyah dergisinin 6. sayısında yer verilen *"İstişhadi bir operasyon şehadete erişmede en kısa yol"* şeklindeki söylem bu durumu kanıtlar niteliktedir (Rumiyah 6, 1438: 46).

DEAŞ terör örgütü aynı zamanda "biz ve diğerleri" yaklaşımıyla kendilerinden olmayan ve ideolojilerini benimsemeyenlerin ötekileştirilmesi ve hedef haline gelmesi amacıyla tekfir yöntemini benimsemiştir. Örgüt tarafından yayınlanan dokümanlarda demokratik ve anayasal düzenlerin Allah'ın şeriat hükümleriyle uyuşmadığı, bu yönetim biçimine sahip ülkelerin ve destekleyenlerin tekfir edilmesinin farz olduğu şeklinde söylemlere yer verilmiştir (Kostantiniyye 6, 1437: 21).

Sosyal medyanın etkin bir şekilde kullanılmasıyla bölgede yapılan örgütsel eylemler ve faaliyetler dünya çapında bilinir hale gelmiştir. Küresel çapta kullanılan ve herkesin ulaşabileceği Youtube, Instagram, Twitter, Telegram, Facebook gibi sosyal medya araçları üzerinden yayınlanan bu eylem ve faaliyetler, herhangi bir sansür ya da kısıtlılık uygulanmadan müzahir ve sempatizan kitlelere ulaştırılmıştır. Propaganda amaçlı olarak anılan sosyal medya araçları üzerinden yayınlanan videolar içerisinde; bölgedeki çatışmalar sırasında çekilmiş görüntülere, infaz edilen kişilerin görüntülerine ve üst düzey örgüt yöneticilerinin konuşmalarına yer verilmiştir.

Youtube üzerinden paylaşılan videolarda günlük yaşamdan kesitlere yer verilerek halkın sözde İslam devleti çatısı altında refah içinde yaşadığı algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu görüntülerle motive edilmeye çalışılan bireyler, videolarda yer alan ütopik hayatı yaşamaları ve sözde İslam devleti için cihat etmek

için çatışma bölgelerine davet edilmişlerdir. Örgütün propaganda faaliyetlerini yürüten El Hayat medya merkezi tarafından hazırlanan ve Youtube üzerinden servis edilen "Mujatweets" adlı videolar serisi, dünya çapında milyonlarca insanın erişimine sunulmuştur. Müzahir ve sempatizan kitleleri etkileme konusunda çok etkili olan bu videolarda; ana temanın sözde hilafet devletinin genişlemesi için yeni toprakların kazanılması yönündeki amaç üzerine temellendirildiği görülmektedir. Bahsi geçen videolarda ayrıca dini esaslar olarak ifade edilen örgüt ideolojisi doğrultusunda devlet düzeninin kurulması ve devam ettirilmesi, bu düşüncenin müzahir ve sempatizan kitlelere benimsettirilmesi amaçlanmaktadır.

DEAŞ terör örgütü gayri resmi ve resmi sayfalar kullanmak suretiyle "Cihad Sosyal Medyası" olarak internet tabanlı sosyal medya platformlarında önemli bir yere sahip olmuştur. Youtube, çeşitli mesajlaşma programları, Facebook, Twitter, sohbet odaları gibi birçok platformda gerçekleştirilen eylemlerin görüntüleri paylaşılmıştır.

DEAŞ'ın medya kullanımı örgüt içinde "Medya Divanı" isimli kurumsal yapısından yerine getirilmektedir. Ayrıca farklı içerikler üretmeyle ve yayınlamayla görevli farklı medya büroları da vardır. El-Hayat Medya Merkezi en bilinen bürolardandır. Burada dünya genelinde eleman temin edilmesini sağlayan yayınlar yapılmaktadır. Bu birim tarafından beş dergi düzenli olarak çıkarılmıştır. Al-Manba dergisi Rusça, Dabıq dergisi İngilizce, Konstantiniyye dergisi Türkçe, Dar Al-Islam dergisi Fransızca ve Rumiyah dergisi İngilizce, Almanca, Kürtçe, Rusça ve birçok dilde yayın yapmıştır (Göksun vd., 2019:20).

Ütopik bir dini yaşam ve bu yaşam tarzını destekler yöndeki amaçlar üzerine temellendirilen propaganda faaliyetleri, DEAŞ terör örgütünün eylemlerini ve faaliyetlerini müzahir ve sempatizan kitleler nazarında meşru bir zemin üzerine oturtmuştur. Bu sayede dünyanın dört bir yanından farklı inanç ve ırktan bireyler yabancı terörist savaşçı olarak bölgeye hareket etmiştir.

DEAŞ terör örgütü, uluslararası koalisyona bağlı unsurlar tarafından gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda kontrolü altında tuttuğu bölgeleri kaybetmiştir. Durum böyle iken örgüt, çöl bölgelerine çekilerek hücre yapılanmaları üzerinden eylemlerini ve faaliyetlerini devam ettirmiştir.

2.4. DEAŞ'a Katılan Kadınların Motivasyonları

2.4.1. Bireysel Dinamikler

2.4.1.1. Kimlik Arayışı

Kadınlar için kimlik ve anlam arayışı, aidiyet duygusu ve saygınlık kazanma yaşadıkları topluma karşı duydukları hoşnutsuzluk duygusu örgüte katılımlarına neden olan faktörler arasındadır. Örgüt kadınlara toplum içerisinde bir rol vaat ederek yeni yaşamlarında kendilerine bir imaj ve kimlik bulmalarına olanak sağlamaktadır. Bu noktada örgüte katılan kadınlar, künye isimleri kullanarak önceki yaşantılarıyla bağlarını koparmaktadır. Ayrıca kadınlar, örgüt tarafından ümmet için bir umut olarak gösterilmektedir. Aynı zamanda kadınların bulundukları ortamdan kurtulmak ve yeni bir yaşam arayışına girerek yeni bir hayat kurmak amacıyla da örgüte katıldıkları bilinmektedir.

Sözde İslam devleti inşasının bir parçası oldukları hissiyatına kapılmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda kendilerine değer atfedildiğini düşünen kadınlar, toplum içerisinde saygınlık kazandıkları ve toplumun bir parçası olduklarını hissetmiştir (Hoyle vd., 2015: 12). Bu çabalar sayesinde örgüt, kadınlar için güvenli bir alan ve duygusal olarak rahat hissedecekleri bir yer olarak benimsenmiştir.

Bunun yanında örgüt içerisindeki kadınların örgüte katılım sağlayacak yeni üyeleri içinde evlenmek gibi romantik motivasyonların yanı sıra, farklı propaganda faaliyetlerinde bulunduğu da bilinmektedir. Kadınların sadece geleneksel rolleri üstlendiği şekline yaratılan algının yıkılması yönündeki propagandalara ek olarak, kadınların İslam devleti çatısı altında çalışabileceği, ev içi sorumluluklarının dışında da görevlerinin olduğu, cinsiyet temelli olarak hem sağlık, hem de eğitim alanlarındaki ihtiyaçların karşılanabilmesi için doktor, hemşire ve öğretmenlerin örgüte katılım sağlamaları önemli görülmüştür. Örgütün sağladığı imkânlar neticesinde hem mesleğini icra edebilecek bir ortam bulacağı, hem de İslam devletinde bulunanlara hizmet edebileceği algısıyla kadınların katılımlarını arttırıcı bir etki yaratmıştır. Bunun yanı sıra kadınların ev içi rollerini üstlenmesi örgüt tarafından övülerek eşlerine hizmet etmek ve çocuklarını yetiştirmek kutsal bir görev olarak görülmüştür.

Gelecek neslin inşası ve iyi bir eş olma düşüncesiyle kadınlar örgüte katılarak örgütün devlet olma düşüncesine katkıda bulunacaklarına inanmıştır. Kadınların ve erkeklerin ilahi açıdan kendilerine verilen rolleri yerine getirmekle mükellef

olduklarından bahsedilerek, kadınların iyi bir eş ve anne olmalarının, savaşan erkek militanlarla eşit olduğu öne sürülmektedir. Yine yayınlarında bu konuya yer vererek kadınlarında üstlerine düşen görevi yerine getirmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır (Dabıq 7, 1436: 51).

2.4.1.2. Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke

Örgüte katılan kadınlar için bir diğer faktör ise ümmetin saldırı altında olduğu ve zulme uğradığı düşüncesidir. Ümmet anlayışıyla ilgili olarak Rumiyah Dergisinin 1. sayısında yer verilen *"İslam dini ve Müslüman cemaati"* başlığı altında İslam dininin hakikatleri ve cemaatin gerekliklerinden bahsedilerek, cemaatin birliğine ve önemine vurgu yapılmıştır. Cemaatten ayrılanlar için *"Müslüman cemaatten ayrılan ve itaati terk ederek ölen kimsenin ölümü cahiliye ölümüdür"* şeklinde ifadelere yer verilmiştir (Rumiyah 1, 1437: 10-11). Ümmet bilincinin oluşturulması yönünde strateji geliştiren örgüt, bu kapsamda uluslararası alanda Müslümanlara yönelik saldırılar ve uygulanan baskıcı politikalar karşısında bu çatışmaların devam edeceği düşüncesiyle ümmetin savunulması ve dinlerinin korunması gerektiğine yönelik söylemler geliştirmiştir.

Gerçek bir anlam bulamayan ve bulundukları durumdan sıkılmış kadınlar için, yaşamlarını değiştirme isteği var olan bir hareketin parçası olma düşüncesi cezbedici olmuştur. Mevcut durumlarından kaçış yolu arayan kadınlar için DEAŞ'ın yarattığı cazip ütopya düşüncesi, örgüt içerisinde güçlenip heyecanlı bir hayata sahip olacakları ve varoluşlarına bir anlam katabilecekleri imkanını sunmuştur. Maceraperest ruhla mevcut durumlarını tatmin edici bulmayan kadınlar da daha çekici bir alternatif olarak örgüte katılmaktadır (Cook & Vale, 2018: 26).

Savaş sırasında kocasını kaybeden kadınlar ile ilgili *"sağlam dur kardeşim sabırlı ol ve ecrini bekle. Sakın; tağutların beldelerine geri gitme düşüncesinden sakın. Büyük ıstıraplarla üzülen kız kardeşlerin olduğunu bil. Onlardan bazılarının kocaları öldürüldü, bazıları uzuvlarını kaybetti, bazıları felç oldu, bazıları hapsedildi ancak karıları dağların en sabitleri gibi sağlamdılar*" ifadeleri kullanılarak, yakınlarını kaybeden kadın mensupların örgütsel aidiyetlerinin devamının sağlanması amaçlanmıştır. (Dabıq 8, 1436: 37).

2.4.1.3. Yardım Etme Düşüncesi

Rumiyah dergisinin 4. sayısında örgüt, "küfür milletleri olarak tanımladığı toplumların bütün imkanlarını kullanarak İslam devletine karşı savaş açtığı ve her türlü yakıcı, yıkıcı, teknolojik silahları; kadın, çocuk, yaşlı ve masumların üzerinde denediği, küfür ümmetlerinin Müslümanları öldürdüğü onlara yaşam hakkı vermediği ve evlerini yakıp onları bombalarla parçaladığı" söylemlerini kullanmıştır (Rumiyah 4, 1438: 18). Benzer şekilde Dabıq dergisinin 4. sayısında ABD'ye ait jetlerin kadın ve çocukları vurduğu ve bunun sonunca dokuz kadın ve beş çocuğun öldüğü, *"Amerika'nın kendi çıkarlarını korumak iddiasıyla katlettiği Müslüman ailelerin fotoğrafları*" şeklinde ifadelere yer verilmiş, ölen kadın ve çocukların fotoğrafları yayımlanmıştır (Dabıq 4, 1435: 49-50).

Kadınların ve çocukların yardıma ihtiyacı olduğu, Suriye'de yaşanan çatışmalar ve saldırılar sonucunda ölen çocuk ve kadınların fotoğraflarının yayımlanması, rejim güçlerinin hava saldırıları sonucunda ölen ve yaralanan kişilerin sayılarının paylaşılması sonucunda, inanmayanlar (kafirler) tarafından uygulanan baskı ve saldırılar, öfke, nefret gibi duyguları tetikleyerek, kadınların zulüm altındaki kişilerle kendilerini özdeşleştirip, empati kurması sonucunda orada yaşayanlara yardım etme düşüncesini açığa çıkarmaya çalışmıştır (Yazbeck, 2017: 52-53). Bunun yanı sıra biz onları öldürmezsek onlar bizi öldürür düşüncesinin benimsenmesiyle birlikte *"Allah'ın resulü şöyle buyurdu: Kafir ile onu öldüren ebediyen cehennemde bir araya gelmezler"* şeklindeki hadise yer verilerek, "kafir olarak görülenlerin öldürülmesinin imanı arttırdığı, günahlar için kefaret sayıldığı Allah'a yakınlaşmanın faziletine bir delil olduğu" yönünde istismar temelli açıklamalar yapılmıştır (Rumiyah 2, 1438: 3).

2.4.2. Grup Dinamikleri

2.4.2.1. Arkadaş Etkisi

Kadınların hayatlarını adayabilecekleri bir amaç arayışıyla bir gruba ait olma hissi arkadaşlık gibi faktörler önemli bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Örgütün vaatlerinden bir diğeri ise kız kardeşlik konusudur. Bir arada ve birlikte olmaya vurgu yaparak yalnız olmadıklarını ve kendileri gibi düşünen başka Müslüman kadınların da olduğuna değinilerek, dışlanmış ve yalnız hisseden kadınlar için hissettikleri boşluğun doldurulmasında önemli bir isteklendirme kaynağı

oluşturmuştur. "*Arap ve Arap olmayan beyaz adam ve siyah adamın, doğulu ve batılının kardeş olduğu bir devlettir. Allah kalplerini bir araya getirdi ve birbirlerini kollayan birbirleri için canlarını feda eden kardeşler oldular"* (Dabıq 1, 1435: 7) şeklinde dergide yer verilen kardeşlik düşüncesiyle bir araya gelen ve birbirileri için canından vazgeçebilecek kişilerin olduğuna vurgu yapılarak, örgüt içerisinde bir ayrımcılık olmadan herkesin bir arada yaşadığı bir devletten bahsedilmiştir. Bu bağlamda örgüt tarafından aileye benzeyen yapı oluşturularak kadınların grup içindeki entegrasyonu arttırılırken, gerçek aile bağlarından ve yaşamından uzaklaşmaya başlamaktadır. Kardeşlik duygusu örgütün ümmet anlayışını da destekleyerek kadınları örgüte katılmaya-hicrete teşvik etmektedir.

Aynı zamanda örgüte katılma niyetinde olan kadınlar online platformlar üzerinden kız kardeş adı altında oluşturulan gruplarla iletişime geçerek nasıl hicret edecekleri anlatılmakta veya evlenmek yoluyla katılmak isteyenler yönlendirilmektedir (Saltman & Smith, 2015: 16).

2.4.2.2. Aile Etkisi

Kadınları örgüte çeken en önemli faktörlerden biri aile bağıdır. Ailesinde örgütle bağlantılı bir kişinin bulunması kadınların örgüte katılıma eğilimlerini arttırabilmektedir. Aynı zamanda çekirdek ailesi dışında akrabalarının da kadınların katılımlarına etki ettiği bilinmektedir. Bu noktada örgüte eşi, kardeşi, akrabalarıyla katılan pek çok kadın örneği bulunmaktadır (Yazbeck, 2017: 56).

Dabıq Dergisinin 8. sayısında örgüte aileleriyle birlikte katılan kadınlarla ilgili örneklere yer verilmiştir. "*Kocasıyla İngiltere'den gelen 6 aylık hamile bir kardeşle tanıştım, ona neden taşıdığın bebeği doğurana kadar beklemedin ve ondan sonra hicret etmedin? diye sordum. Daha fazla bekleyemedik İslam Devleti'nin özlemiyle erimiştik cevabını verdi*." Devamında bahsedilen bir örnekte ise "*Başka bir bacı da hamileyken kocasıyla hicret etmişti. Otomobille yol aldılar ve İslam Devleti'ne ulaşana kadar üç ülke geçtiler daha sonra bebeğini doğurdu ancak belli ki yolculuğun zorluğundan ötürü doğum esnasında oluşan hamilelik komplikasyonları nedeniyle bebek Allah'ın takdiriyle hayatını kaybetti… Hicret ne kadar kıymetli ve onun yolunda verilen kurban ne kadar değersiz.*" Yaşlı bir kadından bahsedilerek "*Oğlum öldürüldü, bende öbür oğlum, kızım ve torunumla geldim*", (Dabıq 8, 1436: 35-36) şeklinde kısa anılara yer almıştır. Örneklerden de anlaşılacağı üzerinde kadınların hamile olmaları

veya doğum yapmaları gibi durumların bile örgüte katılıma engel olmadığı hatta çocuklarını kaybetme pahasına bile olsa örgüte katıldıkları anlaşılmaktadır.

2.4.3. Toplumsal Dinamikler

2.4.3.1. Toplumsal İzolasyon ve Baskı

Kimlik inşası süresince kendini bir topluma ait olarak hissetmek bireylerin radikalleşmelerinde önemli bir zemin oluşturmaktadır. Kişiler kendilerini tanımlamada özellikle nereye ait oldukları ya da olmadıkları sorusuna cevap vermeye çalışırlar. Özellikle kendilerini yaşadıkları topluma ait hissetmeyen ve kendilerini bir azınlık grup içerisinde tanımlayan, Batılı ülkelerde ikinci ve üçüncü nesil olarak yaşayan bireyler kendilerini toplum içerisinde dışlanmış hissedebilmektedirler.

Özellikle artan İslamofobi ve yabancı düşmanlığı ile birlikte Müslüman toplum tarafından ötekileştirme olarak kabul edilen bu durum, örgüt tarafından sıkça kullanılarak izolasyonun temel sebebi olarak gösterilmektedir. İnananlar ve inanmayanlar biz ve onlar, ümmet ve küfr gibi kavramlar kullanan örgüt, batı toplumlarında kendilerine karşı uygulanan bu ötekileştirmeyi tam tersine çevirerek kendi ideolojileri doğrultusunda kendilerinden olmayanları nitelemek amacıyla kullanmıştır (S. Patel & Westermann, 2018: 78-79).

Avrupa'da pek çok ülkede uygulanan peçe ve başörtüsü yasağı örgüt propagandasına uygun bir zemin oluşturmuş ve kadınların baskı altında kalarak İslam'ın gerekliliklerini yerine getiremedikleri, dinlerini özgürce yaşayamadıkları düşüncesiyle kendilerini toplum tarafından izole edildiklerini düşünmeye sevk etmiştir. Bu düşünce kadınların yaşadıkları kültür ve toplum içerisinde uzaklaştırmaya yetecek bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplum içerisinde aidiyet sorunu yaşayan kadınlar örgüt tarafından savunmasız görülmektedir. Bu doğrultuda örgütün eleman temin etmek için uyguladığı stratejiler, kadınların içerisinde bulundukları bu durumdan faydalanarak kendi saflarına çekmeye odaklanmaktadır.

2.4.3.2. İdeoloji ve Din Etkisi

Dini istismar eden ideolojik düşünceler, kadınların örgüte katılımında önemli bir isteklendirme unsuru olarak görülmektedir. Kadınlar arasında, şeriat hükümleri altında devlet inşasına katkı sağlamak ve toplumun bir parçası olmak düşüncesi de önemli bir etkendir. Örgütün ütopik yaşam vaadi ile birlikte kadınlar, sözde halifeliğin

inşası adı altında, gerçek Müslümanlığı tam anlamıyla yaşayabilecek olmayı ve yozlaşmış olduğunu düşündükleri Batı kültüründen ve toplum yapısından ayrılarak yeni toplumun oluşturulmasında rol oynamayı bir şans olarak görmüştür.

Örgütün hicret edin çağrısına uyan kadınlar bulundukları yerlerden ayrılarak örgüte katılım sağlamıştır. Hicret örgüt tarafından, "tağut sistemlerden uzaklaşıp şer'i sisteme, kafirlerden kaçarak Müslümanların yanına göç etmek" olarak tanımlanmıştır (Konstantiniyye 1, 1436: 29). "Batıda kalmanın rahat bir yaşam anlamına geldiği, ancak hicretin karşılığının ahirette çok büyük olacağı düşüncesiyle hicret etmenin bir bedelinin olduğu, bu zorluklardan dolayı ölen kişilerin şehit olacağı" vurgulanmaktadır. (Rumiyah 4, 1438: 3) *"Allah'ın yolculuğu kadınlar için"* başlığı altında İnşirah ve Saffat surelerine yer verilerek "*İslam devletinde sabit kalan, sabırlı, direnen kız kardeşler"* olarak nitelenen kadınlara hilafete katılmaları çağrısı yapılmıştır (Rumiyah 11, 1438: 12-13).

Aynı zamanda örgüte katılmak dini bir sorumluluğu yerine getirmek için farz-ı ayn olarak gösterilmiştir. *"Ey Müslüman! Sana orucu sadece bir ayette, Cihad ve savaşmayı onlarca ayette emreden rabbinin emrinden ne kadar uzaksın!"* şeklinde ifadelere yer verilerek cihat etmek adı altında şiddet meşrulaştırılmaya çalışılmıştır (Konstantiniyye 2, 1436: 21). Cihada katılmanın, erkekler için olduğu kadar, kadınlar için de farz olduğuna yer verilmiş, aynı zamanda "dua ile cihad" tanımıyla "cihada teşvik etmek, kafirleri kötülemek" için dua etmenin öneminden de bahsedilmiştir. Bir mazeretten ötürü cihada katılamayan mahkumlar, yaşlılar, hastalar ve kadınlara Allah yolunda savaşanlar için dua etmeleri gerektiği yönündeki çağrılar, "*Müşriklerle mallarınızla nefislerinizle ve dillerinizle cihad edin*" ifadeleriyle gerçekleştirilmiştir (Rumiyah 3, 1438: 36-37).

Ayrıca kadınların özgürleşmesi ve güçlenmesi amacıyla batı toplumu vizyonuna alternatif bir bakış açısı sunarak batı feminizminde dışlayıcı roller olduğu inancını öne süren örgüt, İslami değerler içerisinde kadın ve erkek rollerinin birbirinin tamamlayıcısı olduğunu vurgulamaktadır (Zakaria, 2015). Örgüt kendine özgü bir feminizm anlayışı öne sürerek özel alanda kadını, kamusal alanda ise erkekleri öne çıkarmış, ancak Allah katında ikisini de eşit olarak ifade etmiştir. Bu durum cihat konusunda da kadın ve erkeklerin eşit sayıldığı ve ikisi için de zorunlu olduğu söylemleriyle gerçekleştirmiştir. Böylelikle örgüt, eşitlik arayan kadınlar için önemli bir algı yaratmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YPJ VE DEAŞ TERÖR ÖRGÜTLERİNE KATILIMLARIN KARŞILAŞTIRMALI MOTİVASYON ANALİZİ

3.1. Motivasyon Kodlamaları

Kadınların örgütlere katılım motivasyonları 3 ana başlık ve bu başlıklar altında yer alan 7 alt başlık üzerinden analiz edilmiştir.

Bireysel Dinamikler başlığı altında; 1) Kimlik Arayışı, 2) Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke, 3) Yardım Etme Düşüncesi, Grup Dinamikleri başlığında; 1) Arkadaş Etkisi 2) Aile Etkisi, Toplumsal Dinamikler başlığında;1) Toplumsal İzolasyon ve Baskı 2) İdeoloji ve Din Etkisi alt başlıkları kullanılmıştır.

Her iki örgüt için ele alınan başlıklar, ayrı ayrı 15 YPJ'ye katılan ve 15 DEAŞ'a katılan kadın YTS olmak üzere, toplamda 30 örnek üzerinden katılım motivasyonları analiz edilmiştir.

YPJ için "YPJ" "Women Fighter", "Western Women YPJ" "International Volunteers YPJ" "Kurdish Female Fighters", "Foreign Terrorist Fighters YPJ"; DEAŞ için ise "ISIS" "ISIS Bride" "ISIS Women", "Foreign Terrorist Fighters ISIS" kelimeleri kullanılarak aramalar yapılmıştır.

Analize dahil edilen örneklerin büyük bir kısmı örgütlere katılım sağlayan kadınlarla yapılan röportajlardan, geri kalan kısmı ise internet siteleri üzerinden yayınlanan metinlerden elde edilmiştir. Elde edilen röportajların tümü yabancı dilde yayınlamıştır. Bu noktada videolarda yer alan kadınların kendi beyanları üzerine yapılan analizlerde, faaliyet gösterdikleri örgüte katılım motivasyonları tespit edilmeye çalışılmıştır. Kadınların örgüte neden katıldıkları ve onları örgüte katlamaya iten sebeplerin ne/neler olduğu sorularına verilen cevaplar saptanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda beyanlarında yer verdikleri motivasyon nedenleri örgüte katılım motivasyonlarının kullanım sıklığı tablosunda (Tablo-3 ve Tablo-4) yer alan uygun başlıklara işlenmiştir. Bir kadının birden fazla katılım motivasyonu olduğu gibi sadece tek bir motivasyona da sahip olduğu görülmüştür. Tabloda yer verilen kullanım sıklığında ise kadınların vurguladıkları katılım motivasyonlarının yer aldığı başlıktan kaç kere bahsettiğine dair sayısal verilere yer verilmiştir.

İncelenen örneklerde kadınların kendi beyanları dışında hikâyenin akışı içerisinden herhangi bir çıkarım yapılmadan doğrudan bahsedilen motivasyon nedeni/nedenleri analiz edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 1:

Örneklemde Yer Alan YPJ'li YTS Kadınlar ve Motivasyon Kodlamaları

	İsim	Uyruk	Bireysel Dinamikler 1.Kimlik Arayışı 2.Heyecan Arayışı İntikam ve Öfke 3.Yardım Etme Düşüncesi	Grup Dinamikleri 1.Arkadaş Etkisi 2. Aile Etkisi	Toplumsal Dinamikler 1.Toplumsal İzolasyon ve Baskı 2.İdeoloji ve Din Etkisi
1	Gillian Rosenberg	Kanada/ İsrail	1,3		2
2	Bilinmiyor	Almanya	1		1,2
3	Anna Campbell	İngiltere			2
4	Eva Maria Steiger	Almanya			2
5	Ivana Hoffmann	Almanya			2
6	Hanna Bohman	Kanada	1		2
7	Joanna Palani	Danimarka		2	2
8	Kımberley Taylor	İngiltere	3		2
9	Shaelynn Jabs	Kanada	3		2
10	Maria Edgarda Marcucci	İtalya			2
11	Ruken Renas	İngiltere	2	2	2
12	Amara Erdal	Fransa			2
13	Joanna Mozolewska Filipczuk	Polonya			2
14	Ashlee Boniface	Yeni Zelanda			2
15	Bertram Slava	Doğu Avrupa			1,2

Kaynak: (Reuters, 2015), (YPJ International, 2022a), (YPJ International, 2023a), (YPJ Media Center, 2023), (YPJ International, 2023b), (Moviereviewsnmore, 2017), (Whyte, 2016), (Blake, 2017), (Lulla, 2016), (Blake, 2018), (InfoautVideo, 2018), (Tuysuz, 2015), (VICE, 2016, Urbina, 2016), (1News, 2018), (YPJ International, 2022b).

Tablo 2:

Örneklemde Yer Alan DEAŞ'lı YTS Kadınlar ve Motivasyon Kodlamaları

	İsim	Uyruk	Bireysel Dinamikler 1.Kimlik Arayışı 2.Heyecan Arayışı İntikam ve Öfke 3.Yardım Etme Düşüncesi	Grup Dinamikleri 1.Arkadaş Etkisi 2. Aile Etkisi	Toplumsal Dinamikler 1.Toplumsal İzolasyon ve Baskı 2.İdeoloji ve Din Etkisi
1	Hoda Muthana	Amerika	1		2
2	Tania Joya (Georgelas)	Amerika, İngiltere	1,2	2	1
3	Mathilde	Fransa		2	1,2
4	Tareena Shakil	İngiltere	1		2
5	Kimberly Polman	Kanada/ Amerika	1,3	2	2
6	Mariam Dabboussy	Avustralya		2	
7	Nesrine Zahab	Avustralya	3	2	
8	Bilinmiyor	Amerika		2	
9	Leonora Messing	Almanya	1,2		2
10	Laura Passoni	Belçika	1,3	2	2
11	Beatrice	Belçika	1		2
12	Salma	Belçika		2	1,2
13	İslam Mitat	Fas	1	2	
14	Lisa Smith	İrlanda	1,2,3	2	2
15	Shamima Begum	İngiltere (vatandaşlıktan çıkarıldı)	1		2

Kaynak: (The News Movement, 2023), (The Atlantic, 2017), (France 24 English, 2019), (This Morning, 2023), (ICSVE, 2020b), (ABC News In-depth, 2019), (ABC News In-depth, 2019), (CBS Evening News, 2017), (DW Documentary, 2019), (Cigainero, 2016), (ICSVE, 2019), (ICSVE, 2018), (60 Minutes Australia, 2020), (ICSVE, 2020a), (Good Morning Britain, 2021).

Tablo 3:

YPJ'ye Katılan YTS Kadınların Motivasyonları ve Söylemlerde Kullanım Sıklığı

Motivasyon Kategorisi	Motivasyon	*Kullanım Sıklığı*
Bireysel Dinamikler	Kimlik Arayışı	3
	Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke	1
	Yardım Etme Düşüncesi	3
Grup Dinamikleri	Arkadaş Etkisi	0
	Aile Etkisi	2
Toplumsal Dinamikler	Toplumsal İzolasyon ve Baskı	2
	İdeoloji ve Din* Etkisi	15

***** Din etkisine ait bir veri yoktur.

Tablo 4:

DEAŞ'a Katılan YTS Kadınların Motivasyonları ve Söylemlerde Kullanım Sıklığı

Motivasyon Kategorisi	Motivasyon	Kullanım Sıklığı
Bireysel Dinamikler	Kimlik Arayışı	10
	Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke	3
	Yardım Etme Düşüncesi	4
Grup Dinamikleri	Arkadaş Etkisi	0
	Aile Etkisi	10
Toplumsal Dinamikler	Toplumsal İzolasyon ve Baskı	3
	İdeoloji ve Din Etkisi	10

Tablo 5:

YPJ ve DEAŞ'a Katılan YTS Kadınların Motivasyonlarındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

	MOTİVASYON FAKTÖRLERİ	YPJ	DEAŞ
Bireysel Dinamikler	Yeni Bir Yaşam İnşa Etmek	✓	✓
	Arınmak Bağışlanmak/ "Kefaret"	✓	✓
	İntikam veya Öfke	✓	✓
	İnsanlara Yardım Etmek	✓	✓
	Evlenme, Çocuk ve Aile Sahibi Olma		✓
	Onurunu Geri Kazanmak		✓
	Heyecan, Macera Arayışı		✓
Grup Dinamikleri	Aile Etkisi	✓	✓
	Zorla veya Zorunlu Katılım		✓
Toplumsal Dinamikler	Toplum Tarafından Baskı	✓	✓
	İdeoloji veya Örgüt İdeolojisi	✓	✓
	Dini Nedenlerin Etkisi		✓

3.2. Her İki Örgüt İçin Ortak Değerlendirme

3.2.1. Bireysel Dinamikler

3.2.1.1. Kimlik Arayışı

Veri analizinde görüldüğü üzere, kadınların örgütlere katılımında kimlik arayışı önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada kadınların yaşamlarında karşılaştıkları olumsuzluklar ve psikolojik olarak yaşadıkları sıkıntılar yeni bir yaşam arayışına girmelerine neden olmaktadır. DEAŞ'a katılan kadınların büyük bir kısmı röportajlarında o dönemde kendilerinin mutsuz hissettiklerinden, depresyonda ve savunmasız olduklarından bahsetmektedirler. Kendilerini yalnız hisseden kadınlar genellikle aile ve arkadaşlarından hatta yaşadıkları toplumdan kendilerini izole etmektedir. Bu nedenle daha mutlu olacaklarını düşündükleri bir yaşam için bulundukları yerlerden ayrılmak için kendilerine alternatif bir yol yaratmaya çalışmaktadır. Bu noktada ütopik bir yaşam vaadiyle örgütlere katılımı kendilerine çıkış yolu olarak seçmektedirler. Bu dönemde kendilerini savunmasız hisseden kadınlar kandırıldıklarını düşünmektedirler. Kadınların çoğu örgüte

katıldıktan sonra pişman olduklarından bahsetmektedirler. DEAŞ'tan farklı olarak YPJ'ye katılan kadınlar ise röportajlarında pişmanlıkla ilgili herhangi bir söylemde bulunmamış, aksine örgüte katıldıktan sonra kendilerini daha iyi hissettiklerini ve örgüte katılarak doğru olanı yaptıkları şeklinde söylemlerde bulunmuştur.

İncelenen röportajlardan örnek olarak DEAŞ'a katılan İngiliz uyruklu Tareena Shakil "normal bir yaşantıya sahipken yaşadığı bir ilişki sonrasında hayatının nereye gideceğini bilmediğini, savunmasız bir dönemde olduğunu, ailesinden arkadaşlarından kendini izole hissettiğini bu nedenle online olarak tanıştığı kişilerin kendisine sunduğu yeni bir yaşam ve aidiyet hissinin kendisine cazip geldiğini, bu dönemde yalnız hissettiğine vurgu yapmış, Suriye'de, mutlu bir yaşamının olabileceğini düşünerek örgüte katıldığını" söylemiştir (This Morning, 2023).

YPJ'ye katılan Kanada uyruklu Hanna Bohman ise "hayatını istemediği şeyleri yaparak geçirdiğini, hayatının artık kendisin bir katkı yapmadığını yaşamında değişiklik yapmak isteğini, kendini yorgun, sıkılmış olarak tanımlamış ve gerçekten yapmak istediği şeyin peşinden gittiğinden" bahsetmiştir (moviereviewsnmore, 2017).

YPJ'ye Almanya'dan katıldığını söyleyen bir diğer kadın ise "çocukluğundan beri kendisine söylenenden farklı bir gelecek aradığını, toplumdaki çelişkilerden uzaklaşıp kendi değerlerine göre yaşamak istediğini" bu arayışla örgüte katıldığını söylemiştir (YPJ International, 2022a).

Her iki örgüt için de kadınların kendilerine yeni bir kimlik yaratmak ve hayata yeniden başlama isteği önemli bir motivasyon olarak değerlendirilmektedir. Hem YPJ hem de DEAŞ içerisinde faaliyet gösteren kadınların kod isim kullanması bu noktada yeni bir kimlik yaratma motivasyonunu destekleyen bir durumdur.

DEAŞ terör örgütüne katılan YTS kadınların bir kısmı evlenmek amacıyla online evlilik siteleri aracılığıyla iletişime geçtikleri erkek üyelerle evlenip örgüte katılmıştır. Kadınların bir kısmı internette tanıştıkları kişilerin kendilerini örgüt hakkında bilgilendirdiği ve Suriye'ye nasıl gidecekleri yönünde bilgi verdiğini söylemektedir. Örneğin Belçikalı Laura Passoni ile yapılan röportajda "İnternet üzerinden tanıştığı kişinin kendisine ailelerinin kendilerini anlamadığını, onların kendisini anladığını söylediklerini ve buna inandığını, kendisine romantik videolar gönderildiğini, şiddet içerikli videoların ise yollanmadığını, kendisini ve oğlunu koruyacak cesur ve sadık bir adam olduğuna inandığını, sonrasında evlenerek

Suriye'ye gittiğini, hayatına sıfırdan başlamanın kendisi için önemli olduğunu çünkü depresyonda olduğunu" söylemiştir (Cigainero, 2016).

Hayal ettikleri yaşamın Suriye'de olacağına inanan kadınlar yeni bir hayat kurmak için DEAŞ terör örgütüne katılmıştır. DEAŞ'a katılan Shamima Begum "Kendi ailesinin olabileceği, Suriye'ye geldiğinde evlenip, çocuklarının olacağı düşüncesinin cazip geldiğini" söylemiştir (Good Morning Britain, 2021).

DEAŞ'a katılan bazı kadınlar geçmişte alkol uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklarının olduğu, Müslüman olduktan sonra arınmak ve bağışlanmak istedikleri, bu nedenle de örgüte katıldıkları anlaşılmaktadır. Belçika uyruklu Beatrice "Geçmişte alkol kullandığını ve kötü alışkanlıklarının olduğunu, Müslüman olduktan sonra hayatını değiştirmek istediğini, Allah'ın kendisini affetmesini istediğini, daha sonra hicret etmesi gerektiğini öğrenmiş Suriye'ye gittiğini" açıklamıştır (ICSVE, 2019).

İncelenen örnekler arasında, farklı suçlardan sabıkalı olan İsrail/Kanada uyruklu Gillian Rosenberg örgüte katılım motivasyonunu, "Yahudiler olarak 'bir daha asla' diyoruz. Bir soykırım yaşanırken beklememeliyiz. Kendimce doğru olanı yapmaya çalışıyorum. Geçmişte yapmamam gereken şeyler yaptım, geçmişim için kefaret aramak gibiydi" şeklinde açıklamaktadır (Reuters, 2015).

3.2.1.2. Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke

Kadınların örgütlere katılımında heyecan arayışı, intikam ve öfke gibi faktörlerin önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Aşırı şeylere merak ve heyecan arayışı da kadınların örgüte katılım motivasyonları arasındadır. Örneğin Alman uyruklu Leonora Messing "Aşırı şeylere meraklı olduğunu, evden kaçtığında problemlerini çözebileceğini düşündüğünü" beyan etmiştir (DW Documentary, 2019).

İncelenen örneklerde kadınların ortak bir düşmana karşı duydukları öfke örgütlere katılımlarını tetikleyen diğer bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. YPJ'ye katılan kadınların büyük bir kısmı bu durumu DEAŞ'ın sivillere yönelik uyguladığı zulüm olarak dile getirmiştir. Özellikle DEAŞ tarafından Yezidi kadın ve çocuklara işkence ve tecavüz edildiğine vurgu yapılarak örgüte duyulan öfke dile getirilmektedir. YPJ'ye katılan İngiltere uyruklu ve Ruken Renas kod adını kullanan bir kadın "DEAŞ'ın Avrupa'da gerçekleştirdiği saldılar ve sivillere karşı gerçekleştirdiği zulüm sonucunda örgüte karşı öfke duyduğunu" söylemiştir (Blake, 2018).

DEAŞ'a katılan Tania Joya Georgelas, "Amerika'da göçmen bir ailenin çocuğu olarak komşuları tarafından ayrımcılığa ve ırkçılığa maruz kaldığını, kendisini yabancı hissettiğini, maruz kaldığı ırkçılık nedeniyle intikam almak istediğini ve onurunu geri kazanmak istediğini" ifade etmiştir (The Atlantic, 2017).

3.2.1.3. Yardım Etme Düşüncesi

Yardım etme düşüncesi her iki örgüt içinde örgüte katılım motivasyonları arasında sıkça söz edilen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. YPJ'ye katılan kadınlar için yardım etme düşüncesi genel olarak bölgede bulunan ve YPJ bünyesinde faaliyet gösteren kadınlara ve Kürt halkına aynı zamanda DEAŞ tarafından zulme uğrayan insanlara yardım etmek olarak açıklanmaktadır. Kimberly Taylor ise katılım motivasyonunu "Tüm dünya için, insanlık için, her yerde tüm mazlumlar için. Bu sadece IŞID'in öldürmesi ve tecavüz etmesi değil. Hayal edemeyeceğimiz ölçekte sistematik zihinsel ve fiziksel işkencedir." şeklinde açıklamıştır. Bu doğrultuda hayatını bu insanlara yardım etmek için adayacağına dair kendisine söz verdiğinden bahsetmektedir (Blake, 2017).

DEAŞ'a katılan kadınlar için yardım etme düşüncesi ise Müslümanların bölgede zulme maruz kaldığı, sivil kadın ve çocukların yardıma ihtiyacı olduğu yönündedir. Kanadalı Kimberly Polman, "Müslüman olduktan sonra internet aracılığıyla bir adamla tanıştığını ve evlendiğini sonrasında ise kendisine hemşirelik becerilerini kullanarak Suriye'de insanlara yardım edebileceğini söylediğini ve ona inanarak örgüte katıldığını" belirtmiştir (Official W5, 2019).

3.2.2. Grup Dinamikleri

3.2.2.1. Arkadaş Etkisi

Veri seti incelendiğinde örnekler arasında arkadaş faktörü ile ilgili bir örneğe doğrudan rastlanılmamıştır.

3.2.2.2. Aile Etkisi

Elde edilen veriler incelendiğinde aile faktörü DEAŞ'a katılan kadınlar için önemli bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak YPJ için bu durumun dolaylı bir etkisinin olduğu düşünülmektedir. DEAŞ'a katılan kadınların çekirdek aile içerisinden babaları ve eşlerinin etkisiyle örgüte katıldıkları görülmektedir. Ayrıca kadınların kuzen gibi akrabalarının etkisiyle de örgüte katılım

sağladıkları anlaşılmaktadır. Özellikle kadınların örgütle tanışmaları genellikle internet sitelerinden tanıştıkları erkekler aracılığıyla gerçekleşmiştir.

Örgüte katılan Belçika uyruklu Salma isimli kadın, "Babasının kendisini arayarak Suriye'de İslam'ı rahat yasabileceğini, baskı olmadan kapanabileceğini söylediğini" ifade etmiştir (ICSVE, 2018). Yeni bir yaşam arayışında olan Fas uyruklu Islam Mitat "Evlenmek amacıyla internet üzerinden tanıştığı eşinin 'tatile gideceğiz' diyerek kendisini kandırdığını ve Suriye'ye götürdüğünü" beyan etmiştir (60 Minutes Australia, 2020). Örnekten de anlaşılacağı üzere, evlendikten sonra kocasıyla birlikte örgüte katılan kadınlar arasında haberi olmadan örgüte katılanların da varlığından bahsetmek mümkündür.

İsmini söylemeyen, ancak Amerikalı olduğunu beyan eden bir kadın "babasının kendisini isteği dışında Suriye'ye getirdiğini" söylemiştir (CBS Evening News, 2017). Bu noktada çalışmada zorunlu katılımla ilgili bir inceleme yapılmamasına rağmen elde edilen örneklerden yapılan analizler sonucunda bazı kadınların kendi istekleri dışında örgüte katıldıkları tespit edilmiştir. Zorunlu katılım DEAŞ'a katılan kadınlar için önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

YPJ'ye katılan kadınlar için aile faktörüyle ilgili net bir veri elde edilememiştir. Ancak bazı kadınların ailelerinin sahip olduğu ideolojik düşüncelerden etkilendiği düşünülmektedir. Bu noktada komünist bir aileden geldiğini söyleyen İngiliz Ruken Renas "Komünist bir aileden geliyorum ve hayatım boyunca komünizm ve onun fikirleri etrafında büyüdüm. Uluslararası dayanışmayı göstermek, insanları faşizme, zorba ve baskıcı güçlere karşı savunmak için Rojava'ya gittim" şeklinde açıklamada bulunmuştur (Blake, 2018).

3.2.3. Toplumsal Dinamikler

3.2.3.1. Toplumsal İzolasyon ve Baskı

İncelenen örnekler arasında toplum tarafından ayrımcılığa uğradığını ve kendisini baskı altında hissederek örgüte katılan kadınların olduğu anlaşılmıştır. Bu noktada DEAŞ terör örgütüne katılan kadınların genel olarak dinini rahat yaşamadığı, başörtüsü takamadıkları ve Müslüman oldukları için toplum tarafından dışlandıkları yönünde söylemlerinin olduğu görülmektedir.

Amerikalı Tania Joya Georgelas "Amerika'da göçmen bir ailenin çocuğu olarak komşuları tarafından ayrımcılığa ve ırkçılığa maruz kaldığından" bahsetmektedir (The Atlantic, 2017). DEAŞ'a katılan Alman uyruklu Leonora Messing ise günlüğünde "peçe (niqab) takmak istediğinden" bahsetmiştir (DW Documentary, 2019). Diğer taraftan YPJ için örgüte katılım sebebi ise baskı altında hissetme olarak değerlendirilmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin dikte edilmesi, devletin politik söylemleri özellikle anarşizm, komünizm gibi ideolojilerin baskı oluşturulduğu söylemleri öne çıkmaktadır.

YPJ bünyesinde faaliyet gösteren ve Doğu Avrupa'dan geldiğini söyleyen Berçem kod isimli Bertram Slava, "Ulus devletin ve kapitalizmin insanlar üzerinde baskı yarattığının farkında olduğunu, toplumda eşitlik için mücadele ettiğini, Rojava'da bir devrim olduğunu, devlet olmadan örgütlenebileceğini ve bu konuda daha fazla şey öğrenebileceğinden örgüte katıldığını" ifade etmiştir (YPJ International, 2022b).

3.2.3.2. İdeoloji ve Din Etkisi

YPJ terör örgütüne katılan kadınların hepsi ideolojik nedenlerin örgüte katılımlarında önemli etkiye sahip olduğuna vurgu yapmaktadır. Ancak incelenen örneklerde din etkisiyle ilgili bir örneğe rastlanılmamıştır. Bu nedenle çalışmada söz konusu başlık İdeoloji Etkisi olarak ele alınmıştır. İncelenen örneklerde genellikle "demokratik konfederalizm", sözde Rojava devriminin bir parçası olmak, ulus devlet ideolojisi dışında bir sisteminde yönetimde etkili olabileceği ve yeni bir toplumun inşası, DEAŞ'a karşı mücadele etmek gibi düşüncelerden bahsedilmektedir. Ayrıca anarşist, kapitalist ideolojilere karşı çıkarak bunların dışında insanları faşizme karşı savunmak, Marksist ideoloji, eşitlik, özgürlük gibi düşüncelerin benimsendiği anlaşılmaktadır. Örneğin kendini devrimci olarak tanımlayan Anna Campbell, "Rojava devrimin öğrenmeye başladığında bunun gerçek bir devrim olduğunu ve bunun gerçekleşmesine yardım edebilmek için katıldığını" belirtmektedir (YPJ International, 2023b).

Bunun yanı sıra kadın hakları, feminizm, toplumda kadınların her alanda eşit bir şekilde yer alması için mücadele etmek, erkek egemen ideolojinin reddedilmesi gibi düşüncelerin sıkça dile getirildiği anlaşılmaktadır. Örneğin Alman uyruklu Eva Maria Steiger, "Devrime katılmak, DEAŞ'a karşı özgürlük için mücadele etmek ve

kadınların kendi yollarını bulması gerektiği" söylemleriyle YPJ'ye katıldığından bahsetmektedir (YPJ Media Center, 2023).

DEAŞ'a katılan kadınlarda da ideolojik nedenlerin önemli bir motivasyon unsuru olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak kadınlar örgütün kontrolündeki yerlerde şer'i hükümler altında dinlerini daha iyi bir şekilde yaşayabileceklerinden bahsetmektedir. Sözde halifelik ilanıyla birlikte örgüt ideolojisi doğrultusunda kadınların sözde İslam devletinin inşasında yer alabilmek ve bu çağrıya uymak için örgüte katıldıkları anlaşılmaktadır. Örneğin Shamima Begum İslami bir topluluğa katıldığına inandığını vurgulayarak, "İngiltere'de gerçek bir Müslüman olamayacağını, saf bir İslami hayatı yaşayabileceğini düşündüğü için" DEAŞ'a katıldığından bahsetmektedir (Good Morning Britain, 2021).

SONUÇ

Bu tezin konusu Suriye iç savaşında, bölgedeki YPJ ve DEAŞ terör örgütlerine katılan YTS niteliğindeki kadın militanların radikalleşme süreçlerine etki eden faktörler ve motivasyonların incelenmesidir. Bu kapsamda tezin temel sorusu olan "Suriye iç savaşında YPJ ve DEAŞ terör örgütlerine katılan YTS niteliğindeki kadın militanların radikalleşme süreçlerini etkileyen faktörler ve örgüte katılım sebepleri nelerdir?" ve bu sorudan hareketle belirlenen "YPJ terör örgütüne katılan YTS niteliğindeki kadınların katılma sebepleri ve motivasyonları nelerdir?", "DEAŞ terör örgütüne katılan YTS niteliğindeki kadınların katılma sebepleri ve motivasyonları nelerdir?", "YPJ ve DEAŞ'a katılan YTS niteliğindeki kadın militanların motivasyonlarının benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?", "Bu benzerlikler ve farklılıklar hangi gerekçelerle açıklanabilir?" soruları bağlamında YTS niteliğindeki kadın militanların YPJ ve DEAŞ terör örgütlerine farklı ülkelerden gelerek katılımlarında benzer ve farklı motivasyon kaynakları olabileceği ve bu motivasyon faktörlerinin elde edilen verilerin analiz edilmesiyle anlaşılır kılınacağı varsayılmıştır.

Bu çerçevede konunun incelenmesine bireyler neden terör örgütlerine katılır ve kadınlar neden terör örgütlerine katılır sorularına, ilgili literatürde nasıl yanıt verildiğinin ele alınmasıyla başlanmıştır. Literatür incelemesi sonucunda, kadınların terör örgütlerine katılımlarına etki eden nedenler üç başlık halinde sınıflandırılmıştır.

İlk başlık olan Bireysel Dinamikler, kişisel nedenlerin sebep olduğu radikalleşme süreçlerini açıklamaktadır. Bu başlık altında incelenen Kimlik Arayışı, Heyecan Arayışı, Öfke ve İntikam Düşüncesi ve Yardım Etme Düşüncesi alt başlıkları katılımların anlaşılmasında genel olarak kullanılan sebepler olarak analiz edilmiştir. İkinci başlık olan Grup Dinamiklerinde ise kişisel nedenlerin ve aynı zamanda arkadaş/akran ve aile etkisinin yani kişinin kendisi gibi düşünen başka kişilerin etkisiyle de radikalleşebileceği açıklanmıştır. Son olarak Toplumsal Dinamiklerle kişilerin, grupların bir araya gelerek daha etkili şekilde radikalleştiğine değinilmiş olup, toplumun bireyler üzerinde radikalleşme sürecinde devlet ve hükümet sistemi ile birlikte Toplumsal İzolasyona ve Baskı, İdeoloji ve Din Etkisi alt başlıklarının etkili olduğu anlaşılmıştır. Bu kapsamda internet tabanlı yapılan araştırmalarda elde edilen röportajların incelenmesi sonucunda kadınların örgütlere neden katıldıkları ve katılım motivasyonları analiz edilmiştir.

YPJ terör örgütün ile ilgili incelenen 15 örnekte yer alan söylemlerdeki katılım motivasyonlarının içerisinde 7 kez Bireysel Dinamiklerden bahsedilmiştir. Bu kapsamda ilk alt başlık olan Kimlik Arayışı'nda ise yaşanılan olumsuz olayların etkisi, hayattan duyulan memnuniyetsizlik, kişinin kendisini mutsuz hissetmesi ve yeni bir yaşam için bir çıkış yolu arayışında olmasıyla birlikte, yeni bir yaşam inşa etme düşüncesine ve geçmişte yapılan ve kişinin rahatsızlık duyduğu eylemlerinden dolayı "kefaret arayışına" vurgu yapılmıştır

Kadınlar röportajlarında kendilerini tanıtırken kod isimlerini kullanmıştır. Bu durum ise kadınların kullandıkları bu kod isimlerle kendilerine yeni bir kimlik oluşturma arayışında oldukları düşüncesini desteklemektedir. Diğer taraftan DEAŞ'ın Suriye'de ve Avrupa'da gerçekleştirdiği saldırılara karşı öfke duyan ve intikam alma isteğiyle YPJ'ye katılan kadınların da olduğu anlaşılmaktadır. Heyecan ve macera aramak amacıyla örgüte katılım sağlama konusunda herhangi bir veri elde edilememiştir. Yine DEAŞ'ın saldırılarına maruz kalan kadınlara, kız çocuklarına ve yaralanan kişilere yardım etme isteği, yardım etme düşüncesi olarak adlandırılmak suretiyle, DEAŞ'a karşı sözde savaşma amacı güden kadınları YPJ'ye iten bir başka motivasyon olarak karşımıza çıkmaktadır.

DEAŞ terör örgütü özelinde aynı başlık incelendiğinde ise, 15 örnekte yer alan söylemlerde 17 kez bireysel dinamiklerden bahsedilmiştir. Yeni bir hayat kurma düşüncesi de benzer bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada yine kadınların mutlu olmadığı, yaşadıkları ilişkiler sonrasında depresyona girdiği, bu olumsuz durumların hayata sıfırdan başlama isteklerini tetiklediği görülmektedir. Ancak bu başlıkta farklı olarak bazı kadınların alkol, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklarının olduğu, bu nedenle kötü bir yaşam tarzına sahip oldukları, sonrasında ise Müslümanlıkla tanışıp arınmak ve bağışlanmak istedikleri, devam eden süreçte de örgüte katıldıkları anlaşılmaktadır.

YPJ'ye kıyasla öne çıkan motivasyon unsurlarından biri ise kadınların evlenmek, çocuk sahibi olmak ve aile kurmak için örgüte katılmak istemeleridir. Bu istek kadınların DEAŞ'a müzahir erkeklerle internet tabanlı platformlar üzerinden tanışmalarına daha sonrasında evlenmelerine ve örgüte katılmalarına sebep olmaktadır. Bazı kadınların ise tanıştıktan sonra Suriye'ye gittiği ve orada evlendiği anlaşılmaktadır. Heyecan Arayışı, İntikam ve Öfke konusunda, örnekler arasında aşırılık olarak değerlendirdikleri şeylere meraklı olduğu ve macera arayışında

olduğunu söyleyen kadınlara rastlanılmıştır. Örgüte katılan bazı kadınlar uğradıkları ayrımcılıktan ve ırkçılıktan dolayı duydukları öfkeyi dile getirerek intikam alma isteklerinden bahsetmektedir, bazıları ise bölgedeki kadın ve çocukların ölümünden dolayı yaşadıkları öfkeye vurgu yapmaktadır. Yardım Etme Düşüncesi de incelenen örneklerde öne çıkan motivasyon unsurları arasındadır. Genel olarak insanlara yardım etmek düşüncesi öne çıkmıştır. Örnekler arasında Suriye'de hemşire olabileceğine ve insanlara yardım edebileceğine inanan kadınların olduğu görülmektedir.

Grup Dinamikleri başlığında YPJ'ye ve DEAŞ'a katılımlar incelediğinde arkadaş etkisi sonucunda gerçekleşen örgüte katılımlar ile ilgili herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Literatürde ise arkadaş/akran etkisinin örgütlere katılımda önemli bir motivasyon kaynağı olduğu görülmektedir. Ancak veri setinin kısıtlı olması sebebiyle bu başlıkla ilgili herhangi bir kaynak bulunamamıştır. Grup Dinamikleri başlığı altında incelenen Aile Etkisi alt başlığında ise YPJ'ye katılan kadınların söylemlerinden net bir analiz yapılamamış, ancak bazı kadınların yetiştikleri ailelerinin ideolojilerinden bahsettikleri görülmüştür. Bu noktada anarşist bir aileden geldiğini veya Kürt kökenli bir aileye sahip olduğu için örgüte katılan kadınların söylemlerine rastlanılmıştır. Bahse konu söylemlerin dolaylı da olsa örgüte katılımları etkileyebileceği değerlendirilmektedir.

YPJ'ye kıyasla DEAŞ'a katılan kadınlar incelendiğinde 15 örnekte yer alan söylemlerde 10 kez Aile Etkisi'nden bahsedilmiştir. İncelenen örneklerde kadınların örgüte katılmasında büyük oranda eşlerinin etkisi olduğu görülmüş, çekirdek ailede ise babalarına ek olarak kuzen gibi akrabalarından etkilendikleri ve birlikte örgüte katıldıkları analiz edilmiştir. Bu durum içerisinde çalışmada ayrı bir başlık olarak incelenmeyen zorunlu/zorla katılımın veri analizinde kadınların örgüte katılımlarında etkisi olduğu anlaşılmıştır. Kadınların bazıları haberleri olmadan eşleri tarafından Suriye'ye götürülmüş ve örgüte katılmak durumunda kalmıştır.

Sınıflandırmanın son başlığı olan Toplumsal Dinamiklerin etkisiyle YPJ'ye katılımlar incelendiğinde, Toplumsal Dinamikler söylemlerde 17 kez motivasyon kaynağı olarak bahsedilmiştir. Alt başlık olarak incelenen İdeoloji ve Din Etkisi'nde YPJ özelinde din faktörüyle ilgili herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Bu nedenle DEAŞ'tan farklı olarak bu başlık genel olarak İdeoloji Etkisi olarak ele alınmıştır.

İdeoloji Etkisi örneklemde yer alan tüm kadınlar için ortak bir faktör olduğu analiz edilmiştir. Özellikle "demokratik konfederalizm" düşüncesiyle sözde Rojava'daki devrimin bir parçası olmaktan sıklıkla bahsedildiği ve bunun yeni bir toplumun inşası olarak görüldüğü, demokrasinin ve özgürlüğün kazanılması için birlikte mücadele edilmesinin gerektiği hususlarına vurgu yapılmıştır. Örgüte katılımda bu düşüncelerin önemli bir motivasyon kaynağı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sözde devrimin gerçekleşmesine engel olarak görülen DEAŞ'a karşı mücadele de sıkça bahsedilen diğer bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

YPJ'nin kullandığı DEAŞ'a karşı sözde mücadele etme propagandasının, özellikle örgüte eleman temini noktasında önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda örgüte katılan kadınların da sıklıkla bu konudan bahsettiği, bu söylemlerin ortak bir ideoloji olarak yansıtıldığı ve yine bu konuda ataerkil sisteme karşı mücadele etme isteklerinin söylemlerinde yer aldığı anlaşılmaktadır. DEAŞ'a karşı fiziksel olarak savaşmak ataerkil tahakküme direkt olarak karşı çıkmak olarak açıklanmıştır. Ayrıca söylemlerde vurgulanan diğer konu ise kadın haklarının savunulması ve bu hakların genişletilmesinin istenmesidir.

Diğer yandan sol ideolojilerin de örgüte katılımlarda etkili olduğu görülmektedir. Örneğin Marksist ideoloji, insanları faşizme karşı korumak, kapitalizmle mücadele etmek gibi söylemlerin de kullanıldığı gözlemlenmektedir. YPJ için Toplumsal İzolasyon alt başlığı incelendiğinde ise kadınların toplum veya devlet tarafından kendilerini baskı altında hissettikleri yönünde açıklamaları bulunmaktadır. Devletin anarşist ve kapitalist sistem yaklaşımı, toplum tarafından cinsiyet rollerinin dikte edilmesi ve buna benzer durumların oluşturduğu baskı ile yaşamak istemedikleri söylemleri ön plana çıkmaktadır.

YPJ'den farklı olarak DEAŞ'a katılımlarda ise toplumsal izolasyon genel olarak toplum tarafından ayrımcılığa maruz kalmak ve dışlanmak olarak tanımlanmaktadır. İncelenen örneklerden bazılarının, göçmen bir ailenin çocuğu olarak yaşadıkları ülkede ırkçılığa maruz kaldıkları ve ötekileştirildikleri yönünde söylemlerde bulundukları analiz edilmiştir. Aynı zamanda rahatça başörtüsü ve peçe takamadıkları ya da Müslüman oldukları için ayrımcılığa maruz kaldıkları, dinlerini özgürce yaşamadıkları gibi hususlar dile getirilmiştir. İdeoloji ve Din Etkisi alt başlığında, örgüt ideolojisinin kadınlar üzerinde önemli bir etkisi olduğu anlaşılmaktadır. DEAŞ'ın dini kavramları istismar ederek uyguladığı propaganda

faaliyetlerinin örgüte katılan kadınlar üzerinde önemli etkisi olduğu görülmektedir. Özellikle sözde halifelik ilanından sonra sıklıkla örgüte katılmanın gerekli olduğu ve bu çağrıya uyulması gerektiği yönündeki söylemlerin etkisiyle kadınların örgüte katılmanın dini bir sorumluluğu yerine getirmek için zorunlu bir görev (farz-ı ayn) olduğu düşüncesini benimsediği anlaşılmaktadır. DEAŞ'ın sözde halifelik ilanından sonra sözde İslam devletini inşa etme sürecinde kadınlara da ihtiyacı olduğu şeklindeki söylemleri de kadınların kendilerini önemli hissetmelerini sağlayarak sözde İslam devletinin bir parçası olma düşüncesinden etkilendikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra çoğunlukla ümmet bilincinden bahsedilerek sözde İslam topraklarına hicret etmenin ve şeriat hükümleri altında yaşamanın gerekli olduğu düşüncesinin, örgüte katılımda sıkça bahsedilen bir diğer motivasyon kaynağı olduğu analiz edilmiştir.

Özetle Tablo 5'te görüldüğü üzere elde edilen verilen analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan motivasyon faktörleri incelendiğinde benzerlik ve farklılıkların olduğu görülmektedir. Verilerin ikincil kaynaklar üzerinden analiz edilmesi nedeniyle söylemlerin doğruluğu konusunda kesin bir yargıya varmak oldukça güçtür. Ayrıca örneklem sayısının da sınırlı olduğu göz önünde bulundurulduğunda motivasyon faktörlerinin doğrudan belirlenmesinde net bir sonuca ulaşılmasının mümkün olmadığı söylenebilir. Ancak çatışma bölgesindeki güvenlik sorunu nedeniyle YPJ ve DEAŞ'a katılan YTS'lerle doğrudan görüşme imkanının da zorluğu göz önünde bulundurulduğunda, analiz edilen söylemlerin incelenmesiyle ortaya çıkan motivasyon faktörleri ve bu kapsamda ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar genel bir bakış açısı sunmaktadır.

KAYNAKÇA

1 News (Direktör). (2018, Mart 11). *Kiwi Foreign Fighters I Sunday I TVNZ* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=8fW9pefV8C4 Erişim Tarihi: 28.05.2024

60 Minutes Australia (Direktör). (2020, Eylül 10). *ISIS bride and her baby want to call Australia home | 60 Minutes Australia* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=194O9pWP6Uc

ABC News In-depth (Direktör). (2019, Eylül 30). *Married to Islamic State: The women Australia doesn't want | Four Corners* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=Q_GIUbyyuRw Erişim Tarihi: 28.05.2024

Acun, C., & Görücü, K. (2023). *PKK/YPG'nin Suriye'de Devlet Hayali*. https://www.setav.org/rapor-pkk-ypgnin-suriyede-devlet-hayali/

Acun, C., & Kesin, B. (2017). *Rapor: PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG [Genişletilmiş 2. Baskı]*. https://www.setav.org/pkknin-kuzey-suriye-orgutlenmesi-pyd-ypg-genisletilmis-2-baski/

Alison, M. (2003). Cogs in the wheel? Women in the liberation tigers of Tamil Eelam. *Civil Wars*, *6*(4), 37-54. https://doi.org/10.1080/13698240308402554

Arielli, N., & Rodogno, D. (2016). Transnational Encounters: Hosting and Remembering Twentieth-Century Foreign War Volunteers Introduction. *Journal of Modern European History / Zeitschrift für moderne europäische Geschichte / Revue d'histoire européenne contemporaine*, *14*(3), 315-320.

Azzam, D. A. (1984). *DEFENSE OF THE MUSLIM LANDS The first Obligation After Iman*. https://ebooks.worldofislam.info/ebooks/Jihad/Defence%20of%20Muslim%20Lands.pdf,Erişim Tarihi: 20.03.2024.

Bakker, E., & de Leede, S. (2015). European Female Jihadists in Syria: Exploring an Under-Researched Topic. *ICCT Background Note*, *6*. https://doi.org/10.19165/2015.2.02

Bartlett, J., & Miller, C. (2012). The Edge of Violence: Towards Telling the Difference Between Violent and Non-Violent Radicalization. *Terrorism and Political Violence*. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09546553.2011.594923

Benevento, A. (2023). The Necessity to Recognize Processes of Radicalization from a Socio-cultural Perspective. *Integrative Psychological and Behavioral Science*, *57*(4), 1418-1434. https://doi.org/10.1007/s12124-021-09620-0

Blake, M. (2017, Şubat 9). Blackburn activist becomes first British woman to join fight against Isis in Syria. *The Guardian*. https://www.theguardian.com/uk-news/2017/feb/09/blackburn-activist-kimberly-taylor-becomes-first-british-woman-join-fight-isis-syria Erişim Tarihi: 28.05.2024

Blake, M. (2018, Mart 23). 'Thousands could die': Female British fighter urges support for Syria's Kurds. *The Guardian*. https://www.theguardian.com/world/2018/mar/23/thousands-could-die-female-british-fighter-rukan-renas-urges-support-for-syrias-kurdsErişim Tarihi: 11.05.2024

Bloom, M. (2007). Female Suicide Bombers: A Global Trend. *Daedalus*, *136*(1), 94-102.

Bloom, M., & Lokmanoglu, A. (2023). From Pawn to Knights: The Changing Role of Women's Agency in Terrorism? *Studies in Conflict & Terrorism*, *46*(4), 399-414. https://doi.org/10.1080/1057610X.2020.1759263

Borum, R. (2011). Rethinking Radicalization. *Journal of Strategic Security*, *4*(4), 1-6.

Borum, R. (2015). Assessing Risk for Terrorism Involvement. *Journal of Threat Assessment and Management*, *2*(2), 63-87.

Cartier, M. (2016). *Jineoloji*. https://theanarchistlibrary.org/library/marcel-cartier-jineoloji Erişim Tarihi: 28.04.2024

CBS Evening News (Direktör). (2017, Ekim 12). *American teen girl forced into Syria by father escapes ISIS in Raqqa* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=X_pcl_2YGsU Erişim Tarihi: 14.05.2024

Cigainero, J. (2016). *A Belgian woman explains why she joined ISIS, and why she came back*. The World from PRX. https://theworld.org/stories/2016/12/15/she-fled-isis-shes-still-seen-terrorist-sympathizer, https://theworld.org/stories/2016/12/15/she-fled-isis-shes-still-seen-terrorist-sympathizer Erişim Tarihi: 11.05.2024

Cilluffo, F., Cozzens, J. B., & Ranstorp, M. (t.y.). Foreign Fighters: Trends, Trajectories, & Conflict Zones. *McCrary Institute*. Geliş tarihi 12 Mart 2024, gönderen https://mccrary.auburn.edu/work/policy-report/foreign-fighters-trends-trajectories-and-conflict-zones/

CNN (Direktör). (2015, Aralık 2). *All-female Kurdish unit takes on ISIS* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=xuSjmAS6Aso Erişim Tarihi 15.04.2024

Compilation of Usama Bin Ladin Statements 1994-January 2004. (2009, Ağustos 2). *Compilation of Usama Bin Ladin Statements 1994 – January 2004 | Public Intelligence*. https://publicintelligence.net/compilation-of-usama-bin-ladin-statements-1994-january-2004/Erişim Tarihi: 26.05.2024

Cook, J., & Vale, G. A. (2018). *From Daesh to "Diaspora": Tracing the women and minors of Islamic State*. International Centre for the Study of Radicalisation.

Crenshaw, M. (2000). The Psychology of Terrorism: An Agenda for the 21st Century. *Political Psychology*, *21*(2), 405-420.

Crenshaw, M. (2004). The Psychology of Political Terrorism. İçinde *Political Psychology*. Psychology Press.

Cunningham, K. (2003). Cross-Regional Trends in Female Terrorism. *Studies in Conflict and Terrorism*, *26*, 171-195. https://doi.org/10.1080/10576100390211419

Dabıq, (1435). *1*, 1-50.

Dabıq, (1435). *3*, 1-42.

Dabıq, (1435). *4*, 1-56.

Dabıq, (1435). *7*, 1-83

Dabıq, (1435). *8*, 1-68.

Dean, V. (2019). Kurdish Female Fighters the Western Depiction of YPJ Combatants in Rojava. *Glocalism*, *1*. https://doi.org/10.12893/gjcpi.2019.1.7

Dissanayake, S. (2017). Women in the Tamil Tigers: Path to Liberation or Pawn in a Game? *Counter Terrorist Trends and Analyses*, *9*(8), 1-6.

DW Documentary (Direktör). (2019, Eylül 5). *My daughter and the caliphate | DW Documentary* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=3LsqaJrKiPI Erişim Tarihi: 11.05.2024

Eager, P. W. (2008). *From Freedom Fighters to Terrorists: Women and Political Violence*. Ashgate Publishing, Ltd.

Erdem, N. (2017). Kadın Terörist Kimliğinin Psiko-Sosyal Kökenleri ve Sosyal Politikalar. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, *19*(3), Article 3.

FBI, (2006). The Radicalization process:From conversition to Jihad .*FBI Counterterrorism Division*, 10 May 2006.

France 24 English (Direktör). (2019, Ocak 29). *Exclusive from Syria: FRANCE 24 meets a French jihadi bride on the run* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=doH-DFLuu0o Erişim Tarihi: 04.04.2024

Gapova, E. (2016). Gender equality vs. Difference and what post-socialism can teach us. *Women's Studies International Forum*, *59*(Complete), 9-16. https://doi.org/10.1016/j.wsif.2016.09.001

Gerges, F. A. (2010). *The Far Enemy: Why Jihad Went Global*. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511512049

Gerges, F. A. (2021). *ISIS: A History* (NED-New edition). Princeton University Press. https://doi.org/10.2307/j.ctv18b5d6w

Gibson, C. C. (2019). *Russia's Martyr-heroines: Women, Violence, and the American Campaign for a Free Russia, 1878-1920* [Ph.D.]. https://www.proquest.com/docview/2277491302/abstract/C39DCAE863424C85PQ/1

Global Counterterrorism Forum. (2014). *Global Counterterrorism Forum Co-chairs' Fact Sheet—The Deliverables*. U.S. Department of State. //2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2014/09/232020.htm

Gonzalez-Perez, M. (2020). Women, Terrorist Groups, and Terrorism in Africa. Içinde O. Yacob-Haliso & T. Falola (Ed.), *The Palgrave Handbook of African Women's Studies* (ss. 1-18). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-77030-7_93-1

Good Morning Britain (Direktör). (2021, Eylül 15). *Shamima Begum Says She'd 'Rather Die' Than Return to ISIS as She Seeks Forgiveness | GMB* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=oYfjM_nI4JEErişim Tarihi: 11.05.2024

Gøtzsche-Astrup, O. (2018). The time for causal designs: Review and evaluation of empirical support for mechanisms of political radicalisation. *Aggression and Violent Behavior*, *39*, 90-99. https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.02.003

Göksun, Y., Salihi, E., Istanbul, A., & Kahire, W. (2019). *DEAŞ'IN MEDYA STRATEJİSİ DEAŞ'IN MEDYA STRATEJİSİ DEAŞ'IN MEDYA STRATEJİSİ*.

Griffin, E. (2014). *YPJ Soliders Fighting ISIS - Women Soldiers in a War Against ISIS | Marie Claire*. https://www.marieclaire.com/culture/news/a6643/these-are-the-women-battling-isis/Erişim Tarihi: 18.03.2024

Gürler, R. T., & Özdemir, Ö. B. (2019). DEAŞ: ORTAYA ÇIKIŞI, YÜKSELİŞİ VE ÇÖKÜŞÜ. *ORTADOĞU'DA DEVLET DIŞI SİLAHLI AKTÖRLER*. https://www.academia.edu/40567627/DEA%C5%9E_ORTAYA_%C3%87IKI%C5%9EI_Y%C3%9CKSEL%C4%B0%C5%9E%C4%B0_VE_%C3%87%C3%96K%C3%9C%C5%9E%C3%9C

Hafez, M., & Mullins, C. (2015). The Radicalization Puzzle: A Theoretical Synthesis of Empirical Approaches to Homegrown Extremism. *Studies in Conflict & Terrorism*, *38*(11), 958-975. https://doi.org/10.1080/1057610X.2015.1051375

Hamilton, C. (2007). The Gender Politics of Political Violence: Women Armed Activists in ETA. *Feminist Review*, *86*, 132-148.

Hegghammer, T. (2010). The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad. *International Security*, *35*(3), 53-94.

Hegghammer, T. (2013). Should I Stay or Should I Go? Explaining Variation in Western Jihadists' Choice between Domestic and Foreign Fighting. *The American Political Science Review*, *107*(1), 1-15.

Helfstein, S. (2012). *Edges of Radicalization: Individuals, Networks and Ideas in Violent Extremism*. Combatting Terrorism Center at West Point. https://www.jstor.org/stable/resrep05592

Hellmann-Rajanayagam, D. (2008). FEMALE WARRIORS, MARTYRS AND SUICIDE ATTACKERS: Women in The LTTE. *International Review of Modern Sociology*, *34*(1), 1-25.

Horgan, J. (2008). From Profiles to Pathways and Roots to Routes: Perspectives from Psychology on Radicalization into Terrorism. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, *618*, 80-94.

Hoyle, C., Bradford, A., & Frenett, R. (2015). *Becoming Mulan?: Female Western Migrants to ISIS*. Institute for Strategic Dialogue.

Hudson, R. A. (1999). *The sociology and psychology of terrorism: Who becomes a terrorist and why? : a report*. The Division. https://purl.fdlp.gov/GPO/LPS17114

Human Rights Watch. (2015, Temmuz 15). *Kurdish Forces Violating Child Soldier Ban* (Syrian Arab Republic). https://www.hrw.org/ar/news/2015/07/15/279226. https://www.ecoi.net/en/document/1022251.html Erişim Tarihi: 28.04.2024

Hürriyet. (2018, Nisan 9). *Tıp okurken PKK'ya katıldı... Arjantinli teröristin özel görevi ortaya çıktı*. https://www.hurriyet.com.tr/dunya/tip-okurken-pkkya-katildi-arjantinli-teroristin-ozel-gorevi-ortaya-cikti-40798973 Erişim Tarihi: 03.03.2024

ICSVE (Direktör). (2018, Eylül 21). *A Belgian Family in the Islamic State* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=phZsHWBzcbE Erişim Tarihi: 14.05.2024

ICSVE (Direktör). (2019, Ocak 17). *Making Hijrah to the Islamic State Caliphate* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=1IcyUKmS7sk Erişim Tarihi: 11.05.2024

ICSVE (Direktör). (2020a, Ocak 14). *The Journey of Jihad for an Irish Muslim Woman* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=oxO-ZNOxpKY

ICSVE. (2020b, Nisan 1). *Kimberly Pullman: A Canadian Woman Lured Over the Internet to the ISIS Caliphate – Icsve*. https://icsve.org/kimberly-pullman-a-canadian-woman-lured-over-the-internet-to-the-isis-caliphate/Erişim Tarihi: 29.05.2024

InfoautVideo (Direktör). (2018, Şubat 18). *Eddi: Perché mi sono unita alle YPJ* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=U9Bk1CNMMYUErişim Tarihi: 29.05.2024

İMC-TV (Direktör). (2015, Temmuz 9). *3 kız kardeş YPJ saflarında* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=s11Wz5JLPIM Erişim Tarihi: 04.05.2024

Knapp, M., Flach, A., Ayboğa, E., Abdullah, A., & Biehl, J. (2016). *Revolution in Rojava: Democratic Autonomy and Women's Liberation in Syrian Kurdistan*. Pluto Press. https://doi.org/10.2307/j.ctt1gk07zg

Konstantiniyye, (1436). *1*, 1-46.

Konstantiniyye, (1436). *2*, 1-60.

Konstantiniyye, (1437). *6*, 1-52.

Konstantiniyye, (1437). *7*, 1-60.

Krieger, T., & Meierrieks, D. (2015). Does Income Inequality Lead to Terrorism? Evidence from the Post-9/11 Era. *SSRN Electronic Journal*. https://doi.org/10.2139/ssrn.2617924

Kruglanski, A. W., Gelfand, M. J., Bélanger, J. J., Sheveland, A., Hetiarachchi, M., & Gunaratna, R. (2014). The Psychology of Radicalization and Deradicalization: How Significance Quest Impacts Violent Extremism. *Political Psychology, 35*, 69-93.

LaFree, G., & Schwarzenbach, A. (2021). Micro and macro-level risk factors for extremism and terrorism: Toward a criminology of extremist violence. *Monatsschrift Für Kriminologie Und Strafrechtsreform, 104*(3), 184-202. https://doi.org/10.1515/mks-2021-0127

Lahud, N. (2010, Mart 1). *Umayma al-Zawahiri on Women's Role in Jihad*. https://www.jihadica.com/umayma-al-zawahiri-on-women%e2%80%99s-role-in-jihad/Erişim Tarihi: 26.05.2024

Lewis, J. D. (2013). *Al-Qaeda in Iraq Resurgent: The Breaking the Walls Campaign, Part I*. Institute for the Study of War.

Lister, C. (2016). *Jihadi rivalry: The Islamic State challenges al-Qaida*. Brookings. https://www.brookings.edu/articles/jihadi-rivalry-the-islamic-state-challenges-al-qaida/

Lulla, M. (2016). *Alberta teen went to Syria to help the wounded, returned having fought the Islamic State*. edmontonjournal. https://edmontonjournal.com/news/world/edmonton-area-teen-went-to-syria-to-help-the-wounded-returned-having-fought-is Erişim Tarihi: 27.05.2024

Lützinger, S. (2012). *The Other Side of the Story: A qualitative study of the biographies of extremists and terrorists*. https://radicalisationresearch.org/research/the-other-side-of-the-story-a-qualitative-study-of-the-biographies-of-extremists-and-terrorists/

Malet, D. (2010). Why Foreign Fighters?: Historical Perspectives and Solutions. *Orbis, 54*(1), 97-114. https://doi.org/10.1016/j.orbis.2009.10.007

Malet, D. (2013). *Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts* (New to this Edition:, New to this Edition:). Oxford University Press.

Manne, R. (2017). *The Mind of the Islamic State: ISIS and the Ideology of the Caliphate*. Prometheus Books.

McCauley, C., & Moskalenko, S. (2008). Mechanisms of Political Radicalization: Pathways Toward Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, *20*(3), 415-433. https://doi.org/10.1080/09546550802073367

McCauley, C., & Moskalenko, S. (2017). Understanding Political Radicalization: The Two-Pyramids Model. American Psychologist, *72*(3), 205-216. https://doi.org/10.1037/amp0000062

Meloy, J. R., & Pollard, J. W. (2017). Lone-actor Terrorism and Impulsivity. *Journal of Forensic Sciences*, *62*(6), 1643-1646. https://doi.org/10.1111/1556-4029.13500

Melzer, P. (2011). Maternal Ethics and Political Violence: The "Betrayal" of Motherhood among the Women of the RAF and June 2 Movement. *Seminar: A Journal of Germanic Studies*, *47*(1), 81-102. https://doi.org/10.3138/seminar.47.1.81

Mendelsohn, B. (2011). Foreign Fighters—Recent Trends. *Orbis*, *55*(2), 189-202. https://doi.org/10.1016/j.orbis.2011.01.002

Mitchell, J. (2008). The Contradictory Effects of Ideology on Jihadist War-Fighting: The Bosnia Precedent. *Studies in Conflict & Terrorism*, *31*(9), 808-828. https://doi.org/10.1080/10576100802291576

Moghaddam, F. M. (2005). The Staircase to Terrorism: A Psychological Exploration. *American Psychologist*, *60*(2), 161-169. https://doi.org/10.1037/0003-066X.60.2.161

Moore, C., & Tumelty, P. (2008). Foreign Fighters and the Case of Chechnya: A Critical Assessment. *Studies in Conflict & Terrorism*, *31*(5), 412-433. https://doi.org/10.1080/10576100801993347

Moviereviewsnmore (Direktör). (2017, Kasım 16). *"Fear Us Woman" the Movie with Hanna Bohman, streaming now GO90.com* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=4Gr-KjtGmHoErişim Tarihi: 28.05.2024

Nabiyyin, M. H. (2023). Anarcha-Feminism and Sustainable Development Goals: Case of Kurdish Women Protection Unit (YPJ). *Epistemik: Indonesian Journal of Social and Political Science*, *4*(2), Article 2. https://doi.org/10.57266/epistemik.v4i2.172

Official W5 (Direktör). (2019, Mart 3). *W5: Canadian women held in Syria as ISIS brides* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=MowqokfU8UU Erişim Tarihi: 17.05.2024

O'Malley, K. (2017, Aralık 20). *Meet The Canadian Who Fights ISIS Alongside 10,000 Women*. ELLE. https://www.elle.com/uk/life-and-culture/culture/longform/a40578/hanna-bohman-canadian-isis-ypj/

Orton, K. (2017, Ağustos 17). *The Forgotten Fighters: The PKK in Syria*. Henry Jackson Society. https://henryjacksonsociety.org/publications/the-forgotten-fighters-the-pkk-in-syria/

Patel, F. (2011, Haziran 14). Rethinking radicalization [Text]. *The Hill*. https://thehill.com/blogs/congress-blog/politics/166371-rethinking-radicalization-/

Patel, S., & Westermann, J. (2018). Women and Islamic-State Terrorism: An Assessment of How Gender Perspectives Are Integrated in Countering Violent Extremism Policy and Practices. *Security Challenges*, *14*(2), 53-83.

Pearson, E., & Winterbotham, E. (2017). Women, Gender and Daesh Radicalisation: A Milieu Approach. *The RUSI Journal*, *162*(3), 60-72. https://doi.org/10.1080/03071847.2017.1353251

Peresin, A., & Cervone, A. (2015). The Western Muhajirat of ISIS. *Studies in Conflict & Terrorism*, *38*(7), 495-509. https://doi.org/10.1080/1057610X.2015.1025611

Pisoiu, D., Zick, A., Srowig, F., Roth, V., & Seewald, K. (2020). Factors of Individual Radicalization into Extremism, Violence and Terror – the German Contribution in a Context. *International Journal of Conflict and Violence (IJCV), 14*, 1-13. https://doi.org/10.4119/ijcv-3803

Reuters. (2015). *Canadian-Israeli Woman Sought "Redemption" by Helping Kurds Fight Islamic State*. NDTV.com. https://www.ndtv.com/world-news/canadian-israeli-woman-sought-redemption-by-helping-kurds-fight-islamic-state-781161

Rocha, M. (2014). Militant Feminism and the Women of the Weather Underground Organization. *LSU Doctoral Dissertations*. https://doi.org/10.31390/gradschool_dissertations.940

Rumiyah, (1437). *1*, 1-38.

Rumiyah, (1438). *2,* 1-38.

Rumiyah, (1437). *3*,1-46.

Rumiyah, (1438). *4,* 1-40.

Rumiyah, (1438). *6,* 1-44.

Rumiyah, (1438). *11,* 1-60.

Sageman, M. (2004). *Understanding Terror Networks*. University of Pennsylvania Press. https://doi.org/10.2307/j.ctt3fhfxz

Saltman, E. M., & Smith, M. (2015). 'Till Martyrdom Do Us Part': Gender and the ISIS Phenomenon. *GIWPS*. https://giwps.georgetown.edu/resource/till-martyrdom-do-us-part/

Schäfers, M., & Neven, B. (2017). Jineology: From women's struggles to social liberation. *Roar Magazine*. http://hdl.handle.net/1854/LU-8539013

Schmid, A. (2013). Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review. *Terrorism and Counter-Terrorism Studies, 4*. https://doi.org/10.19165/2013.1.02

Schraut, S., & Weinhauer, K. (2014). Terrorism, Gender, and History – Introduction. *Historical Social Research / Historische Sozialforschung, 39*(3 (149)), 7-45.

Self, A., & Ferrıs, J. (2016). Dead Men Tell No Lies: Using Killed-In-Action (Kia) Data to Expose the PKK's Regional Shell Game. *Defence Against Terrorism Review, 8*, 9-35.

Shahvisi, A. (2021). Beyond Orientalism: Exploring the Distinctive Feminism of Democratic Confederalism in Rojava. *Geopolitics*, *26*(4), 998-1022. https://doi.org/10.1080/14650045.2018.1554564

Sharif, T. (2018). *YPJ is Breaking the Religious Shackles in Middle East*. BoD - Books on Demand.

Sieckelinck, S., Sikkens, E., van San, M., Kotnis, S., & De Winter, M. (2019). Transitional Journeys Into and Out of Extremism. A Biographical Approach. *Studies in Conflict & Terrorism*, *42*(7), 662-682. https://doi.org/10.1080/1057610X.2017.1407075

Silber, I. C., & Viterna, J. (2009). *Women in El Salvador: Continuing the struggle*. ABC-CLIO. https://dash.harvard.edu/handle/1/33439057

Silber, M., & Bhatt, A. (2007). *Radicalization in the West: The Homegrown Threat*.

Sjoberg, L., & Gentry, C. E. (Ed.). (2011). *Women, gender, and terrorism*. University of Georgia Press.

Soylu, R. (2016, Şubat 20). *Archives, testimonies confirm PYD/YPG's organic link with PKK terror organization*. Daily Sabah. https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2016/02/20/archives-testimonies-confirm-pydypgs-organic-link-with-pkk-terror-organization Erişim Tarihi: 25.05.2024

Speckhard, A. (2008). The Emergence of Female Suicide Terrorists. *Studies in Conflict & Terrorism*, *31*(11), 995-1023. https://doi.org/10.1080/10576100802408121

Speckhard, A., & Ellenberg, M. (2020). ISIS in Their Own Words: Recruitment History, Motivations for Joining, Travel, Experiences in ISIS, and Disillusionment over Time – Analysis of 220 In-depth Interviews of ISIS Returnees, Defectors and Prisoners. *Journal of Strategic Security*, *13*(1). https://doi.org/10.5038/1944-0472.13.1.1791

Stanski, K. (2006). Terrorism, gender, and ideology: A case study of women who join the revolutionary armed forces of Colombia (FARC). *The making of a terrorist: Recruitment, training, and root causes*, 136-150.

Stern, J. (2016). Radicalization to Extremism and Mobilization to Violence: What Have We Learned and What Can We Do about It? *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, *668*, 102-117.

Şen, Y. F., & Wibisono, A. N. (2020). Combating the Evolving Foreign Terrorist Fighters: Recent Developments of PYD/YPG's Foreign Terrorist Fighters in Turkey and Several European Countries. *EKİN*. https://www.academia.edu/44002011/Combating_the_Evolving_Foreign_Terrorist_Fighters_Recent_Developments_of_PYD_YPG_s_Foreign_Terrorist_Fighters_in_Turkey_and_Several_European_Countries

T. C. İçişleri Bakanlığı. (2017). *Exploitation of Children and Women by PKK/KCK Terorist Organization*. https://www.academia.edu/31732712/Exploitation_of_Children_and_Women_by_PKK_KCK_Terorist_Organization

Terörle Mücadele Daire Başkanlığı. (2023). *Yabancı Terörist Savaşçılar*, Ankara, TEMAK Yayınları

The Atlantic (Direktör). (2017, Kasım 3). *The "First Lady of ISIS"* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=XsnNsHhKpU8 Erişim Tarihi: 11.05.2024

The News Movement (Direktör). (2023, Ocak 8). *She joined ISIS. Now she is trapped in Syria.* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=VAQ4tDTh46A Erişim Tarihi: 28.05.2024

This Morning (Direktör). (2023, Şubat 7). *'I Was Groomed Into Joining ISIS When I Was A Teen' | This Morning* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=2h6v4FhIpgQ Erişim Tarihi: 11.05.2024

Truly (Direktör). (2017, Eylül 1). *The British Woman Risking Everything To Fight ISIS* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=qKmzzmn1WlI Erişim Tarihi: 03.04.2024

Tuysuz, A. D., Gul. (2015, Haziran 23). *War against ISIS: New recruits include a tailor, medical student*. CNN. https://www.cnn.com/2015/06/23/middleeast/new-kurdish-fighters-against-isis/index.html Erişim Tarihi: 26.05.2024

United Nations Security Council Resolution. (2014). *S/RES/2178 (2014) | United Nations Security Council*. https://www.un.org/securitycouncil/s/res/2178-%282014%29 Erişim Tarihi: 17.05.2024

Urbina, T. (2016. Mart 24). *Exclusive: Watch a Canadian Teen Reunite With Family After Fighting The Islamic State*. VICE. https://www.vice.com/en/article/ev9q34/exclusive-watch-a-canadian-teen-reunite-with-family-after-fighting-the-islamic-state Erişim Tarihi:19.05.2024

Venhaus, U. S. (2010). *Why Youth Join al-Qaeda*. United States Institute of Peace.

VICE (Direktör). (2016, Nisan 6). *Foreigners Fighting ISIS in Syria: The War of Others* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=qoqds4LV9RI Erişim Tarihi: 26.05.2024

VICE News (Direktör). (2017, Haziran 21). *ISIS Leaves Behind Children No One Wants (HBO)* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=SU24LRsEv8U Erişim Tarihi: 14.05.2024

Vidino, L., & Brandon, J. (2012). Europe's experience in countering radicalisation: Approaches and challenges. *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism, 7*(2), 163-179. https://doi.org/10.1080/18335330.2012.719097

Voutyras, S. (2016). This radicalisation which is not one: Contentious politics against the backdrop of the Greek crisis. *Journal of Contemporary European Studies*, *24*(2), 223-239. https://doi.org/10.1080/14782804.2016.1155975

Weenink, A. W. (2015). Behavioral Problems and Disorders among Radicals in Police Files. *Perspectives on Terrorism, 9*(2), 17-33.

Weinberg, L., & Eubank, W. (2011). Women's Involvement in Terrorism. *Gender Issues, 28*, 22-49. https://doi.org/10.1007/s12147-011-9101-8

Whyte, L. (2016, Mayıs 25). The Girl Who Ran Away to Fight ISIS. *Vice*. https://www.vice.com/en/article/qvd483/joanna-palani-syria-iraq-ran-away-fight-isis Erişim Tarihi: 26.05.2024

Wiktorowicz, Q. (2004). *JOINING THE CAUSE: AL-MUHAJIROUN AND RADICAL ISLAM*. https://www.semanticscholar.org/paper/JOINING-THE-CAUSE%3A-AL-MUHAJIROUN-AND-RADICAL-ISLAM-Wiktorowicz/6854c1428f37db70e5e40be562b7f56bf1f29c2d

Wilner, A. S., & Dubouloz, C.-J. (2010). Homegrown terrorism and transformative learning: An interdisciplinary approach to understanding radicalization. *Global Change, Peace & Security*, *22*(1), 33-51. https://doi.org/10.1080/14781150903487956

Wilner, A. S., & Dubouloz, C.-J. (2011). Transformative Radicalization: Applying Learning Theory to Islamist Radicalization. *Studies in Conflict & Terrorism*, *34*(5), 418-438. https://doi.org/10.1080/1057610X.2011.561472

Yalçinkaya, H. (2017). IŞİD'in Yabancı Savaşçıları ve Yarattığı Tehdit: Türkiye'nin Tecrübesi (2014-2016). *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, *14*(53), Article 53. https://doi.org/10.33458/uidergisi.513066

Yazbeck, D. G. (2017, Temmuz 28). *The Female Face of Jihadism: Part of a Joint Study by EUROMESCO - Euro-Mediterranean Women's Foundation*. Euromedwomen.Foundation. https://www.euromedwomen.foundation/pg/en/documents/view/7080/the-female-face-of-jihadism-part-of-joint-study-by-euromesco

YPJ International (Direktör). (2022a, Ağustos 6). *Interview with internationalist YPJ and YPG fighters* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=VFbvRTLTi9s Erişim Tarihi: 11.05.2024

YPJ International (Direktör). (2022b, Ağustos 22). *Interview with the internationalist YPJ fighter Bercem* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=pFznsKhXCMM Erişim Tarihi: 17.05.2024

YPJ International (Direktör). (2023a, Mart 7). *Martyrs never die - Episode 3: Comrade Avaşîn Têkoşîn Güneş* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=AY3Jo8HGpZs Erişim Tarihi: 26.05.2024

YPJ International (Direktör). (2023b, Mart 15). *Martyrs never die - Episode 4: Comrade Hêlîn Qereçox* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=TvbvkSDmkeQ Erişim Tarihi: 26.05.2024

YPJ Media Center (Direktör). (2023, Ağustos 3). *Ji bo Bîranîna Şehîd Elefterya Hambî* [Video recording]. https://www.youtube.com/watch?v=0Pl6ljMQQHE Erişim Tarihi 21.05.2024

Zakaria, R. (2015). Women and Islamic Militancy. *Dissent Magazine*. https://www.dissentmagazine.org/article/why-women-choose-isis-islamic-militancy/ Erişim Tarihi: 26.05.2024